

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Αριθμ. Πρωτ.:.....⁹.....
Ημερομηνία:.....²/₉.....²⁰.....

ΣΧΟΛΗ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΕΓΚΛΕΙΣΜΟΣ:

«ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΑΜΥΓΔΑΛΕΖΑΣ»

Κωνσταντίνα Αναστασία Κωστοπούλου

Επιβλέπουσα: Ειρήνη Παπαδάκη

Επίκουρη καθηγήτρια

Άρτα, Σεπτέμβριος, 2020

MUSIC AND DETAINMENT:
“THE EXAMPLE OF AMYGDALEZA AREA”

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Άρτα, 24/9/2020

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπουσα καθηγήτρια
Ειρήνη Παπαδάκη
Επίκουρη καθηγήτρια	Υπογραφή
2. Μέλος επιτροπής
Ασπασία Θεοδοσίου
Αναπληρώτρια καθηγήτρια	Υπογραφή
3. Μέλος επιτροπής
Αντώνης Βερβέρης
Ακαδημαϊκός υπότροφος	Υπογραφή
Η Πρόεδρος του Τμήματος
Μαρία Ζουμπούλη,
Αναπληρώτρια καθηγήτρια	Υπογραφή

© Κωστοπούλου, Κωνσταντίνα Αναστασία, 2020.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Κωστοπούλου, Κωνσταντίνα Αναστασία

Υπογραφή

A handwritten signature in black ink, appearing to be the name 'Konstantina Anastasiou' written in a cursive, stylized script.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τη βαθύτατη εκτίμησή μου σε όλους εκείνους που μου έδωσαν τη δυνατότητα να ολοκληρώσω αυτήν την εργασία. Ιδιαίτερη ευγνωμοσύνη νιώθω για την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου, η οποία στάθηκε αρωγός της προσπάθειας και με κατηύθυνε και προσανατόλισε ορθά όποτε το είχα ανάγκη. Η συμβολή της ήταν σημαντική για την ενθάρρυνση και οργάνωση αυτής της διπλωματικής εργασίας.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	v
Λίστα Πινάκων.....	viii
Λίστα Εικόνων	ix
Λίστα Γραφημάτων	x
Περίληψη.....	xi
Abstract	xii
Εισαγωγή.....	1
ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Θεωρητικό Μέρος.....	3
Κεφάλαιο Πρώτο: Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Μουσική με κρατούμενους παράνομους μετανάστες και πρόσφυγες.....	3
Εισαγωγή.....	3
1.1 Αποσαφήνιση των όρων Κρατούμενος, Εγκλεισμός και Μουσική.....	5
1.1.1 Η έννοια της Διαπολιτισμικότητας.....	8
1.2 Ο ορισμός του Μετανάστη και του Πρόσφυγα	8
1.2.1 Ο όρος Αλλοδαπός και Υπήκοος Τρίτης Χώρας	10
1.3 Αιτίες μετανάστευσης	10
1.3.1 Συνέπειες για την χώρα προορισμού.....	11
1.4 Ιστορική αναδρομή της μουσικής Διαπολιτισμικότητας	13
1.4.1 Έρευνα Δράσης, το παράδειγμα του Ηνωμένου Βασιλείου	16
Κεφάλαιο Δεύτερο: Συνθήκες και καθημερινότητα των κρατουμένων προσφύγων στα κέντρα κράτησης.....	19
2.1 Γενικά στοιχεία.....	19
2.2 Οι συνθήκες στα κέντρα κράτησης κλειστού τύπου.....	20
2.2.1 Συνθήκες των κλειστών κέντρων κράτησης μεταναστών στην Αμερική	22
2.3 Ελληνικά Κέντρα κράτησης μεταναστών	24
2.4 Το Νομοθετικό πλαίσιο Ελλάδας για τις μεταναστευτικές ροές	26
2.4.1 Η Ευρωπαϊκή Νομοθεσία που αφορά τους Πρόσφυγες	28
2.4.2 Δικαιώματα μεταναστών και προσφύγων.....	31
Κεφάλαιο Τρίτο: Προ.Κε.Κ.Α. και μουσικοθεραπεία	33
Εισαγωγή.....	33
3.1 Το Κέντρο κράτησης Αμυγδαλέζας	35
3.2 Η μουσική ως παγκόσμια γλώσσα	38

3.3 Η ευημερία των εγκλειστών μέσω της μουσικής.....	40
3.3.1 Η εφαρμογή της μουσικοθεραπείας σε ομάδες	42
3.4 Συμπεράσματα βιβλιογραφικής ανάλυσης	42
ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Ερευνητικό μέρος.....	45
Κεφάλαιο Τέταρτο: Μεθοδολογία έρευνας.....	45
4.1 Σκοπός της Έρευνας.....	45
4.2 Επιμέρους Στόχοι της Έρευνας.....	46
4.3 Μεθοδολογία	47
4.4 Δείγμα.....	48
4.5 Δειγματοληψία.....	49
4.6 Μέθοδος Συλλογής Δεδομένων – Περιγραφή Εργαλείων.....	50
4.7 Διαδικασία συλλογής δεδομένων.....	53
4.8 Διαδικασία ανάλυσης.....	54
4.9 Ηθική έρευνας.....	55
4.10 Ερευνητικά ερωτήματα	56
4.11 Περιορισμοί έρευνας	56
Κεφάλαιο Πέμπτο: Αποτελέσματα ποσοτικής ανάλυσης.....	57
5.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά.....	57
5.2 Μουσική	62
5.3 Μουσική δραστηριότητα	64
5.4 Συμπεράσματα ποσοτικής ανάλυσης	68
Κεφάλαιο Έκτο: Αποτελέσματα ποιοτικής ανάλυσης.....	69
6.1 Μουσική και κρατούμενοι	69
6.2 Επιρροή της μουσικής στους κρατούμενους	70
6.3 Ομαδικές δραστηριότητες	71
6.4 Μουσικά προγράμματα στα κέντρα κράτησης.....	73
6.5 Συμπεράσματα ποιοτικής ανάλυσης	73
Συμπεράσματα	75
Βιβλιογραφία	79
Παράρτημα.....	85
Ερωτηματολόγιο	85
Οδηγός συνέντευξης	89

Λίστα Πινάκων

<i>Πίνακας 1: Κατανομή φύλου.....</i>	<i>57</i>
<i>Πίνακας 2: Κατανομή χωρών προέλευσης.....</i>	<i>60</i>
<i>Πίνακας 3: Κατανομή γλώσσας.....</i>	<i>61</i>
<i>Πίνακας 4: Κατανομή απαντήσεων ερώτησης πρόκλησης όμορφων αναμνήσεων από τη μουσική.....</i>	<i>63</i>
<i>Πίνακας 5: Κατανομή απαντήσεων ερώτησης πρόκλησης όμορφων συναισθημάτων από τη μουσική.....</i>	<i>63</i>
<i>Πίνακας 6: Κατανομή απαντήσεων ερώτησης έκφρασης μέσω της μουσικής.....</i>	<i>63</i>
<i>Πίνακας 7: Κατανομή απαντήσεων ερώτησης σύνδεσης μεταναστών μέσω ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων.....</i>	<i>66</i>
<i>Πίνακας 8: Κατανομή απαντήσεων ερώτησης σύνδεσης μεταναστών μέσω ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων με τους υπαλλήλους του κέντρου κράτησης.....</i>	<i>67</i>

Λίστα Εικόνων

- Εικόνα 1: Οι μετανάστες συγκεντρώνονται μέσα στο φράχτη ενός αυτοσχέδιου κέντρου κράτησης στο ElPaso στο Τέξας, Μάρτιος 2019. SergioFlores-H Washington Post / GettyImages..... 24*
- Εικόνα 2: Άποψη του προαναχωρησιακού κέντρου κράτησης αλλοδαπών στην Αμυγδαλέζα... 35*

Λίστα Γραφημάτων

<i>Γράφημα 1: Κατανομή ηλικίας</i>	58
<i>Γράφημα 2: Κατανομή μορφωτικού επιπέδου</i>	59
<i>Γράφημα 3: Κατανομή οικογενειακής κατάστασης</i>	60
<i>Γράφημα 4: Κατανομή δεξιοτήτων χρήσης μουσικών οργάνων</i>	62
<i>Γράφημα 5: Κατανομή επιδράσεων μουσικής</i>	64
<i>Γράφημα 6: Κατανομή συμμετοχής σε μουσικές δραστηριότητες</i>	65
<i>Γράφημα 7: Κατανομή συμμετοχής ενδιαφέροντος ενασχόλησης με τη μουσική</i>	66

Περίληψη

Η παρούσα εργασία ερευνά το πώς μπορεί η μουσική να επηρεάσει τα άτομα που έχουν υποστεί ακούσιο εγκλεισμό καθώς και η εφαρμογή δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με τη μουσική όπως έχει εφαρμοστεί στο εξωτερικό θα επηρέαζαν θετικά την λειτουργία του κέντρου κράτησης της Αμυγδαλέζας και κατ' επέκταση και των υπολοίπων κέντρων κράτησης. Αναλύεται ο ορισμός του εγκλεισμού και της κράτησης, με στόχο την ανάδειξη της δύσκολης ψυχολογικής κατάστασης. Στην οποία μπορεί να περιέλθει ο έγκλειστος «μετανάστης» ή ο κρατούμενος ενώ ήδη έχει περάσει μία μετατραυματική εμπειρία. Αποσαφηνίζεται ο όρος της μουσικής διαπολιτισμικότητας και εξετάζεται η μουσική ως μέσο θεραπείας ενώ γίνεται αναφορά στην ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία με σκοπό την ανάδειξη των δικαιωμάτων που έχουν οι πρόσφυγες και έγκλειστοι διαμένοντες στα κέντρα κράτησης.

Η έρευνα επικεντρώνεται στο κλειστό κέντρο κράτησης μεταναστών της Αμυγδαλέζας. Για την διεξαγωγή της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια και ημιδομημένες συνεντεύξεις επιλέγοντας τόσο την ποσοτική όσο και την ποιοτική έρευνα του θέματος. Μέσα από την εργασία καταγράφεται ο χώρος της Αμυγδαλέζας και οι συνθήκες διαβίωσης των έγκλειστων καθώς και η αλλαγή που μπορεί να επιφέρει η ενσωμάτωση της μουσικής στο συγκεκριμένο περιβάλλον. Στη συνέχεια, τα αποτελέσματα περάστηκαν στο πρόγραμμα στατιστικής ανάλυσης δεδομένων και μετά την καταγραφή τους προέκυψαν τα συμπεράσματα.

Λέξεις – Κλειδιά: Πρόσφυγες, Μετανάστες, Κλειστά κέντρα κράτησης, Αμυγδαλέζα, Εγκλεισμός, Φυλακή, Μουσική, Διαπαιδαγώγηση, Διαπολιτισμικότητα, Μουσικοθεραπεία

Abstract

The present paper investigates how music can affect people who have been involuntarily incarcerated as well as the implementation of music-related activities as applied abroad would positively affect the operation of the Amygdaleza detention center and consequently the other detention centers. The definition of incarceration and detention is analyzed, with the aim of highlighting the difficult psychological situation, which can include the incarcerated "immigrant" or the detainee while already having a post-traumatic experience. The term of intercultural music is clarified and music is examined as a means of treatment while reference is made to Greek and European legislation in order to highlight the rights of refugees and inmates in detention centers.

The investigation focuses on the closed immigration detention center in Amygdaleza. Questionnaires and semi-structured interviews were used to conduct the research, selecting both quantitative and qualitative research on the subject. The work records the area of Amygdaleza and the living conditions of the inmates as well as the change that can be brought about by the integration of music in the specific environment. Then, the results were transferred to the statistical data analysis program and after recording them, the conclusions emerged.

Keywords: Refugees, Immigrants, Closed Detention Centers, Amygdaleza, Inclusion, Prison, Music, Education, Interculturalism, Music Therapy

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΕΧΠΑ.....	Ειδικός Χώρος Παραμονής Αλλοδαπών
IRCs.....	Immigration Removal Centres
EURODAC.....	European Asylum Dactyloscopy Database
MID.....	Music In Detention
CBT.....	Cognitive Behaviour Therapy
NICE.....	National Institute for Clinical Excellence
PTSD.....	Post traumatic stress disorder
ΕΠΒ(СРТ).....	Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας
ΚΕΠΥ.....	Κέντρο Πρώτης Υποδοχής
ΕΔΔΑ.....	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Ε.Λ.Σ.....	Εθνική Λυρική Σκηνή
Προ.Κε.Κ.Α.....	Προαναχωρητικό Κέντρο Κράτησης Αλλοδαπών Αμυγδαλέζας
Α.Ε.Μ.Υ. ΑΕ.....	Ανώνυμη Εταιρία Μονάδων Υγείας ΑΕ

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία ερευνά την θετική διάσταση που μπορεί να μεταφέρει η μουσική στους ανθρώπους που έχουν υποστεί ακούσιο εγκλεισμό. Ο εγκλεισμός είναι μία δύσκολη κατάσταση την οποία βιώνει ο μετανάστης-πρόσφυγας. Η έρευνα επικεντρώνεται και διεξάγεται στο κλειστό κέντρο κράτησης μεταναστών της Αμυδαλέζας. Πρόκειται για το πρώτο κέντρο κράτησης υποδοχής μεταναστών που δημιουργήθηκε στην Ελλάδα με βάση τις προδιαγραφές που τέθηκαν με την ψήφιση του νόμου Ν.3907/2011, περί ιδρύσεως της Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής και προσαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/EK «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών».

Μέσα από την εργασία θα γίνει η προσπάθεια να καταγραφούν οι μουσικές ανησυχίες μεταναστών, η σχέση τους με την μουσική καθώς και αν ο χώρος της Αμυδαλέζας θα μπορούσε να γίνει πιο προσιτός σε οποιαδήποτε μουσική δραστηριότητα κάτι το οποίο θα βοηθούσε στον εγκλεισμό των μεταναστών καθώς και στην ομαλότερη λειτουργία του κέντρου κράτησης της Αμυδαλέζας. Η καταγραφή έγινε με επιτόπια έρευνα στον χώρο του κέντρου κράτησης με την χρήση ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν στους έγκλειστους καθώς και από συνεντεύξεις των στελεχών του κέντρου. Τα δεδομένα που λήφθηκαν από τα ερωτηματολόγια περάστηκαν στο πρόγραμμα στατιστικής ανάλυσης δεδομένων, SPSS, όπου και ελήφθησαν τα ανάλογα συμπεράσματα.

Εξετάζεται ακόμα ο θεσμός της φυλακής καθ' ότι οι έγκλειστοι των κέντρων κράτησης βιώνουν παρόμοιες συνθήκες διαβίωσης και η διαδικασία της ενσωμάτωσης της μουσικής που δύναται να επηρεάσει τις συνθήκες κράτησης των κρατούμενων στο ΕΧΠΑ Αμυδαλέζας και εάν και κατά πόσο η εκμάθηση μουσικών οργάνων και η υιοθέτηση αυτού του είδους της διαπαιδαγώγησης θα επηρέαζε τον τρόπο διαβίωσής τους στο κλειστό κέντρο κράτησης.

Το δεύτερο μέρος είναι μια ερευνητική μελέτη στο κλειστό κέντρο κράτησης της Αμυδαλέζας, διαμορφωμένη σε ερωτηματολόγια προς απάντηση των κρατούμενων μετανάστευσης. Δίνεται η μεθοδολογία, τα ερωτήματα και τα αποτελέσματα αυτής με στόχο τον κρατικό προβληματισμό σχετικά με τη διαβίωση των εγκλειστών και τη

δυνατότητα της ψυχολογικής βοήθειας μέσα από την παρουσία της μουσικής σε αυτά τα κέντρα. Το δεύτερο μέρος χωρίζεται σε δύο βασικά κεφάλαια. Το πρώτο αφορά τη δομή της έρευνας και το δεύτερο τα αποτελέσματα της ανάλυσης των απαντήσεων των υποκειμένων αυτής.

Οι βασικοί επιμέρους στόχοι της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της επιρροής της μουσικής στη ζωή των κρατούμενων παράνομων μεταναστών στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας, η άποψη των κρατούμενων παράνομων μεταναστών στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας πάνω στο θέμα των ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων, η ύπαρξη της μουσικής στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας σύμφωνα με τις απόψεις των φυλάκων και η επιρροή της μουσικής στους κρατούμενους.

Ευελπιστώ η έρευνά μου αναφορικά με το κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας κάτι το οποίο έχει αντίκτυπο και στα υπόλοιπα κέντρα κράτησης που βρίσκονται στον Ελλαδικό χώρο, να ληφθεί υπόψη από το Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη έτσι ώστε να βελτιωθούν μέσω της μουσικής οι συνθήκες διαβίωσης στο κέντρο κράτησης Αμυγδαλέζας καθώς και να υπάρξει ομαλότερη λειτουργία στο κέντρο κράτησης διά μέσου της μουσικής κάτι το οποίο θα βοηθήσει και τους έγκλειστους αλλά και τα στελέχη που εργάζονται στο χώρο(αστυνομικούς, πολιτικό προσωπικό, ιατρονοσηλευτικό προσωπικό κ.λπ.).

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Θεωρητικό Μέρος

Κεφάλαιο Πρώτο: Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Μουσική με κρατούμενους παράνομους μετανάστες και πρόσφυγες

Εισαγωγή

Από την περίοδο της αρχαιότητας ακόμα, η μουσική έχει συνδεθεί με τη μείωση του πόνου είτε σωματικού είτε πνευματικού και έχει καταφέρει να ενισχύσει την ψυχική ευημερία. Στην παρούσα εργασία θα εξεταστούν οι επιπτώσεις της μουσικής, εστιάζοντας στο άγχος, τον εγκλεισμό και τη διάθεση. Για την αποτελεσματική βελτίωση της αντιμετώπισης του στρες αλλά και την προσέλκυση θετικών σκέψεων, η μουσική είναι το κατάλληλο εργαλείο. Παρά το γεγονός ότι κάθε άτομο έχει διαφορετικά μουσικά γούστα, υπάρχει η ικανότητα μέσα από το άκουσμα κοινής μουσικής να ασκείται θετική επίδραση και η ποιότητα ζωής να ανεβαίνει επίπεδα.

Η μουσικοθεραπεία ως μια μορφή ψυχοθεραπευτικής αλληλεπίδρασης, προκαλεί ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον μεταξύ των γιατρών, ψυχολόγων και ψυχιάτρων τα τελευταία χρόνια. Το φαινόμενο των φαρμακευτικών επιδράσεων της μουσικής στην ανθρώπινη ψυχή είναι γνωστό από την αρχαία ανθρώπινη ιστορία και οι πρώτες θεωρίες των αισθητικών αξιών της μουσικής και οι εκπαιδευτικές αξίες της προέρχονται από τους αρχαίους χρόνους. Το σύγχρονο ενδιαφέρον συνδυάζοντάς το με την ελπίδα ότι η μουσική θα μπορούσε να γίνει αντιληπτή ως ένα καθολικό θεραπευτικό εργαλείο, είναι χρήσιμο και για προληπτικούς λόγους και για θεραπευτικούς και για την μετέπειτα αποκατάσταση.

Η μουσική έχει το χαρακτηριστικό να δίνει το παρόν σε κάθε είδους πολιτισμό και την προτιμούν σε διαφορετικές κατηγορίες και ακούσματα σχεδόν όλοι οι άνθρωποι ανεξάρτητα από το ηλικιακό, το εθνικό και το φυλετικό υπόβαθρο. Η σύγχρονη μουσική υψηλής ταχύτητας χρησιμοποιείται συχνά για την αύξηση της αθλητικής απόδοσης, ενώ η τζαζ μπορεί να προτιμάται για κοινωνικοποίηση. Η μουσική έχει χρησιμοποιηθεί από καιρό ως συμπληρωματική θεραπεία για να καταπραΰνει τους ανθρώπους που πάσχουν από άγχος και ποικίλες ψυχολογικές ασθένειες και αναγνωρίζεται ως καθιερωμένο συμμαχικό επάγγελμα της υγείας που την χρησιμοποιεί για τη διευκόλυνση των θεραπευτικών διαδικασιών (Δρίτσας, 2003).

Οι μουσικοθεραπευτές είναι συνήθως μουσικοί που έχουν υποβληθεί σε ειδική εκπαίδευση στη χρήση της μουσικής και του εαυτού τους για να επιτύχουν συγκεκριμένους θεραπευτικούς στόχους που αφορούν την βελτίωση, την αποκατάσταση ή την συντήρηση της ψυχικής και της σωματικής υγείας. Επιπρόσθετα, η μουσική δύναται να παρουσιάσει διαφορετικά εφέ, βάσει των χαρακτηριστικών του ακροατή: ηλικία, πολιτισμό, ιατρικές συνθήκες που επηρεάζουν την ακοή, τη μουσική ικανότητα και την εμπειρία.

Όσον αφορά τους κρατούμενους, η φυλακή μπορεί να είναι εξαιρετικά αγχωτική για τους ίδιους, είτε για τη σύνθεση του κρατούμενου πληθυσμού ο οποίος, κατά κύριο λόγο, είχε ήδη μια ταραγμένη ζωή πριν από τη φυλάκιση είτε μέσα στο ίδιο το περιβάλλον της φυλακής (Crewe, 2009). Αντίστοιχα, λοιπόν, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες που παρανόμως εισήλθαν στην Ελλάδα, καταλήγουν να βρίσκονται εγκλειστοί σε κέντρα κράτησης, με άγνωστη την ημερομηνία αναχώρησής τους διότι η διαδικασία της παραχώρησης ασύλου ή του δικαιώματος να ταξιδέψουν σε άλλη χώρα περιβάλλεται από μακρόχρονη γραφειοκρατία (Bensimon, Einat & Gilboa, 2015).

Η κατανόηση της ψυχολογικής και συναισθηματικής ψυχολογίας των κρατουμένων είναι πρωταρχικής σημασίας για τις σωφρονιστικές υπηρεσίες. Συγκριτικά, οι πρόσφυγες δεν κατηγορούνται για οποιοδήποτε ποινικό αδίκημα, παρόλα αυτά τιμωρούνται με περιοριστικά μέτρα γιατί αναζήτησαν μια καλύτερη λύση για το μέλλον τους, δηλαδή το δικαίωμα να υπάρχουν σε έναν κόσμο χωρίς πόλεμο. Εγκλωβίζονται λοιπόν σε μια χώρα που δεν επιθυμούν, πιο συγκεκριμένα την Ελλάδα, παρά την θέλησή τους και εγκλείονται σε νέες ιδρυματικές δομές, τα Κέντρα Κράτησης (Bensimon, Einat & Gilboa, 2015).

Η θεωρία και η έρευνα σχετικά με τις φυλακές και τη φυλάκιση έχουν δείξει επανειλημμένα ότι οι φυλακές είναι εξαιρετικά τραυματικές και αγχωτικές τοποθεσίες για τους κρατούμενους (Hulley, Liebling & Crewe, 2011). Παραδόξως, όμως, παρά τα ενθαρρυντικά ευρήματα ότι η χαλαρωτική μουσική φέρνει θετικά αποτελέσματα στον περιορισμό του άγχους και του θυμού σε διάφορους πληθυσμούς, ο αντίκτυπος της χαλαρωτικής μουσικής σε έναν ιδιαίτερα έντονο και θυμωμένο πληθυσμό, δεν έχει μελετηθεί ακόμα συστηματικά.

Η ειδική σύνθεση του φυλακισμένου πληθυσμού και οι κλειστές και συνωστισμένες συνθήκες διαβίωσης στη φυλακή και τα κέντρα κράτησης δημιουργούν αυξημένα επίπεδα άγχους και θυμού σε σύγκριση με τον γενικό πληθυσμό. Επομένως, η εξέταση της επίδρασης της χαλαρωτικής μουσικής στους εγκλείστους ή η δραστηριοποίηση μέσα από την ενασχόληση με τη μουσική, μπορεί να οδηγήσει σε παρόμοια ελπιδοφόρα αποτελέσματα όπως αυτά που υπάρχουν σε άλλους πληθυσμούς. Επιπλέον, η θετική επίδραση της μουσικής στους κρατούμενους μπορεί να αποδειχθεί ωφέλιμη για τις σωφρονιστικές εγκαταστάσεις, καθώς μπορεί να χρησιμεύσει ως ένας φθηνός τρόπος για τη μείωση του στρες και του θυμού στη φυλακή σε σύγκριση με άλλες θεραπείες (Bensimon, Einat & Gilboa, 2015).

1.1 Αποσαφήνιση των όρων Κρατούμενος, Εγκλεισμός και Μουσική

Κρατούμενος ως ορισμός είναι το άτομο που κρατείται κλεισμένο σε έναν χώρο είτε για θεραπευτικούς είτε για σωφρονιστικούς λόγους. Επιπλέον, μπορεί να κρατείται στη φυλακή διότι αντιτίθεται στο πολιτικό καθεστώς της χώρας του, εκτίει ποινή καθειρίζεως, είναι αιχμάλωτος ή υπό περιορισμό. Εν ολίγοις, στην κατηγορία «κρατούμενοι» ανήκουν τα άτομα που εκτίουν ποινές ή είναι υπό περιορισμό, οι υπόδικοι, οι οποίοι είναι προφυλακισμένοι ή προσωρινά κρατούμενοι, όσοι έχουν καταδικαστεί για τον οποιοδήποτε λόγο και δεν έχουν την ελευθερία τους. Γενικά, έχοντας μια οφειλή είτε χρηματική είτε κάποια τιμωρία που έχει ορίσει το δικαστήριο, ο κατηγορούμενος θεωρείται κρατούμενος και χάνει το δικαίωμα της ελευθερίας του. Μια δεύτερη κατηγορία είναι οι «παραμένοντες», οι οποίοι είναι οι αλλοδαποί που αν και ολοκληρώνουν την τιμωρία τους και αποφυλακίζονται, παρόλα αυτά είναι αναγκασμένοι να μείνουν υπό κράτηση μέχρι να απελαθούν με δικαστική απόφαση ή να καταφέρουν να λάβουν άδεια παραμονής διότι δεν είναι δυνατόν να ακολουθήσουν τον δρόμο της επιστροφής (ΥΑ 58819/7).

Οι νόμοι του Πλάτωνα εισάγουν για πρώτη φορά την ορολογία εγκλεισμός. Κατά τον 18^ο αιώνα, υπήρχαν διαφωνίες για τον τρόπο διαχείρισης των εγκλείστων, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει το ενδιαφέρον προς τον συνάνθρωπο, αλλά κυρίως τις συνέπειες που είχαν δημιουργηθεί από την κοινή ζωή εντός των ιδρυμάτων και την ίδια την συγκατοίκηση. Εξετάζοντας το ρόλο του κράτους και της εξουσίας στις διάφορες

μορφές εγκλεισμού, το ίδιο πέρασε μια σειρά από νόμους ώστε να μην βρεθεί να παρανομεί στον έλεγχο των οικονομικών και διοικητικών δραστηριοτήτων όλων των κατηγοριών των ιδρυμάτων που λειτουργούσαν με βάση τον εγκλεισμό. Τέτοιου είδους ιδρύματα είναι οι φυλακές, τα ψυχιατρεία και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Η ύπαρξη των δομών αντανακλά την κυρίαρχη λογική και πρακτική τόσο του κράτους όσο και της επιστημονικής κοινότητας να κατηγοριοποιεί τους ανθρώπους σε ιδρύματα και να τους τοποθετεί σε ένα περίπλοκο κοινωνικό πεδίο σχέσεων εξουσίας.

Η προστασία της ορθής και ομαλής συγκατοίκησης όπως και η τάξη, η οποία ήταν υποχρεωτική και επιβαλλόταν με κάθε μέσο, ρυθμίζεται και οριοθετείται μέσω της εκάστοτε κρατικής εξουσίας χρησιμοποιώντας ως βασικό μέσο επιβολής την κύρωση, η οποία είναι εφικτή με την παρέμβαση ενός μηχανισμού καταναγκασμού το μονοπώλιο του οποίου φυσικά κατέχει το κράτος. Την οργάνωση της κρατικής εξουσίας καθώς και την άσκηση και επιβολή του καταναγκασμού αυτού ελέγχει και ρυθμίζει το δίκαιο, το οποίο αποτελεί μια γενική διευθέτηση που καθορίζει «τα πλαίσια διεξαγωγής των κοινωνικοπολιτικών ανταγωνισμών σ' ένα συγκεκριμένο κοινωνικό σχηματισμό» (Μάνεσης, 1982).

Συνεπώς σαν μέσο επιβολής, έκφρασης και αναπαραγωγής της δεδομένης κατάστασης κάθε ανταγωνιστικής κοινωνίας, το δίκαιο συνιστά μια από τις θεμελιώδεις εκφράσεις της εξουσιαστικής «αρχής της πραγματικότητας». Η εσωτερίκευση της από το κοινωνικό σώμα μέσω του καταναγκασμού και της ιδεολογικής χειραγώγησης αποτελεί την σημαντικότερη προϋπόθεση της επιβίωσης και της αναπαραγωγής αυτής της πραγματικότητας (Γρίβας, 1985). Το κράτος εγκαθιδρύοντας και «νομιμοποιώντας» τις διάφορες μορφές εγκλεισμού και χρησιμοποιώντας γι' αυτό τους νόμους του, καταφέρνει την αυτοσυντήρηση και διαιώνισή του.

Ο εγκλεισμός συνεπώς όπως είναι διαμορφωμένος έχει ως στόχο εκτός από την απομόνωση του ατόμου που έχει κριθεί σύμφωνα με τις επιταγές της κοινωνίας ως ανεπιθύμητο και επικίνδυνο, την εξάλειψη και χειραγώγηση κάθε προσωπικού του χαρακτηριστικού που έρχεται σε αντίθεση με την καθεστηκυία τάξη. Ο εγκλεισμός συνεπάγεται μια σειρά στερήσεων. Το άτομο στερείται την ελευθερία του στα πλαίσια μιας ηθικής καταδίκης και τιμωρίας για τις πράξεις του, στερείται βασικά

αγαθά και υπηρεσίες για τα δεδομένα των δυτικών κοινωνιών, όπως επίσης, στερείται την βασική αυτονομία στις αποφάσεις του και τις επιλογές του στα αγαθά και τις σεξουαλικές του σχέσεις. Στερείται ακόμα, την ασφάλειά του καθώς ζει και υπάρχει σε ένα περιβάλλον με την ταυτότητα του εγκλείστου, μια ταυτότητα που αποκλίνει σημαντικά από αυτό που έχουμε ορίσει σαν «ανθρώπινο ον» και τα «δικαιώματα» που συνεπάγεται. Οποιοδήποτε γεγονός, επομένως, που μπορεί να συμβεί σε μια δομή εγκλεισμού και να απειλήσει ή να βλάψει την σωματική ακεραιότητα του εγκλείστου ή και να οδηγήσει ακόμα και στον θάνατό του, δεν παράγει τα νοήματα που θα παρήγαγε έξω από το ίδρυμα, αλλά συγκαλύπτεται και “χάνεται” στην ολοκληρωτική διάρθρωση της δομής.

Συνεχίζοντας την αποσαφήνιση των όρων, η έννοια της μουσικής, αφορά την επιστήμη ή την τέχνη της διαταγής των ήχων των απλών και των διαδοχικών, σε συνδυασμό, και σε χρονικές σχέσεις για να παράγουν μια σύνθεση που έχει ενότητα και συνέχεια. Υπάρχουν ήχοι φωνητικοί, μουσικοί και μηχανικοί, με ρυθμό, μελωδία ή αρμονία. Το Σύντομο Λεξικό της Οξφόρδης ορίζει τη μουσική ως «η τέχνη που μπορεί να συνδυάσει τους φωνητικούς και τους ερμηνευτικούς ήχους για την δημιουργία όμορφων συναισθημάτων, αρμονικών και εκφραστικών σκέψεων» (Concise Oxford Dictionary, 1992).

Η μουσική υπάρχει παντού και στο παρελθόν και στο παρόν, σε διαφορετικές μορφές και τόπους. Αν ληφθεί υπόψη ότι κάθε ομάδα ανθρώπων, σε πιο κεντρικά σημεία ή πιο απομονωμένα, έχει τη δική της μουσική εκδοχή, βγαίνει το συμπέρασμα ότι έδινε το παρόν από τους προγόνους μας και υπήρχε σαν άκουσμα σε κάθε σημείο του πλανήτη όπου εξελίσσεται πολιτισμός. Είναι γνωστό ότι από την Αφρική ξεκίνησε το πρώτο μουσικό ταξίδι και έχει καταφέρει να είναι βασικό στοιχείο της καθημερινότητας.

Η μουσική του κάθε πολιτισμού επηρεάζεται από όλες τις πτυχές αυτού του πολιτισμού, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής και οικονομικής οργάνωσης και εμπειρίας και της πρόσβασης στην τεχνολογία. Τα συναισθήματα και οι ιδέες που εκφράζει η μουσική, οι καταστάσεις στις οποίες παίζεται και ακούγεται και οι στάσεις απέναντι στους μουσικούς και τους συνθέτες ποικίλλουν μεταξύ περιφερειών, χωρών και χρονικών περιόδων. Η μουσική ιστορία είναι το ξεχωριστό

υπο-πεδίο της μουσικολογίας και της ιστορίας που μελετά τη μουσική (ιδιαίτερα τη δυτική μουσική τέχνης) από χρονολογική άποψη.

1.1.1 Η έννοια της Διαπολιτισμικότητας

Εξετάζοντας τον όρο διαπολιτισμικότητα, δεν είναι εύκολο κάποιος να δώσει έναν συγκεκριμένο ορισμό. Θα μπορούσε κανείς να διατυπώσει διαφορετικούς μικρότερους ορισμούς σχετικά με τον τρόπο που αλληλεπιδρούν και συνεργάζονται οι άνθρωποι με διαφορετικό εθνικό υπόβαθρο ή ακόμα όσον αφορά τον εκπαιδευτικό τομέα, ο όρος να εξεταστεί με βάση τους μαθητές που κατάγονται από το εξωτερικό και βρίσκονται σε αλλόγλωσσο περιβάλλον (Νικολάου, 2011). Επιπρόσθετα, θα μπορούσε κανείς να αναφερθεί στην διαχείριση της πολιτισμικής διαφορετικότητας και κατά πως λειτουργούν μέσα σε αυτήν τα άτομα που εμπλέκονται, φέρνοντας στην επιφάνεια μια νέα σύνθεση πολιτισμού και επηρεασμού της κοινωνίας, δημιουργώντας νέα χαρακτηριστικά και ομάδες από ξεχωριστές πολιτιστικές βάσεις (Γεωργογιάννης, 2008).

Κάποιες φορές, τυγχάνει ο όρος «διαπολιτισμικότητα» να μπερδεύεται με τον όρο «πολυπολιτισμικότητα», αλλά οι δύο όροι δεν είναι ίδιου περιεχομένου. Η λέξη «διαπολιτισμικότητα» περιγράφει την πολυπολιτισμική κατάσταση και διατυπώνει τους σκοπούς της διαπολιτισμικής αγωγής (Porscher, 1979). Σε πιο ευρεία έννοια, η διαπολιτισμικότητα χρησιμοποιείται με κανονιστικούς όρους ενώ η πολυπολιτισμικότητα σε αναλυτικό επίπεδο. Αντίστοιχα, όταν σε μια κοινωνία εισρέουν ομάδες ατόμων που διαφέρουν πολιτισμικά σε μεγάλο βαθμό και αλληλοεπηρεάζονται στην καθημερινότητα, τότε η κατάσταση που δημιουργείται ορίζεται από την πολυπολιτισμικότητα (Hohmann, 1989).

1.2 Ο ορισμός του Μετανάστη και του Πρόσφυγα

Συνεχίζοντας το ταξίδι τους χιλιάδες άνθρωποι σε καθημερινή βάση, μέχρι να φτάσουν σε ασφαλές σημείο, οι εκτοπισμένοι ξεπερνούν τα 60 εκατομμύρια παγκοσμίως και χαρακτηρίζονται είτε μετανάστες είτε πρόσφυγες από τα μέσα ενημέρωσης χωρίς να γίνεται διακριτή η διαφορά των δύο όρων. Γιατί υπάρχει διαφορά και μάλιστα πολύ σημαντική.

Η πρώτη και πιο βασική διαφορά είναι η βίαιη μετακίνηση του πληθυσμού, εξαιτίας της εμπόλεμης κατάστασης. Μέχρι και το 2018, πάνω από 20 εκατομμύρια άνθρωποι χαρακτηρίστηκαν ως πρόσφυγες. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ είναι βασικός μηχανισμός που βοηθάει στις προσφυγικές κρίσεις και επεμβαίνει ώστε τα γειτονικά κράτη να υποδεχτούν τους πρόσφυγες και να διαθέτουν τον κατάλληλο εξοπλισμό για τους ανθρώπους που αναγκάστηκαν να αφήσουν την πατρίδα τους και να καταφύγουν εκτός συνόρων για την προσωπική τους ασφάλεια. Η αναγνώριση τους σε πρόσφυγες τους απομακρύνει από την πιθανότητα της επιστροφής σε περίπτωση που δεν γίνει δεκτό το αίτημα του ασύλου. Η απειλή του θανάτου είναι ο καθημερινός δρόμος προς την επιβίωση και πρόκειται για άτομα τα οποία θα βιώσουν θανάσιμες συνέπειες αν δεν καταφέρουν να βρουν ένα ασφαλές καταφύγιο.

Το διεθνές δίκαιο είναι αυτό που προστατεύει και καθορίζει κάποιον ως πρόσφυγα. Οι βασικοί άξονες με τους οποίους λειτουργεί είναι η Σύμβαση της Γενεύης που δημιουργήθηκε το 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967. Φυσικά, υπάρχουν αρκετά νομικής φύσεως κείμενα τα οποία συνεπιτελούν στο έργο όπως λόγου χάρι η Σύμβαση του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας που ιδρύθηκε το 1969. Ύψιστη αρχή του διεθνούς δικαίου αποτελεί η προστασία και ασφάλεια του πρόσφυγα, γεγονός που σημαίνει ότι είναι εναντίον της επιστροφής ή επαναπροώθησης των ατόμων σε μια επικίνδυνη κατάσταση για την ίδια τη ζωή ή ακόμα και τις προσωπικές ελευθερίες. Τα βασικά δικαιώματα δημιουργούν το πλαίσιο στο οποίο πρέπει να λειτουργούν τα κράτη υποδοχής, ώστε να εγγυώνται την εύρυθμη και ειρηνική καθημερινότητα.

Από την άλλη όψη του νομίσματος, ο πληθυσμός που κινείται σε διαφορετικό τόπο για την βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης κι όχι εξαιτίας βίαιων καταστάσεων, χαρακτηρίζεται ως μεταναστευτικός πληθυσμός. Σε μερικές περιπτώσεις, ο μετανάστης είναι οικονομικός ή εκπαιδευτικός ανάλογα με τις προσωπικές φιλοδοξίες του. Αυτό όμως σημαίνει ότι οποιαδήποτε χρονική στιγμή το αποφασίσει, έχει την δυνατότητα να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του χωρίς να διακυβεύεται η ασφάλεια του ή οι ελευθερίες του από τον κρατικό μηχανισμό ή κάποιους εξωγενείς παράγοντες.

Η διαφορά, λοιπόν, των δύο όρων διαπιστώνεται ότι είναι αρκετά σημαντική. Ιδιαίτερα, για τους κρατικούς μηχανισμούς, υπάρχει ενιαίο και ξεχωριστό εσωτερικό

νομικό πλαίσιο ανάλογα σε ποια κατηγορία ανήκει η ομάδα ή το άτομο που μετακινείται εντός μιας ξένης χώρας. Το ενιαίο νομικό πλαίσιο αφορά τους πρόσφυγες, το οποίο υπάγεται και στην εθνική νομοθεσία αλλά και στην παγκόσμια, ενώ οι μετανάστες αντιμετωπίζονται κατά κύριο λόγο από τους εσωτερικούς μεταναστευτικούς νόμους της κάθε χώρας που εισέρχονται. Τα κράτη εν γένει είναι υποχρεωμένα να προστατεύουν όσους αιτούνται άσυλο και να εξετάζουν προσεκτικά την κάθε περίπτωση. Σίγουρα, μετά τα τελευταία χρόνια και την προσφυγική κρίση που έχει υποστεί η Ευρώπη, η εξέταση τόσων αιτημάτων βαραίνει το κράτος υποδοχής και η μίξη των προσφύγων με τους μετανάστες, είναι αναπόφευκτη όπως και να συγχέονται οι δύο όροι.

1.2.1 Ο όρος Αλλοδαπός και Υπήκοος Τρίτης Χώρας

Η έννοια αλλοδαπός καθορίζεται κατά βάση από την ύπαρξη της ιθαγένειας στη χώρα την οποία κάποιο άτομο ζει, στοιχείο το οποίο δίνει το άτομο με το κράτος και έτσι γίνεται ο διαχωρισμός του ημεδαπού από τον αλλοδαπό. Ο δεύτερος κατάγεται από άλλο κράτος και δεν είναι υπήκοος του κράτους στο οποίο διαμένει. Εν ολίγοις, αν λάβουμε υπόψη τον ελληνικό κρατικό μηχανισμό, ο αλλοδαπός δεν διαθέτει την ελληνική ιθαγένεια ενώ ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν διαθέτει ούτε την ελληνική αλλά ούτε καμία άλλη ιθαγένεια χώρας – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 17 και την παράγραφο 1 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

1.3 Αιτίες μετανάστευσης

Οι μεταναστευτικές τάσεις διαθέτουν μια φύση πολυδιάστατη και πολύπλευρη. Η ανθρώπινη εξέλιξη οδηγεί τα άτομα παγκοσμίως να μετακινούνται ηθελημένα ή εξαναγκαστικά. Σε πιο ευρεία έννοια, η αλλαγή της τοποθεσίας διαμονής ενός ανθρώπου ή σύνολο αυτών, είτε προσωρινά είτε σε μόνιμη βάση, εντός ή εκτός των συνόρων του κράτους στο οποίο μένει, μεταφράζεται ως μετανάστευση. Αιτίες υπάρχουν σε κοινωνικές μεταβολές, πολιτικές κρίσεις, κατάσταση πολέμου ή επίθεσης, φτώχεια και φυσικές καταστροφές. Ο άνθρωπος που αναζητάει καινούρια στέγη αποσκοπεί σε καλύτερες συνθήκες διαβίωσης, υγειονομική ασφάλεια, προστασία του ιδίου και των μελών της οικογένειάς του, εφόσον υπάρχει και βασικά δικαιώματα ελευθερίας.

Ο πόλεμος, λοιπόν, έχει εκτοπίσει εκατομμύρια ανθρώπους σε όλη την ιστορία. Οι πολίτες συνήθως εγκαταλείπουν τον πόλεμο είτε εντός είτε εκτός της πατρίδας τους, ειδικά στις γειτονικές χώρες, όπου υποτίθεται ότι λαμβάνουν υποστήριξη για τις βασικές ανάγκες τους όπως τρόφιμα, καταφύγια και ρούχα. Δεδομένου ότι η νεότερη γενιά αντιπροσωπεύει τους περισσότερους πρόσφυγες σε όλο τον κόσμο και πολλοί εκτοπισθέντες φοιτητές είναι μεταξύ τους, το μεγάλο ερώτημα είναι πώς να προστατεύσουμε το μέλλον αυτής της γενιάς λόγω του ουσιαστικού τους ρόλου στην αποκατάσταση της πολιτιστικής ζωής στις χώρες καταγωγής τους και ακόμη και προς όφελος των κοινοτήτων όπου μετακινούνται. Αυτοί οι παράγοντες καθιστούν την τριτοβάθμια εκπαίδευση των προσφύγων ουσιώδες στοιχείο για την ανάκαμψη από τον πόλεμο και την ενσωμάτωση των προσφύγων στις χώρες υποδοχής.

1.3.1 Συνέπειες για την χώρα προορισμού

Είναι πολύ σημαντικό να εξετάσει κανείς το διεθνές δίκαιο και την ανησυχία που υπάρχει ως προς τον εκπαιδευτικό ρόλο των προσφύγων κατά τη διάρκεια συγκρούσεων με τη διερεύνηση σχεδίων και προγραμμάτων διεθνών οργανισμών για την υποστήριξη της εκπαιδευτικής συνέχειας όσων φεύγουν από την εμπόλεμη ζώνη. Συγκεκριμένα, η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες της UNHCR αποτελεί τη μεγαλύτερη και πιο αυθεντική οργάνωση ανά τον κόσμο που ανταποκρίθηκε στις ανθρωπιστικές ανάγκες κατά τη διάρκεια συγκρούσεων. Γενικά, η εκπαίδευση αναφέρθηκε στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού για το έτος 1989 ως ένα από τα βασικά δικαιώματα και πρέπει να ενταχθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου να καταστεί η εκπαίδευση προσιτή στον καθένα καθώς και η διάθεση όλων των απαραίτητων εργαλείων.

Αν και η ανώτατη εκπαίδευση θεωρητικά θεωρείται ζωτικό ανθρώπινο δικαίωμα, οι πολιτικές των Ηνωμένων Εθνών και οι πρακτικές των περισσότερων χορηγών δεν αντικατοπτρίζουν σοβαρή ανησυχία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για παράδειγμα, το 2016 η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες δημοσίευσε μια έκθεση που δείχνει ότι πάνω από το πενήντα τοις εκατό των παιδιών προσφύγων που τελούν υπό την ευθύνη του οργανισμού δεν παίρνει καμία εκπαίδευση, ο αριθμός αυτός είναι ανησυχητικός και προκαλεί πολλές ερωτήσεις για το μέλλον αυτών των παιδιών. Η

μέση περίοδος που τα παιδιά και οι πρόσφυγες γενικά καταφεύγουν σε καταφύγιο είναι είκοσι χρόνια.

Τα στατιστικά στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες δείχνουν ότι περίπου 2 εκατομμύρια παιδιά πρόσφυγες δεν φοιτούν σε δημοτικά σχολεία και περίπου ο ίδιος αριθμός παιδιών δεν μπορεί καν να πάει στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή τα παιδιά προσφύγων που δεν μπορούν να πάρουν καμία εκπαίδευση είναι πέντε φορές περισσότερο από τον αριθμό των παιδιών που ζουν σε κανονικές καταστάσεις. Ο Φίλιππος Γκράντι, Ύπατος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, αναφέρει: «Η εκπαίδευση των προσφύγων παραμελείται πάρα πολύ, όταν είναι μία από τις λίγες ευκαιρίες που πρέπει να μετασχηματίσουμε και να οικοδομήσουμε την επόμενη γενιά ώστε να μπορέσουν να αλλάξουν την τύχη των δεκάδων εκατομμυρίων ατόμων που έχουν εκδιωχθεί βίαια σε παγκόσμια κλίμακα».

Μετά από μια συζήτηση γεγονότων για τον εκπαιδευτικό χαρακτήρα των προσφυγικών ροών γενικά, η κατάσταση της μουσικής εκπαίδευσης για τους πρόσφυγες αποτελεί ένα πολύ αμφιλεγόμενο ζήτημα, δεδομένου ότι πολλοί δωρητές και οργανώσεις την θεωρούν πολυτέλεια. Η μουσική αποτελούσε ουσιαστικό μέρος κάθε κουλτούρας σε όλο τον κόσμο στο βαθμό που αντιπροσωπεύει την πολιτισμική ταυτότητα και την κληρονομιά ολόκληρου του έθνους. Ήταν και εξακολουθεί να είναι ένα σημαντικό και πολιτισμένο ειρηνικό στοιχείο στο διάλογο μεταξύ των πολιτισμών και όχι των συγκρούσεων και των πολέμων. Έχει αποδειχθεί ότι η μουσική μπορεί να διαδραματίσει ζωτικό κανόνα στη μείωση των ψυχολογικών βλαβών στα θύματα βίας και επιθέσεων κατά τη διάρκεια πολέμων (Dialogue and Debate - Conference Proceedings of the 10th World Congress on Music Therapy, 2002).

Επιπλέον, οι πολιτιστικές δραστηριότητες και συγκεκριμένα η μουσική δύναται να χαρακτηριστεί ως η πιο σωστή επιλογή ένταξης των προσφύγων στις νέες τους κοινότητες και ενθαρρύνει τους ανθρώπους των χωρών υποδοχής να μάθουν περισσότερα για τον πολιτισμό των προσφύγων, ειδικά όταν και οι δύο πλευρές συμμετέχουν σε κοινές δραστηριότητες. Όλα τα παραπάνω είναι μια σαφής απάντηση ότι η μουσική δεν είναι πολυτέλεια. Αντί αυτού, είναι μια συνιστώσα της ζωής ενός

ανθρώπου, είναι επίσης ανάγκη να εκφραστεί η ταλαιπωρία και η συνεχιζόμενη ζωή σε περιόδους κρίσης και απροσδόκητων περιστάσεων.

1.4 Ιστορική αναδρομή της μουσικής Διαπολιτισμικότητας

Τα τελευταία χρόνια, πολλά θέματα που σχετίζονται με την πολυπολιτισμικότητα στη μουσική εκπαίδευση έχουν έρθει στο προσκήνιο καθ' ότι οι εκπαιδευτικοί της μουσικής και οι μελετητές πιστεύουν ότι ο μουσικός ήχος και η ποικιλομορφία του αποτελεί ένα αξιοσημείωτο κοινωνικό και πολιτισμικό φαινόμενο. Επιπρόσθετα, η έλλειψη κοινής γλώσσας συνέβαλε σημαντικά στην κατανόηση της αξίας της μουσικής και της μουσικής επικοινωνίας ως αναπόσπαστο μέρος της διδασκαλίας της μουσικής, με στόχο τη βαθύτερη κατανόηση των πολιτισμικών παραγόντων και διαδικασιών που διαμορφώνουν τις μουσικές παιδαγωγικές πρακτικές ώστε να ωφεληθεί ολόκληρη η κοινωνία.

Αντίστοιχα, στην Ελλάδα ο όρος «Διαπολιτισμική Παιδαγωγική» πρωτοεμφανίστηκε μετά τη δεκαετία του 1980 και σύμφωνα με τον Αθανάσιο Γκότοβο (2002) εξυπηρετεί και τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Από τη μία υποστηρίζει τη ετερότητα και την ποικιλία διαφορετικών πολιτιστικών στοιχείων μέσα στην ίδια κοινωνία, προωθώντας τις τοπικές παραδόσεις με την συνύπαρξη των νέων χαρακτηριστικών. Η συνύπαρξη αυτή δίνει τη δυνατότητα να διατηρηθεί η ποικιλομορφία των πολιτισμών και των δύο πλευρών και να οδηγήσει στη διατήρηση της πολιτισμικής ταυτότητας (Γκότοβος, 2002). Όμως ο σκοπός της εκπαίδευσης είναι η ουσιαστική μόρφωση γεγονός που δεν επιτυγχάνεται μέσα από τη συντήρηση της πλήρους πολιτισμικής ετερότητας.

Από την άλλη πλευρά, είναι αναγκαίο το εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα του κάθε τόπου να διατηρείται αλλά και να υιοθετεί μερικά πολυπολιτισμικά χαρακτηριστικά ώστε οι νέες ομάδες που συνθέτουν την πολιτισμική ετερότητα, να βρίσκουν κοινή βάση και να πιστέψουν ότι μπορούν να ενσωματωθούν στο νέο περιβάλλον της κατοικίας τους. Η πραγματοποίηση αυτού του στόχου δίνει στους μετανάστες και τους πρόσφυγες την προοπτική της κοινωνικής ένταξης μέσα από την εκπαίδευση, την εργασία και την οικονομική ανεξαρτησία (Γκότοβος, 2002).

Η προοπτική της εκπαίδευσης διατηρώντας το χαρακτήρα της διαπολιτισμικότητας έχει την ικανότητα να επιλύσει τα ξενοφοβικά και ρατσιστικά προβλήματα της τοπικής κοινωνίας απέναντι στα άτομα με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καταλυτικός και είναι ο ίδιος που θα αντιστρέψει το αρνητικό κλίμα και θα εμπνεύσει τον σεβασμό και την φυλετική δικαιοσύνη ανάμεσα στους μαθητές πρωταρχικά και εν συνεχεία στους ενήλικες γύρω του. Η παραμονή σε κλειστού τύπου κέντρα κράτησης μπορεί να φέρει την κάθε οντότητα σε πνευματικά άκρα και η τοπική κοινωνία να μην δείχνει την απαραίτητη αλληλεγγύη που χρειάζονται όσοι καταφέρνουν να πάρουν το πράσινο φως ώστε να ενταχθούν στα νέα δεδομένα. Η μουσική εκπαίδευση, λοιπόν, αποτελεί ένα από τα πιο βασικά και αποτελεσματικά μέσα της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (Kwami, 2001).

Τα άτομα που αναγκάστηκαν να αλλάξουν τόπο κατοικίας, εκφράζονται μέσα από τη μουσική για τις καλλιτεχνικές τους ανησυχίες, για τον εκτοπισμό τους και τα πολιτισμικά κενά τους. Ως εκ τούτου, η παιδαγωγική τους κουλτούρα είναι ένα αποτέλεσμα και ένα αναπόσπαστο στοιχείο μιας συνεχούς διαδικασίας. Φορτισμένη ιδεολογικά, πολιτικά και κοινωνικά, αυτή η κουλτούρα εκδηλώνεται στις δομές και τα πρότυπα της παιδαγωγικής τους επικοινωνίας, λεκτική και μη, με τους ανθρώπους να κρατούν κρυμμένα πολιτιστικά χαρακτηριστικά τα οποία χωρίς τις παραδόσεις και το ιστορικό και κοινωνικό υπόβαθρο, χάνουν τον χαρακτήρα τους και την παιδαγωγική κουλτούρα σε ένα νέο κοινωνικό και εκπαιδευτικό περιβάλλον, όπως της νέας κατοικίας. Ακόμα και οι ίδιοι οι καθηγητές μουσικής, όταν ακολουθήσουν τον προσφυγικό δρόμο, μπορεί να συνεχίσουν τη διδασκαλία της μουσικής, ωστόσο, το πολιτιστικό πλαίσιο της μελέτης, και ως εκ τούτου της παιδαγωγικής ως περίπλοκος συνδυασμός, είναι διαφορετικό.

Η μουσική, η διδασκαλία και η εκμάθησή της πραγματοποιούνται σε ένα πολύ συγκεκριμένο πολιτιστικό πλαίσιο, γεγονός που καθιστά περισσότερο εμφανείς τις παιδαγωγικές διακρίσεις. Ωστόσο, το ζήτημα είναι πολύ μεγαλύτερο από μια απλή αντιπαράθεση μιας ποικιλίας μεθόδων διδασκαλίας μουσικής. Η αξιοσημείωτη συνύπαρξη διαφορετικών εκπαιδευτικών κανόνων και διαφορετικών εκπαιδευτικών συστημάτων εξαιτίας των διαφορετικών παιδαγωγικών πολιτισμών μέσα σε μία και μόνο κοινωνία είναι μια διαδικασία, η έκταση της οποίας μπορεί να είναι βαθύτερη στην κοινωνία και στην εκπαιδευτική της πρακτική. Γίνεται ολοένα και πιο σαφές ότι

το ανακάτεμα των πολιτισμών θα επηρεάσει βαθιά την τοπική κοινωνία και θα δώσει νέους κανόνες και τρόπους μετάδοσης και απόκτησης γνώσεων.

Ενώ οι εννοιολογικές ρίζες του όρου «πολιτισμός» μπορούν να ανιχνευθούν στα γραπτά του Ηρόδοτου από τον 5ο αιώνα π.Χ., ωστόσο, σε σχέση με έναν κοινά αποδεκτό ορισμό του τι συνιστά πολιτισμό, το θέμα απέχει πολύ από το να οριστικοποιηθεί. Ήδη από το 1924 ο Έντουαρντ Σάπιν επεσήμανε ότι το πρόβλημα του ορισμού του πολιτισμού προέρχεται από την πολλαπλότητα των συνεπειών που εκφράζει ο όρος (Sapir, 1924/2004, σ. 23). Ακόμη και μια σύντομη ανασκόπηση της βιβλιογραφίας για το θέμα αυτό υπογραμμίζει μια αξιοσημείωτη ιστορία της βαθιάς πνευματικής μάχης για την ακρίβεια και τη σαφήνεια ενός συνεκτικού ορισμού.

Υπάρχει μια κριτική επισκόπηση των εννοιών και των ορισμών του πολιτισμού από τους A. Kroeber και C. Kluckhohn (1952), στην οποία κι οι δυο συγγραφείς συγκέντρωσαν πάνω από 160 ορισμούς. Ωστόσο, από την πρώτη δημοσίευση του βιβλίου το 1952, ο αριθμός αυτών των ορισμών αυξήθηκε απεριόριστα. Ο Bruner (1996), αναφέρει για την άποψη του «πολιτισμού» ότι το μυαλό δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς αυτόν και παρατηρεί ότι σε αυτή την ανάλυση ο πολιτισμός θεωρείται ως ένα σύνολο συμβολικών και υλικών εργαλείων που βοηθούν τα άτομα στην «οργάνωση και κατανόηση του κόσμου με μεταδοτικούς τρόπους»(Bruner, 1996: 3).

Αντίστοιχα, η μουσικοπαιδαγωγική κουλτούρα θα μπορούσε να οριστεί ως ένα παιδαγωγικό σύστημα επικοινωνίας ή ένα σύνολο επικοινωνιακών παιδαγωγικών πρακτικών που βοηθούν τους ανθρώπους στη διαδικασία παραγωγής μουσικής και λήψης αποφάσεων που σχετίζονται με τη μουσική. Σε αυτό το πλαίσιο, θα ήταν εύκολο να φανταστεί κανείς πώς αυτή η παιδαγωγική επικοινωνιακή διαδικασία μπορεί να τοποθετηθεί σε μια μεγάλη ποικιλία πολιτισμικών πλαισίων. Η μουσική παιδαγωγική διαδικασία επικοινωνίας με την πολυπλοκότητά της απαιτεί μεγάλη προσοχή σε σχέση με την έρευνα μουσικής εκπαίδευσης.

Ενώ η έρευνα στον τομέα της μουσικής εκπαίδευσης είναι εξαιρετικά περιορισμένη, φαίνεται ότι είναι σημαντικό οι θεωρητικοί της μουσικής εκπαίδευσης να στρέψουν την προσοχή τους στη διερεύνηση των ζητημάτων που αφορούν τις δομές και τα πρότυπα μιας συγκεκριμένης μουσικής παιδαγωγικής επικοινωνιακής διαδικασίας καθώς και στην εκπροσώπηση και την αντανάκλαση των πεποιθήσεων και των αξιών των εκπαιδευτικών στις επικοινωνιακές τους πρακτικές. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο

ρόλος της επικοινωνίας στη μουσική παιδαγωγική διαδικασία, ειδικά σε σχέση με τις πολιτιστικές απόψεις και τις πεποιθήσεις των δασκάλων, έχει μεγάλη σημασία. Ο τρόπος με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί της μουσικής επικοινωνούν τις μουσικές τους αξίες και τις έννοιες της μουσικής σίγουρα επηρεάζει τους μαθητές στην αντίληψη και την ενασχόληση με την τέχνη.

1.4.1 Έρευνα Δράσης, το παράδειγμα του Ηνωμένου Βασιλείου

Όσον αφορά τον παιδαγωγικό τομέα, η έρευνα δράσης αποτελεί την πιο κοινή επιλογή διότι επιφέρει άμεσα αποτελέσματα χωρίς την χρονική καθυστέρηση που αναγκαστικά έχει η διαδικασία της έρευνας. Οι McNiff, Lomax και Whitehead (1996: 9) αναφέρουν σχετικά: «Ο ευκολότερος τρόπος να κατανοήσεις την έρευνα δράσης είναι να δεις προσεκτικά τις δύο λέξεις που την αποτελούν. Όταν σκεφτήκαμε κάποιες λέξεις που να σχετίζονται με την έρευνα δράσης, καταλήξαμε στον ακόλουθο πίνακα.

Λέξεις δράσης	Λέξεις έρευνας
Πράττω	Ερευνώ
Παρεμβαίνω	Αναθεωρώ
Στοχεύω	Είμαι προσεκτικός
Είμαι αποφασισμένος	Είμαι Πειθαρχημένος
Έχω κίνητρα	Μαρτυρία/απόδειξη
Έχω πάθος	Δρω συστηματικά

Πηγή: Jean McNiff, Pamela Lomax & Jack Whitehead (1996). *You and Your Action Research Project*, London: Routledge, Hyde Publications, σελ. 9.

Ο ερευνητής μαζί με τους συμμετέχοντες πρέπει να είναι ενεργά μέλη της έρευνας δράσης ώστε η διαδικασία που ακολουθείται να χαρακτηρίζεται από ισοτιμία συμμετοχής. Όπως αναφέρει ο Παρασκευόπουλος «η έρευνα δράσης δεν μπορεί να έχει υπόσταση αν υπάρχει έρευνα χωρίς πράξη και πράξη χωρίς έρευνα» (Παρασκευόπουλος, 1993, σελ. 26).

Η έρευνα δράσης διαθέτει ευρύ πεδίο ενασχόλησης των κοινωνικών ζητημάτων εφόσον τα ζητήματα αυτά μπορούν να λυθούν και να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης του κοινωνικού συνόλου ή ενός ατόμου ή συγκεκριμένης ομάδας με

διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο (Cohen, Manion & Morrison, 2007). Το άτομο που ασχολείται με την έρευνα δράσης, είναι αυτός που ορίζει το περιβάλλον, τις δράσεις και τους συμμετέχοντες για τη συλλογή των πληροφοριών. Επιλέγοντας αυτή τη μέθοδο, ο ερευνητής θέτει το ενδιαφέρον του για το συγκεκριμένο περιβάλλον προτείνοντας άμεσες λύσεις και επαρκείς ως προς τη βελτίωση ή την επίλυση ενός προβλήματος.

Για την ορθή λειτουργία της έρευνας δράσης είναι απαραίτητες οι παρεμβάσεις στο περιβάλλον που λαμβάνει χώρα με ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις και δραστηριότητες, ομαδικής δουλειάς και ενίσχυσης της ομαδικότητας (Παρασκευόπουλος, 1993). Ακολουθείται δηλαδή έρευνα επί τόπου με σκοπό τον εντοπισμό του προβλήματος και την εύρεση της λύσης.

Τα κέντρα κράτησης, ειδικά τα κλειστού τύπου, αποτελούν ιδανικά περιβάλλοντα για την έμπρακτη απόδειξη εφαρμογής της έρευνας δράσης και το Ηνωμένο Βασίλειο έχει προχωρήσει προς αυτή την κατεύθυνση δίνοντας το παράδειγμα για κάθε χώρα υποδοχής που διατηρεί κλειστού τύπου κέντρα κράτησης, όπως η Ελλάδα.

Σύμφωνα με τα νούμερα που δίνονται στην ιστοσελίδα MusicinDetention.org.uk πάνω από 30.000 άτομα ετησίως είναι αναγκασμένα να μείνουν σε κέντρα κράτησης για μετανάστες (Immigration Removal Centres, IRCs). Τα κέντρα αυτά παρέχουν διαμονή και διατροφή όμως έχουν σημαδευτεί από ανασφάλειες, σωματική και πνευματική εξαθλίωση κι ένα αίσθημα αδικίας διότι κρατούνται εκεί χωρίς δικαστική απόφαση, χωρίς να γνωρίζουν πότε θα τελειώσει. Όσοι κατοικούν εντός των κέντρων είναι αφανείς στην πραγματική κοινωνία που υπάρχει έξω από τα συρματοπλέγματα, στο περιθώριο της ευρύτερης και της τοπικής κοινότητας και παραμένουν φυλακισμένοι για διοικητικούς σκοπούς.

Όσοι κρατούνται σε τέτοια μέρη βιώνουν στρες, κατάθλιψη και φόβο για το μέλλον και τη ζωή τους. Χωρίς την προοπτική της εξέλιξης, δεν μπορούν παρά να υπομένουν σε καθημερινή βάση προκλήσεις για τον αυτοσεβασμό και την κυριαρχία τους σε ένα περιβάλλον επιβλαβές και διαταραγμένο. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα δράσης της IRCs δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την ελευθερία και την ανεξαρτησία, όμως μπορούν να προσφέρουν μια εναλλακτική πρόταση απασχόλησης, έναν νέο δρόμο χάραξης για αυτούς που θέλουν μια βοήθεια στην έκφραση και στην ανάπτυξη των

δεξιοτήτων τους με σκοπό να κερδίσουν πάλι την ταυτότητα τους και την προσωπική τους αυτονομία (Crewe & Liebling & Hulley, 2011).

Η κοινωνία που περιβάλλει τα κλειστού τύπου κέντρα κράτησης, είναι συχνό φαινόμενο να μην γνωρίζει την ύπαρξή τους. Το κοινωνικό σύνολο γνωρίζει για την της δημιουργίας τους. Ωστόσο, όπως συνέβη και με το Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης Αλλοδαπών της Αμυγδαλέζας, που έγινε στα μέσα του 2012, το οποίο αρχικά ονομαζόταν κέντρο κλειστής προσωρινής φιλοξενίας παράνομων μεταναστών της Αμυγδαλέζας, φιλοξένησε στην αρχή 820 άτομα. Εν συνεχεία ο αριθμός των ατόμων έφτασε τα 1500, ακόμη και 2000 όπως καταγράφηκε σε έρευνες μετά τις επεκτάσεις που δημιουργήθηκαν στο κέντρο. Η τοπική κοινότητα δεν είχε αντιληφθεί κάτι (Αλεξιάδης, 2019).

Έτσι λοιπόν, οι κρατούμενοι είναι στοιχεία άγνωστα που καλλιεργούν τις σχέσεις μεταξύ τους για να καταφέρουν να διατηρήσουν ανθρώπινες επαφές και να επιβιώσουν. Το MID (MusicianDetention) στην Αγγλία, ελληνιστί Μουσική στην Κράτηση, παρέχει εργαστήρια μουσικής για τη βελτίωση της ψυχικής ευημερίας των μεταναστών κρατουμένων και τη ενσωμάτωσή τους στις τοπικές κοινότητες. Η μουσική έχει χαρακτήρα καθολικό, ξεπερνάει τα γλωσσικά όρια και βοηθά τον άνθρωπο να έρθει σε επαφή με τα συναισθήματά του. Είναι ένα ιδανικό εργαλείο για την πολυπολιτισμική βάση και την γλωσσική ποικιλία των κέντρων κράτησης.

Η MID διαθέτει μουσικά εργαστήρια στα 5 από τα 10 κέντρα κράτησης του Ηνωμένου Βασιλείου, το καθένα από τα οποία έχει δύο εξειδικευμένους μουσικούς, από όλο τον κόσμο. Τα εργαστήρια χρησιμοποιούν μουσικά όργανα όπως ντραμς και κρουστά, τραγούδι και δημιουργία στίχων, χορό και μάθημα ιστορίας. Κι όπως ήδη αναφέρθηκε στην έρευνα δράσης, στόχος είναι η άμεση συμμετοχή των κρατουμένων στη δημιουργική διαδικασία. Ανάμεσα στους συμμετέχοντες υπάρχουν και έμπειροι και αρχάριοι μουσικοί οι οποίοι λαμβάνουν βοήθεια στη στιχουργία, την σύνθεση και την καταγραφή της προσπάθειάς τους για να ακουστεί η φωνή τους στον έξω κόσμο.

Η ίδια μέθοδος χρησιμοποιείται σε όλες τις τοπικές κοινότητες κοντά σε IRCs, δημιουργώντας εργαστήρια διαφορετικών υποβάθρων και ηλικιών ανάλογα με τα επίπεδα αποκλεισμού. Οι επικεφαλής μουσικοί βρίσκονται μεταξύ της τοπικής κοινότητας και των κρατουμένων χτίζοντας μια ποιοτική διαδικασία αφοσίωσης της προσπάθειάς τους. Η στενή συνεργασία με συγκεκριμένα άτομα που δύνανται να

προωθήσουν αυτή την προσπάθεια στην ευρύτερη κοινότητα, διασφαλίζει την ουσιαστική και ευρεία εμπλοκή των κρατούμενων φέρνοντας το επιθυμητό αποτέλεσμα της ανάμειξης και ενσωμάτωσης με την κοινωνία, απορρίπτοντας τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Ένα ερευνητικό πρόγραμμα Κλινικής Ψυχολογίας το 2011 σχετικά με τον ψυχολογικό αντίκτυπο του έργου της MID με τους κρατούμενους διαπίστωσε ότι η συμμετοχή διευκόλυνε την ανάπτυξη των σχέσεων υποστήριξης και ενθάρρυνε τη χρήση της μουσικής για τη βελτίωση των συναισθημάτων ώστε να καλλιεργείται μια πιο θετική άποψη για τους εαυτούς τους. Η μουσική δημιουργία προκαλεί μια προστατευτική ασπίδα ενάντια στις μελλοντικές δυσκολίες και υπενθυμίζει την ικανότητά τους να τις αντιμετωπίσουν. Στόχος του προγράμματος είναι οι κρατούμενοι να νιώθουν οικεία και ανυπόμονα να συμμετέχουν στα μουσικά μαθήματα αντιλαμβανόμενοι την χρησιμότητα και τα πλεονεκτήματα να δουν τον εαυτό τους πέρα από το φάσμα του κρατούμενου αποκλειστικά.

Κεφάλαιο Δεύτερο: Συνθήκες και καθημερινότητα των κρατούμενων προσφύγων στα κέντρα κράτησης

2.1 Γενικά στοιχεία

Η μουσική κάνει το άτομο να αισθάνεται, να έρχεται σε επαφή με τις σκέψεις και τις αντιδράσεις του, χωρίς όμως να είναι πλήρως κατανοητός ο τρόπος με τον οποίο τα καταφέρνει. Είναι μια ξεχωριστή γλώσσα που γράφεται στο πεντάγραμμο, όμως η μελωδία που βγαίνει από τα όργανα είναι αυτή που ταξιδεύει το μυαλό και τις αισθήσεις. Ο χρόνος που χρειάζεται για να ακούσει κανείς ένα τραγούδι είναι πολύ λιγότερος από τον χρόνο δημιουργίας του, ενώ αν παίζονται όλες μαζί οι σημειώσεις για την μελωδία του, τότε στο τέλος δεν υπάρχει καθόλου μελωδία.

Ως παράδειγμα σκέψης μπορεί να θεωρηθεί μια μπάλα που κυλάει σε μια πλαγιά. Η κίνησή της είναι προς τα κάτω, με ρυθμό και μια σχετική σταθερότητα. Έτσι λοιπόν, μπορεί κανείς να φανταστεί την μελωδική πορεία που ακολουθεί η μουσική ως μια τροχιά που διαθέτει τους δικούς της νόμους και κανόνες. Στη μουσική, κάθε τόνος σε μια μελωδία έχει τη δική του δυναμική ενέργεια με αποτέλεσμα ο εγκέφαλος να τον μεταφράζει με τη δική του αντίληψη και ανάλογα με τα συναισθήματα που του

δημιουργεί. Εάν όντως γίνεται αυτό, τότε η μουσική μπορεί να λειτουργήσει ως γλώσσα του συναισθήματος και να γεφυρώσει την κατανόηση της ανθρώπινης γνώσης.

Σχετικά με τις δυνατότητες υποστήριξης της μουσικής ως καθημερινής πρακτικής στις φυλακές και σε κλειστού τύπου κέντρα κράτησης, δεν υπάρχει ευρεία ερευνητική ύλη. Στην παρούσα εργασία γίνεται η προσπάθεια να ερευνηθεί η ψυχολογία των ατόμων που βρίσκονται σε έγκλειστη κατάσταση παρά τη θέλησή τους, δείχνοντας πως η μουσική αποτελεί σημαντικό μέρος της συναισθηματικής κατάστασης των φυλακισμένων.

Παράδειγμα μελέτης έλαβε χώρα σε χαμηλής ασφάλειας φυλακή στη Φινλανδία και μέσα από την παρουσίαση των ευρημάτων από μια εθνογραφική μελέτη της μουσικής ζωής εντός της φυλακής, αποδείχτηκε ότι οι κρατούμενοι ασχολούνται με τη μουσική ως συνέχεια του εαυτού τους, δίνοντας προσοχή και επιδεικνύοντας αμέριστη φροντίδα για την αυτόνομη ταυτότητά τους. Έτσι, διαφαίνεται ότι η υποστήριξη της καθημερινής μουσικής στη φυλακή μέσω της μουσικοθεραπείας ενθαρρύνει μια θεραπευτική μουσική κατάσταση και βοηθάει στη βελτίωση της ψυχολογίας. Επιπρόσθετα, η αξιοποίηση της μουσικής ως δεδομένο στην εγκληματολογική έρευνα μπορεί να συμβάλει στην κατανόηση των συνθηκών επιβίωσης και στον τρόπο διαχείρισης καταστάσεων στις φυλακές (Musical allows refugees to shine on Berlin stage, 2017).

2.2 Οι συνθήκες στα κέντρα κράτησης κλειστού τύπου

Η φυλακή ως θεσμός, θεωρείται ουσιαστική παρέμβαση του σωφρονιστικού συστήματος με σκοπό την τιμωρία του κρατούμενου μέσα από την στέρηση των προσωπικών του ελευθεριών αλλά διασφαλίζοντας τα ατομικά του δικαιώματα εντός της φυλακής σε μια εύρυθμη λειτουργία του συστήματος και την αποκατάσταση του κρατούμενου σε κοινωνικό, οικογενειακό και επαγγελματικό επίπεδο. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στον φυλακισμένο σε σύγκριση με τον έγκλειστο πρόσφυγα διότι η κατάσταση που βιώνει ο τελευταίος αντιστοιχεί σε παρόμοιες συνθήκες διαβίωσης χωρίς όμως την αιτία την παραδειγματικής τιμωρίας

και φυσικά χωρίς την αποκατάσταση του στο επίπεδο της κοινωνικής αποδοχής και ένταξης.

Η φυλακή είναι το αποτέλεσμα του πιο αντιπροσωπευτικού παραδείγματος ολοκληρωτικού ιδρύματος. Εντός της φυλακής υπάρχουν αυστηρές δράσεις, με προκαθορισμένο πρόγραμμα βάσει χρόνου και σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν ή που επιβάλλονται από τη διεύθυνση και φυσικά προσωπικός χώρος και χρόνος δεν υπάρχει. Τα υπάρχοντα στοιχεία στα οποία στηρίζονται όσοι θέλουν να περιγράψουν την φυλακή στο ελληνικό κράτος, δίνονται από το υπουργείο Δικαιοσύνης και τους επίσημους εκθέτες Διεθνών οργανισμών.

Όσον αφορά τις έρευνες που έκανε ο Sykes (1958) από τα μέσα του προηγούμενου αιώνα, ο εγκλεισμός ενός ανθρώπου αναγκαστικά φέρει διάφορα αποτελέσματα. Επικεντρώθηκε στα πιο βασικά, αυτά δηλαδή που επηρεάζουν άμεσα τον κρατούμενο. Η στέρηση της ελευθερίας αποτελεί το πιο βασικό μέσο τιμωρίας, όχι μόνο με τη φυσική έγκλειστη κατάσταση στην οποία έρχεται το άτομο αλλά και στην ηθική του καταδίκη. Το περιβάλλον στο οποίο αποφασίζεται να εκτίσουν την ποινή τους είναι πολύ περιορισμένο και η απομάκρυνση από την οικογένεια και τον κοινωνικό τους κύκλο έχει ως συνέπεια την απομόνωση, την μοναξιά και την αποκοπή από κάθε συναισθηματική επαφή.

Αντίστοιχα, η περιορισμένη προσφορά των υπηρεσιών υγιεινής και διατροφής είναι ένα μέσο τιμωρίας. Οι δύο αυτοί τομείς αποτελούν τους βασικούς για την διαβίωση όμως δεν υπάρχει κάλυψη ούτε στους τομείς της εκπαίδευσης και της ψυχαγωγίας. Ο υπερπληθυσμός αναγκάζει τους έγκλειστους να μοιράζονται όλους τους χώρους χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα για προσωπικό χώρο. Η απουσία του χώρου οδηγεί και στην απουσία της αυτονομίας, έστω και τυπικά, διότι οι κανόνες τίθενται για όλους και η επιβολή τους, τις περισσότερες φορές, είναι ανεπιθύμητη.

Επιπρόσθετα των σωματικών αναγκών, ο εγκλεισμός όπως κι η φυλάκιση επηρεάζουν αρνητικά και σε μεγάλο βαθμό και το κομμάτι της ψυχολογίας. Το άτομο που παραμένει εντός των κέντρων κράτησης ή έχει τιμωρηθεί με ποινή φυλακής διαταράσσεται σε τέτοιο βαθμό που η επανένταξη του στην ζωή μετά τα βιώματα του εγκλεισμού, δεν είναι εύκολα διαχειρίσιμη και η ικανότητα να λύνει τα προβλήματά του είναι μειωμένη. Η ζωή υπό κράτηση έχει συγκεκριμένες κινήσεις, περιορίζοντας τη διανοητική ικανότητα του έγκλειστου (Cookeetal., 1990).

Συνεχίζοντας με τις πληροφορίες που δίνει ο David J. Cooke, πρέπει να γίνει αναφορά και στη διαχείριση του άγχους. Συχνά, οι έγκλειστοι κρατούμενοι δεν αντιλαμβάνονται τα αισθήματα θυμού που τους καταλαμβάνουν ή την ένταση στην οποία ανεβάζουν τη φωνή τους άνευ λόγου τις περισσότερες φορές. Έτσι, μπορεί να μπλέξουν σε κάποιο λεκτικό καβγά επειδή δεν έχουν πού αλλού να εκτονωθούν ή ακόμα και να προκαλέσουν υλικές καταστροφές ή να αυτοτραυματιστούν (David & Cooke, 1990: 61).

Μια από τις σημαντικές έννοιες που συντροφεύουν τον κρατούμενο είναι ο ιδρυματισμός. Ψυχολογικά το άτομο έχει πλήρη εξάρτηση από το μέρος που ζει προσωρινά, διαταράσσοντας την προσωπικότητα του με συνέπεια να νιώθει απομόνωση και κατάθλιψη. Σύμφωνα με τον Serra (1994), το πρώτο διάστημα εγκλεισμού είναι αρκετά δύσκολο διότι αποτελεί την περίοδο προσαρμογής στα νέα δεδομένα. Η κατάθλιψη και η αδιαφορία για τη ζωή φέρνει στη σκέψη την αυτοκτονία και έντονα αρνητικά συναισθήματα. Συγκριτικά με τα παραπάνω, ο έγκλειστος αναπτύσσει ένα μηχανισμό άμυνας, με τον οποίο ο φυλακισμένος νιώθει ότι με τέτοιες αντιδράσεις έχει τον έλεγχο της ζωής του.

2.2.1 Συνθήκες των κλειστών κέντρων κράτησης μεταναστών στην Αμερική

Πέρα από τα ελληνικά σύνορα, τα οποία βιώνουν μια πρωτοφανή παραβίαση μετά το 2015 και την έντονη προσφυγική ροή εξαιτίας της εμπόλεμης κατάστασης που κυριάρχησε στη Συρία και συνεχίζεται στα σύνορά της με την Τουρκία, οι Ηνωμένες Πολιτείες διαθέτουν πάνω από διακόσιες εγκαταστάσεις κράτησης μεταναστών, δίνοντας έτσι αρκετό πληροφοριακό υλικό σχετικά με τις συνθήκες επιβίωσης σε τέτοιες δομές.

Το περιβάλλον στο οποίο μένουν, συνήθως είναι ξεχωριστό για το γυναικείο και ανδρικό φύλο. Σε κάποιες περιπτώσεις οι δομές φιλοξενούν μαζί τις οικογένειες, οι οποίες όμως κατά το μεγαλύτερο ποσοστό αποτελούνται από γυναίκες και ανήλικα παιδιά. Το αίσθημα που τους προκαλούν οι εγκαταστάσεις οι οποίες κάποιες φορές είναι σε υπάρχουσες πρώην φυλακές, είναι δυσάρεστο έως και καταθλιπτικό. Είναι

έγκλειστοι και ουσιαστικά φυλακισμένοι έως ότου και εφόσον τους δοθεί το δικαίωμα της παραμονής στη χώρα που συνελήφθησαν.

Οι συνθήκες διαβίωσης είναι δύσκολες στα κέντρα κράτησης. Μεταφέρονται πιθανότατα σε αυτά με χειροπέδες, και πολλά από τα προσωπικά τους αντικείμενα χάνονται ή έστω δεν τους δίνονται. Ο χώρος που τους δίνεται είναι ένα συγκεκριμένο κρεβάτι και πλέον αποτελούν έναν αριθμό διότι με βάση αυτό το νούμερο τους αναγνωρίζουν ή χρησιμοποιώντας τον αλλοδαπό αριθμό εγγραφής. Κανένας δεν μπορεί να κινηθεί με ελευθερία, δεν υπάρχει ιδιωτικότητα καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, φρουροί διεξάγουν αρκετές καταμετρήσεις στις οποίες οι μετανάστες είναι υποχρεωμένοι να βρίσκονται δίπλα στο κρεβάτι τους.

Η αλληλεπίδραση με το προσωπικό του κέντρου κράτησης μεταναστών είναι ελάχιστη κατά κύριο λόγο. Το προσωπικό που εργάζεται στα κέντρα κράτησης μπορεί να μην ανταποκρίνεται και ακόμη και να αγνοεί τους παράτυπους μετανάστες. Ωστόσο, εάν υπάρχουν φαινόμενα κατάχρησης της εξουσίας, υποσιτισμού ή έλλειψης ιατρικής περίθαλψης, ο διαμένων μπορεί να παραπονεθεί στη διοίκηση και τον προσωπικό του δικηγόρο ή κάποια ΜΚΟ που προσφέρει συμβουλευτική βοήθεια. Η επικοινωνία με άτομα εκτός της δομής είναι πολύ δύσκολη και κάποιες φορές παρέχουν τηλέφωνα με τα οποία μπορούν να κάνουν δωρεάν κλήσεις σε καθορισμένες ομάδες νομικής βοήθειας.

Κάθε κέντρο κράτησης έχει ορίσει ώρες και προϋποθέσεις επισκέψεων για τυχόν επισκέπτες. Η οικογένεια, οι φίλοι και ο δικηγόρος μπορούν να επισκεφτούν τον κρατούμενο μόνο κατά τη διάρκεια αυτών των χρόνων. Σε ορισμένες εγκαταστάσεις, πολλοί βλέπουν τους επισκέπτες μόνο μέσα από ένα πλαστικό παράθυρο και μιλούν σε αυτούς μέσω ενός συστήματος ενδοεπικοινωνίας. Σε άλλες δομές επιτρέπεται να καθίσουν παρέα χωρίς ενδιάμεσα εμπόδια, αλλά η φυσική επαφή είναι συνήθως απαγορευμένη ή περιορισμένη.

Έχουν γίνει πρόσφατα αναφορές σχετικά με τις υπερπλήρεις και ανθυγιεινές συνθήκες στα κέντρα κράτησης μεταναστών που διοικούνται από την αμερικανική Μετανάστευση και Τελωνειακή επιβολή και από άλλες ομοσπονδιακές υπηρεσίες, που δηλώνουν τον επικίνδυνο υπερπληθυσμό σε τέτοιου είδους εγκαταστάσεις κράτησης.

Εικόνα 1: Οι μετανάστες συγκεντρώνονται μέσα στο φράχτη ενός αυτοσχέδιου κέντρου κράτησης στο El Paso στο Τέξας, Μάρτιος 2019. SergioFlores-H Washington Post / GettyImages

Οι ενήλικες και τα παιδιά έχουν κρατηθεί για ημέρες, εβδομάδες ή ακόμη και μήνες σε περιορισμένα χώρο, μερικές φορές χωρίς πρόσβαση σε μέσα καθαριότητας όπως οδοντόκρεμα ή σαπούνι ή και στους ίδιους τους χώρους για να πλυθούν. Έχουν αναφερθεί ορισμένες αναφορές παιδιών που κοιμούνται στο δάπεδο, ενώ άλλοι δεν διαθέτουν ούτε κρεβάτι για ημέρες λόγω έλλειψης χώρου. Μια αναφορά του Μαΐου του γενικού επιθεωρητή της Υπηρεσίας Εσωτερικής Ασφάλειας των Ηνωμένων Πολιτειών διαπίστωσε ότι 900 άνθρωποι έχουν γεμίσει ένα χώρο σχεδιασμένο να φιλοξενεί το πολύ 125.

2.3 Ελληνικά Κέντρα κράτησης μεταναστών

Τα κέντρα κράτησης μεταναστών κλειστού τύπου, αποτελούν επιχειρήσεις αναχαίτισης και αποτροπής προσφύγων και μεταναστών στα χερσαία και θαλάσσια σύνορα, έως ότου ολοκληρωθεί η εξέταση του αιτήματος για άσυλο. Η διαδικασία που ακολουθείται με τα δεδομένα της προσφυγικής κρίσης και της έντονης εισροής στον ελλαδικό χώρο, εφαρμόζεται το λιγότερο μέσα σε έξι εβδομάδες η εξέταση της αίτησης ασύλου, χρονικό διάστημα στο οποίο οι πρόσφυγες είναι υποχρεωμένοι να μένουν στα κέντρα κράτησης. Τις περισσότερες φορές, είναι αναγκασμένοι να μείνουν για περισσότερο καιρό και όσοι δεν λαμβάνουν θετική απάντηση στο αίτημά τους, είναι παγιδευμένοι σε μερικά τετραγωνικά μέτρα.

Μέχρι το 2015 η χώρα διέθετε πέντε κέντρα κράτησης, την Αμυγδαλέζα, ένα στην Ξάνθη, ένα στο Παρανέστι της Δράμας, το Φυλάκιο στην Ορεστιάδα κι ένα στην Κόρινθο, τα οποία εκτός από την κράτηση των παράνομων μεταναστών μέχρι τον επαναπατρισμό τους, δημιουργήθηκαν με στόχο την αποτρεπτική λειτουργία, ιδιαίτερα της βορείου Ελλάδος κοντά στα σύνορα. Πλέον, και σύμφωνα με τις πληθυσμιακές ροές, ο ελλαδικός χώρος, και πιο συγκεκριμένα τα νησιά του ανατολικού Αιγαίου διαθέτουν περισσότερα κέντρα κράτησης, κρατητήρια και κέντρα υποδοχής στα οποία συνωστίζονται οι άνθρωποι, ψάχνοντας μια γεωγραφική διέξοδο.

Η παρούσα κυβέρνηση προμηνύει ήδη την πραγματοποίηση μιας νέας ιδέας σχετικά με το προσφυγικό/μεταναστευτικό ζήτημα, την μετατροπή όλων των ανοιχτών Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Hotspots) σε κλειστά κέντρα. Συμπεριλαμβάνει και τα κέντρα προαναχώρησης και αυτά που υποδέχονται και ταυτοποιούν τους παράτυπους μετανάστες. Η υλοποίηση αυτού του σχεδίου θέτει την κράτηση τόσων ανθρώπων υπό έλεγχο μέσα από συντηρητικές πολιτικές με σκοπό να βοηθήσουν κυρίως τις τοπικές κοινωνίες όπου βρίσκονται οι δομές κράτησης.

Οι διαστάσεις που έχει λάβει το μέγεθος του προβλήματος απεικονίζεται στην διαχείριση του προσφυγικού ζητήματος, αναζητώντας λύσεις που θα αποφέρουν αποτέλεσμα. Είναι αναγκαίο, μέσα από σκληρή δουλειά να μην σταματήσουν να εφαρμόζονται εύχρηστες πολιτικές σε ό,τι αφορά τη μεταφορά των αναγνωρισμένων προσφύγων σε δομές ένταξης, τη μεταφορά ευάλωτων προσφύγων από τα νησιά στην ενδοχώρα, την εύρεση νέων θέσεων φιλοξενίας, αλλά και τα προγράμματα ηλεκτρονικής διεκπεραίωσης των αιτημάτων για άδειες διαμονής. Επισημαίνεται ως αναπόφευκτο ότι όσοι δεν λαμβάνουν άσυλο και θα απελαθούν στην Τουρκία, πρέπει να φεύγουν άμεσα ώστε να δημιουργείται χώρος για τους υπόλοιπους που βρίσκονται ακόμα σε διαδικασία ελέγχου.

Αντίστοιχα, η οργάνωση Generation 2.0 τονίζει την απουσία πολιτικής κοινωνικής ένταξης κι εκφράζει την ελπίδα μιας «πολιτικής ένταξης που θα αντιμετωπίζει τους πολίτες τρίτων χωρών όχι ως αντικείμενα καταστολής, αλλά ως ισότιμους πολίτες με κατοχυρωμένα δικαιώματα τα οποία χρήζουν διαφύλαξης και επέκτασης» (Εκθεση Διαβούλευσης, 2019).

Η ιδέα να ακολουθηθούν πολιτικές βάσει της αποσυμφόρησης των κέντρων φιλοξενίας και κράτησης, αποτελεί μείζον θέμα και απαιτείται χρόνος, σωστός προγραμματισμός και ορθή συνεννόηση ώστε οι συνθήκες διαβίωσης των ατόμων να γίνουν πιο κατάλληλες και λιγότερο προβληματικές. Η πρόταση της μουσικοθεραπείας που εξετάζεται στην παρούσα εργασία αποτελεί ένα μέσο καλύτερευσης της ψυχολογίας και της συμπεριφοράς των διαμενόντων στις δομές.

2.4 Το Νομοθετικό πλαίσιο Ελλάδας για τις μεταναστευτικές ροές

Το νομοθετικό πλαίσιο καθοριζόταν μέχρι το 1991 από τον ν. 4310/1929(ΦΕΚ 287 - 16/8/1929) «Περί εγκατάστασης και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι, αστυνομικού ελέγχου, διαβατηρίων και απελάσεων και εκτοπίσεων» του οποίου η εφαρμογή ήταν αδύνατο να ρυθμίσει τις μεταναστευτικές ροές αλλοδαπών στην Ελλάδα. Έτσι θεσπίστηκε ο ν. 1975/1991(ΦΕΚ Α 184-04/12/1991) «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» όπου ορίζει και την έννοια του αλλοδαπού και καθορίζει τους τρόπους ελέγχου αυτών που περνούν τα σύνορα, τις ρυθμίσεις για την άδεια παραμονής και εργασίας.

Το 2001 ψηφίστηκε ο ν. 2910/2001(ΦΕΚ 91-02/5/2001) «Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική επικράτεια. Κτήση της Ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις». Ακολούθησε μια αναθεώρηση, με το ν. 3386/2005(ΦΕΚ 212-23/8/05) «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική επικράτεια». Το ελληνικό κράτος, τη χρονιά του 2010 κατέθεσε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το «Άσυλο και τη Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών» το οποίο περιλαμβάνει τη περιγραφή δράσεων για θέματα υποδοχής, υποδοχής αιτούντων άσυλο, ευάλωτων ομάδων και ασυνόδευτων ανήλικων, κέντρα κράτησης, επαναπατρισμό και έλεγχο συνόρων.

Σε αυτό το πλαίσιο υιοθετήθηκε το Π.δ114/2010 (ΦΕΚ 195-22/11/10 στις 24/11/10) «Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2005/58/ΕΚ του Συμβουλίου «Σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις

διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα» (L326/13.2.2005). Συνέβαλε στη βελτίωση της λειτουργίας των επιτροπών των προσφύγων και στην αποκέντρωση της εξέτασης των αιτημάτων από τις Αστυνομικές Διευθύνσεις της χώρας.

Ο ν. 3907/2011(ΦΕΚ 7-26/1/2011) «Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «Σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και λοιπές διατάξεις» προβλέπει τη δημιουργία Υπηρεσίας Ασύλου και ενός συστήματος υποδοχής. Ίδρύεται επίσης το 2013το ΚΕΠΥ, το οποίο έχει παίξει καθοριστικό ρόλο στην καταγραφή και ταυτοποίηση αυτών που εισέρχονται στη χώρα, στην κάλυψη των βασικών τους αναγκών, συμπεριλαμβανομένης της ιατρικής και ψυχολογικής περίθαλψης και ενημέρωσης των διατάξεων της έννομης τάξης της χώρας στην οποία εισέρχονται σε γλώσσα που να καταλαβαίνουν.

Η συγκεκριμένη υπηρεσία έχει τη ελευθερία να εγκαθιδρύει και να ελέγξει τις δομές φιλοξενίας όσων έχουν αιτηθεί για άσυλο και των ασυνόδευτων ανήλικων άρθρο110, ν.4172/2013 ΦΕΚ 167-23/7/13 «φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν.4046/2012, του ν.4093/2012 και του ν.4127/2013 και άλλες διατάξεις», άρθρο110 «Ρύθμιση θεμάτων συμβάσεων που αφορούν Κέντρα Πρώτης Υποδοχής και Εγκαταστάσεων Κράτησης παράνομα διαμενόντων στη χώρα αλλοδαπών και τρόπο φύλαξης αυτών».

Επίσης, στις 7/6/13 ιδρύεται το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Αττικής. Ο νέος ν. 4375/2016(ΦΕΚ 51/Α/3-4-2016) για το Προσφυγικό, Μεταναστευτικό και Άσυλο, «Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)»(L180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 51/Α/3-4-2016.

Με τον νόμο αυτόν αναπροσαρμόζεται ο τρόπος λειτουργίας των συστημάτων της διεθνούς προστασίας, της υποδοχής, καταγραφής και ταυτοποίησης του νέου κύματος

εισροής των πολιτών τρίτων χωρών καθώς και του τρόπου λειτουργίας της υποδοχής και των συνθηκών φιλοξενίας των προσφύγων που έχουν αιτηθεί άσυλο σύμφωνα με το διεθνές και ενωτικό δίκαιο. Η Οδηγία 2013/32 αναθεωρήθηκε και προσαρμόστηκε στις κοινές ευρωπαϊκές διαδικασίες με στόχο να χορηγηθεί διεθνής προστασία σε όσους την αναζητούν (μέρος της οδηγίας είχε ενσωματωθεί με το Π. δ 113/2013). Πιο συγκεκριμένα στο άρθρο 1, αναφέρει πως στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, λειτουργεί αυτοτελής υπηρεσία, με τίτλο «Υπηρεσία Ασύλου», η οποία συγκροτείται από την Κεντρική Υπηρεσία Ασύλου και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες Ασύλου.

Οι Περιφερειακές Υπηρεσίες Ασύλου περιλαμβάνουν τα Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου και τα Αυτοτελή Κλιμάκια Ασύλου και αναφέρονται στην Κεντρική Υπηρεσία Ασύλου. Το άρθρο 8 αναφέρει ότι στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, συνιστάται αυτοτελής Υπηρεσία με τίτλο «Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης»(Υ.Π.Υ.Τ), η οποία υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Υποδοχής. Στις Περιφερειακές Υπηρεσίες της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης ανήκουν τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.), οι Κινητές Μονάδες Υποδοχής και Ταυτοποίησης(Κ.Μ.Υ.Τ.), οι ανοικτές Δομές Προσωρινής Υποδοχής πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών, οι οποίοι έχουν αιτηθεί προστασία και οι ανοικτές Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών που βρίσκονται σε διαδικασία επιστροφής.

Αντίστοιχα, στο άρθρο 27 αναφέρονται οι ευθύνες της Διεύθυνσης Υποδοχής. Στη Γενική Γραμματεία Υποδοχής του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης έχει συσταθεί η Διεύθυνση Υποδοχής, η οποία έχει ως στόχο τη μελέτη, το σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής υποδοχής αιτούντων διεθνούς προστασίας και ασυνόδευτων ανήλικων.

2.4.1 Η Ευρωπαϊκή Νομοθεσία που αφορά τους Πρόσφυγες

Το δίκαιο της ΕΕ προβλέπει 20 κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών όπου σε κάθε μια κατηγορία απονέμονται διαφορετικά κοινωνικά δικαιώματα. Τα δικαιώματα απορρέουν σύμφωνα με τις σχέσεις που διατηρούν οι χώρες προέλευσης με τα κράτη μέλη, είτε από την ανάγκη παροχής ειδικής προστασίας λόγω χάρη, σε αιτούντες

άσυλο. Δηλαδή δικαιώματα μπορεί να απορρέουν από διεθνείς συμφωνίες, διμερείς ή πολυμερείς, είτε πρόσωπα που χρήζουν προστασίας, όπως αιτούντες άσυλο, πρόσφυγες, θύματα εμπορίας, δικαιούχοι επικουρικής προστασίας, μετανάστες σε αντικανονική κατάσταση δηλαδή παράνομα διαμένοντες.

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία περιλαμβάνει οδηγίες και κανονισμούς που ρυθμίζουν τις διαδικασίες για την είσοδο και παραμονή των προσφύγων, για τη χορήγηση του καθεστώτος ασύλου. Ενδεικτικά αναφέρονται παρακάτω κάποιοι κανονισμοί και οδηγίες που έχουν θεσπιστεί για τις κατηγορίες των υπηκόων τρίτων χωρών.

Οδηγία 2013/32/ΕΕ της 26/6/2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση καθεστώτος διεθνούς προστασίας και των απαιτήσεων για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία.

Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 13/12/2011, σχετικά με τις απαιτήσεις υπηκόων τρίτων χωρών ή των απατρίδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες.

Νομολογία ΕΔΔΑ και Δικαστηρίου ΕΕ για τις συνθήκες υποδοχής.

Κανονισμός του Δουβλίνου I και II και σχετικά κείμενα: ο Κανονισμός ΕΕ αριθ.603/2013 σχετικά με τη θέσπιση EURODAC για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή του κανονισμού της ΕΕ αριθ. 604/2013.

Οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου 1/12/2005, σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου. Ορισμοί (πρόσφυγας, αιτών άσυλο, κτλ.) δυνάμει του δικαίου της ΕΕ,(Οδηγία 2011/95/ΕΕ του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011).

Οδηγία 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου 29/4/2004, σχετικά με την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα, για τη θέσπιση ελαχίστων απαιτήσεων ως προς την αναγνώριση για το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και απατρίδων ως προσφύγων και ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου για την εξήγηση προς τα κράτη μέλη που είναι υπεύθυνα για την εξέταση των αιτούντων ασύλου που υποβάλλεται στο αντίστοιχο κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας.

Κανονισμοί (ΕΚ) αριθ. 1560/2003 για τα μέτρα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 343/2003.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 407/2002 που θεσπίζει κανόνες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2725/2000 σχετικά με τη θέσπιση EURODAC για την αποτελεσματική εφαρμογή της σύμβασης του Δουβλίνου.

Οδηγία 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου 27/1/2003, για τις συνθήκες υποδοχής.

Οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου 22/9/2003, σχετικά με την οικογενειακή επανένωση.

Οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου 20/7/2001, σχετικά με την προσωρινή παροχή προστασίας.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2725/2000 σχετικά με τη θέσπιση EURODAC.

Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου 27/11/2000 για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία.

Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου 29/6/2000 περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνικής καταγωγής.

Οδηγία 2011/51/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 11/5/2011 που επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/109/ΕΚ και στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας.

Οδηγία 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου 25/11/2003 σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες.

Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 5/4/2011 για την πρόληψη και την καταπολέμηση εμπορίας ανθρώπων.

Οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου 29/4/2004 σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται σε υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων.

Απόφαση 2002/ΔΕΥ 19/7/2002 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου 26/10/2004 σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της ΕΕ (Frontex).

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 859/2003 του Συμβουλίου 14/5/2003 για την επέκταση των διατάξεων του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 και του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 574/72 στους υπηκόους τρίτων χωρών.

Οδηγία 2002/90/ΕΚ του Συμβουλίου 28/11/2002 για τον ορισμό της υποβοήθησης παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής.

Όλοι οι παραπάνω κανόνες και οδηγίες όπως τόσοι ακόμα που δε αναγράφονται, δημιουργήθηκαν με στόχο τη διευκόλυνση των διαδικασιών των κρατών υποδοχής των προσφύγων και νομοθέτησαν με βάση τη προστασία και τη διαφύλαξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των συνανθρώπων που βρέθηκαν σε μια τόσο δύσκολη στιγμή, αυτή του εκπατρισμού και της αναγκαστικής μετακίνησης.

2.4.2 Δικαιώματα μεταναστών και προσφύγων

Κάθε νομικό καθεστώς ορίζει τα αντίστοιχα δικαιώματα που συνοδεύουν τους πολίτες του κράτους στο οποίο υπάγονται. Η διαδικασία της αναγνώρισης του προσφυγικού καθεστώτος διαθέτει μια μακροσκελή γραφειοκρατία, η οποία λειτουργεί άλλοτε ως ασφαλής δικλείδα κι άλλοτε ως κωλυσιεργία για το άτομο που ενδιαφέρεται να την αποκτήσει. Το μικρότερο χρονικό διάστημα είναι μερικοί μήνες για την ολοκλήρωση αυτής της διαδικασίας, ενώ πολλές φορές ο αιτών άσυλο αναμένει περισσότερο από ένα έτος για την απόφαση του κράτους στο οποίο εισέρχεται.

Μέχρι την ολοκλήρωση αυτής της διαδικασίας, οι καταγεγραμμένοι πολίτες τρίτων χωρών περιορίζονται αναγκαστικά στα όρια των κέντρων υποδοχής και η μετακίνησή τους από την μία κοινότητα στην άλλη γίνεται υπό όρους. Παρά το γεγονός ότι οι πολίτες αυτοί θα χαίρουν πολλά προνόμια με την απόκτηση του ασύλου, εντούτοις μέχρι τότε είναι αναγκασμένοι να υπακούν στους κανόνες της κλειστής κοινωνίας τους.

Βέβαια, παρά τα όσα αναφέρονται παραπάνω, κάθε άτομο δικαιούται να του προσφέρεται η κάλυψη των βασικών του αναγκών, όπως αυτή της στέγασης, της τροφής και της υγειονομικής περίθαλψης. Η εκπαίδευση των ανήλικων τέκνων συμπεριλαμβάνεται στις βασικές ανάγκες. Τέτοια ζητήματα, λοιπόν, θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη.

Κεφάλαιο Τρίτο: Προ.Κε.Κ.Α. και μουσικοθεραπεία

Εισαγωγή

Θα μπορούσε κανείς να παρομοιάσει ένα κέντρο κράτησης κλειστού τύπου ως φυλακή, όπου τα προνόμια είναι περιορισμένα και η επιλογή μάλλον απόφαση της διεύθυνσης. Σε τέτοιες συνθήκες διαβίωσης η μουσική φαντάζει όαση που προσφέρει τη δυνατότητα έστω και νοητά να ταξιδέψει το μυαλό. Αναφέρεται στη συνέχεια, το παράδειγμα του μουσικού προγράμματος στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού που άρχισε από μια ανοιχτή πρόσκληση του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, το οποίο δοκιμάστηκε και πέτυχε. Οι κρατούμενοι έδωσαν συναυλία και μάλιστα παρουσία των οικογενειών τους. Ένα παρόμοιο πρόγραμμα λειτούργησε με επιτυχία στην Αγγλία και πλέον το πρόγραμμα «τρέχει» υπό την αιγίδα των κοινωνικών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Εθνικής Λυρικής Σκηνής που παρέχει τα μουσικά όργανα και στις ελληνικές φυλακές.

Οι κρατούμενοι αρχίζουν τις πρόβες με το νέο έτος οργανώνοντας συνθέσεις τις οποίες στοχεύουν να τις παρουσιάσουν ως ένα συνολικό και αρμονικό αποτέλεσμα. Έτσι λοιπόν, στις φυλακές Κορυδαλλού δεκαπέντε κρατούμενοι, άλλοι υπόδικοι κι άλλοι ήδη καταδικασμένοι, συνετέλεσαν στην δημιουργία του μουσικού εργαστηρίου των φυλακών και έδωσαν ζωή στα όργανα και στο εσωτερικό της μεγαλύτερης σε πλήθος ελληνικής φυλακής.

Η Μαρία- Χριστίνα Χάρπερ είναι μουσικός και μουσικοθεραπεύτρια, σε συνεργασία με την Εθνική Λυρική Σκηνή στην Αθήνα και είναι ο κύριος κρίκος ανάμεσα στον μικρόκοσμο των κρατουμένων και του έξω κόσμου. Είναι η τρίτη συνεχόμενη χρονιά που έχει αναλάβει το μουσικό εργαστήριο των κρατουμένων και ο ρόλος του προγράμματός της είναι η εμπύχωση από μηδενικό σημείο με την υποστήριξη της Εύης Νάκου, υπεύθυνη των κοινωνικών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Ε.Λ.Σ. (Γαλίας, 2019).

Η ίδια αναφέρει ότι το αποτέλεσμα έρχεται μέσα από τη διαδραστικότητα. Δίνει το παρόν ως συντονίστρια των κατευθυντήριων γραμμών, όμως από 'κει και πέρα ο καθένας είναι ελεύθερος να αυτοσχεδιάσει. Η τελική απόδοση κτίζεται με ομαδικό πνεύμα και δημιουργικότητα. Χαρακτηρίζει το εργαστήριο κυρίως ως συναντήσεις παρά σαν μαθήματα καθ' ότι στοχεύει στην ενθάρρυνση παρά στη μάθηση. Οι πιο

πολλοί συμμετέχοντες διστάζουν αρχικά αλλά μετά τις πρώτες συναντήσεις όλοι τους εκφράζουν ιδέες, μελωδίες και αποδίδουν στο έπακρο. Φυσικά η προθυμία και η διάθεση είναι οι δύο βασικοί παράγοντες που ενισχύουν την πραγματοποίηση της μουσικής εμπύχωσης.

Συνομιλώντας με έναν κρατούμενο που κατάγεται από την Αλβανία και είναι σχεδόν δυο χρόνια στη φυλακή, εκτίοντας ποινή 15 ετών, αναφέρει ότι διαβάζει να βγάλει το γυμνάσιο μέσα από τη φυλακή και η μουσική αποτελεί πολύ βασική διέξοδο για τον ίδιο. Όπως λέει κι ο ίδιος «Μόνο με τη μουσική θέλω να ασχολούμαι, αυτή είναι η τρέλα μου. Και πριν τη φυλακή έκανα ραπ/ χιπχοπ» (Γαγλίας, 2019). Ο στόχος του μετά την αποφυλάκιση είναι δημοσιεύσει ένα δικό του τραγούδι και να το ντύσει με ένα videoclip.

Δεύτερο παράδειγμα κρατούμενου που συμμετέχει στο μουσικό εργαστήριο είναι ένας πιο μεγάλος ηλικιακά άνθρωπος που νιώθει αφόρητη τη ρουτίνα της φυλακής. Μέσα από την ενασχόληση με τη μουσική ξεπερνάει τη βαρεμάρα και τη μονοτονία που βιώνει ένας εσώκλειστος. Κατά τα λεγόμενά του «στο μουσικό εργαστήριο ξεφεύγεις, καθαρίζει το μυαλό σου, μιλάς και ασχολείσαι με κάτι διαφορετικό, ευχάριστο, απελευθερωτικό. ‘Κυνηγώ’ όλες αυτές τις δράσεις- παρακολουθώ και το σχολείο δεύτερης ευκαιρίας, συμμετέχω και στη θεατρική ομάδα. Δεν αντέχω να ξυπνάω και η μέρα μου να μην έχει κανένα νόημα, είναι αποκτήνωση αυτή η ζωή» (Γαγλίας, 2019).

Όπως εξηγούν οι συμμετέχοντες, στο μουσικό εργαστήριο βλέπουν στον εαυτό τους χαρακτηριστικά που τους ξαφνιάζουν, που πηγάζουν από μέσα τους και με ευχαρίστηση δέχονται την εναλλαγή των συναισθημάτων που τους προκαλούνται. Μαθαίνουν να διαβάζουν τον εαυτό τους, να μην κρίνουν από μια ταμπέλα, αυτή της φυλακής και να δίνουν ευκαιρίες, πρώτα απ’ όλα στον ίδιο τους τον εαυτό και κατ’ επέκταση στην κοινωνία που τους περιβάλλει. Μιλούν για τον στιγματισμό τους και τη δυσκολία της επανένταξης και προσπαθούν μέσα από τον δρόμο της μουσικής να χαράξουν μια διαφορετική και πιο υγιή πορεία.

3.1 Το Κέντρο κράτησης Αμυγδαλέζας

Στο Προαναχωρητικό Κέντρο Κράτησης Αλλοδαπών Αμυγδαλέζας (Προ.Κε.Κ.Α.), διαμένει μεγάλο πλήθος αλλοδαπών και η κράτησή τους εκεί χαρακτηρίζεται ως προσωρινή διότι δεν έχει εγκριθεί η αίτηση ασύλου ή παραμονής στην χώρα. Έτσι, η επαναπροώθηση στην κράτος προέλευσης είναι υποχρεωτική. Κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στα κέντρα, η οποία μπορεί να κρατήσει από μερικές εβδομάδες μέχρι και αρκετούς μήνες, υπάρχει η αναγκαιότητα να καλύπτονται όλες οι υγειονομικές και ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες που πρέπει να λαμβάνουν τα άτομα σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές διακηρύξεις.

Εικόνα 2: Άποψη του προαναχωρησιακού κέντρου κράτησης αλλοδαπών στην Αμυγδαλέζα

Η συνύπαρξη τόσων πολλών ανθρώπων σε περιορισμένο χώρο, τα οποία έχουν κάνει μεγάλη διαδρομή για να φτάσουν στην ελληνική επικράτεια, την ψυχική στεναχώρια και τη σωματική ταλαιπωρία που έχουν βιώσει και εν τέλει να συλληφθούν, δημιουργεί την επιτακτική ανάγκη της περίθαλψης και της παρακολούθησης των ανθρώπων αυτών. Η ιατροφαρμακευτική κάλυψη αποτελεί βασική παροχή και η δημιουργία και λειτουργία ιατρικού σταθμού εντός των δομών είναι καίριας σημασίας. Φυσικά, σε δεύτερο επίπεδο η ψυχολογική και κοινωνική στήριξη είναι εξίσου σημαντική για την αντιμετώπιση και προσαρμογή στο καινούριο περιβάλλον, ειδικά όταν δεν γνωρίζουν την ομιλούμενη γλώσσα.

Η φιλοσοφία των κλειστών κέντρων κράτησης, με κύριο αυτό της Αμυγδαλέζας διότι είναι το πιο μεγάλο πληθυσμιακά, διαφέρει από τους χώρους φιλοξενίας. Οι επιπτώσεις από τη συμβίωση χιλιάδων κρατούμενων αλλοδαπών στη χώρα σε συνθήκες μη βιώσιμες επιφέρουν πιο πολλά προβλήματα στα θέματα φύλαξης και

ασφάλειας, στη διατήρηση κανόνων υγιεινής και την επιτήρηση της ομαλής καθημερινότητας. Κρίνεται επιτακτική η εφαρμογή ενός ανθρωπιστικού προγράμματος με στόχο την πρόσβαση σε υπηρεσίες άμεσης Υγειονομικής περίθαλψης και Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, ψυχολογικής και κοινωνικής υποστήριξης.

Γι' αυτό το λόγο, το Υπουργείο Υγείας ανέλαβε να υλοποιήσει τη δράση «Ανάπτυξη των παρεχόμενων υπηρεσιών στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών» μαζί με τον φορέα Ανώνυμη Εταιρία Μονάδων Υγείας ΑΕ (Α.Ε.Μ.Υ. ΑΕ), η οποία εντάσσεται στο Εθνικό Πρόγραμμα Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης(Ημερίδα ενημέρωσης της δράσης «Ανάπτυξη των παρεχόμενων υπηρεσιών στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών», 2018). Η Υπηρεσία Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων είναι ο Φορέας διαχείρισης της δράσης και ανήκει στο Υπουργείο Εσωτερικών. Η έναρξη υλοποίησης της δράσης έγινε στο τέλος του 2017 και ολοκληρώθηκε στις 31/12/2019. Οι κυριότεροι στόχοι του συγκεκριμένου έργου ήταν: Η προώθηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την υγειονομική κάλυψη στα Προ.Κε.Κ.Α., τόσο μέσω της βελτίωσης της υγείας και γενικά μέσω των βελτιώσεων των συνθηκών διαμονής και κράτησης.

Έναν από τους πιο σημαντικούς σκοπούς αυτής της δράσης αποτέλεσε η ένταξη των ψυχολόγων στην επιστημονική ομάδα με βασικό γνώμονα την παροχή της βέλτιστης δυνατής ψυχολογικής υποστήριξης στους διαμένοντες στο κλειστό κέντρο κράτησης. Οι ειδικοί ψυχολόγοι πραγματοποίησαν ξεχωριστές ατομικές συνεδρίες εντοπίζοντας τα προβλήματα που απασχολούσε τον καθένα μεμονωμένα. Για να γίνει πιο στοχευμένη δουλειά κάθε ψυχολόγος πήρε υπ' ευθύνη του συγκεκριμένο αριθμό κρατούμενων με τους οποίους διεξήγαγε συναντήσεις συμβουλευτικού και υποστηρικτικού χαρακτήρα (Ημερίδα ενημέρωσης της δράσης «Ανάπτυξη των παρεχόμενων υπηρεσιών στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών», 2018).

Αντίστοιχα η παρουσία των κοινωνικών λειτουργών ενίσχυσε την κοινωνικοποίηση αυτών των ατόμων μέσα από δράσεις διασυνδεδετικής εργασίας με δομές και φορείς της περιοχής ευθύνης. Ο πιο σημαντικός σκοπός της παρέμβασής τους ήταν η διατήρηση της ψυχοκοινωνικής υγείας των αλλοδαπών, η αντιμετώπιση των

κοινωνικών τους αναγκών, η προσαρμογή τους στο κλειστό πλαίσιο του κέντρου κράτησης, η διατήρηση της λειτουργικότητάς τους σε κοινωνικό και συναισθηματικό επίπεδο στις συνθήκες εγκλεισμού καθώς και η διευκόλυνσή τους στη διαδικασία του επαναπατρισμού. Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, οι κοινωνικοί λειτουργοί παρακολούθησαν όλους τους παράτυπους μετανάστες αρχικά μια φορά κι έπειτα από την ψυχοκοινωνική τους αξιολόγηση, εκτιμήθηκαν οι ανάγκες του κάθε ατόμου μεμονωμένα ώστε να δοθεί ένα ορθό πλάνο που θα εκφράζει τον καθένα ξεχωριστά (Ημερίδα ενημέρωσης της δράσης «Ανάπτυξη των παρεχόμενων υπηρεσιών στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών», 2018).

Μετά από επίσκεψη που πραγματοποίησαν εκπρόσωποι της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ στις εγκαταστάσεις της Αμυγδαλέζας, δήλωσαν ότι συγκριτικά με άλλες δομές κράτησης μεταναστών και προσφύγων, η συγκεκριμένη διαθέτει πιο ευμενείς και εύρωστες συνθήκες διαβίωσης. Βέβαια, εγείρονται πολλοί προβληματισμοί γύρω από το πλαίσιο κράτησης αυτών των ανθρώπων όσον αφορά τη χρονική διάρκεια, τα κριτήρια και την πρόσβαση στην απόκτηση νομιμοποιητικών εγγράφων και ασύλου διότι η παραμονή σε κλειστού τύπου κέντρα κράτησης άνευ δικαιολογητικών χαρτιών είναι περιορισμένη και μόνο μέχρι την απέλασή τους.

Στο διάστημα αυτό, το οποίο κάποιες φορές είναι αρκετά μεγάλο, ειδικά όταν πρόκειται για μετανάστες που δεν έχουν το δικαίωμα ούτε της παραμονής ούτε της απέλασης κι είναι αποκλεισμένοι στη δομή, τίθενται ερωτήσεις γύρω από τη διαχείριση της ψυχολογίας, του άγχους και του τρόπου σκέψης και αντίδρασης σε θέματα καθημερινότητας. Τα κονδύλια που εξασφαλίζονται για την υγειονομική, την ψυχολογική και κοινωνική κάλυψη, όπως εξετάστηκαν παραπάνω, αποτελούν τον βασικό πυρήνα της οργάνωσης αυτών των δομών, όμως κρίνεται απαραίτητη η εφαρμογή και εναλλακτικών μεθόδων όπως αυτή της μουσικοθεραπείας.

Μέσα από τις απαντήσεις που δίνουν οι συμμετέχοντες στα ερωτηματολόγια που παρατίθενται στη συνέχεια της εργασίας, μπορεί κανείς να καταλάβει ότι η μουσική προκαλεί θετικά συναισθήματα στους εγκλείστους, διότι οι περισσότεροι συμμετέχοντες απάντησαν ότι η μουσική του τόπου τους τους προκαλεί όμορφες αναμνήσεις και συναισθήματα, τους βοηθάει στην έκφραση και στην τόνωση της ψυχολογίας όταν νιώθουν άσχημα γενικότερα.

3.2 Η μουσική ως παγκόσμια γλώσσα

Η ιδιότητα της μουσικής σε βάση διαχρονική και διαπολιτισμική, αποτελεί τη θεμελιώδη αρχή για την εξέλιξη της μουσικοθεραπείας με απώτερο στόχο να ενταχθεί ως βάση έρευνας σε κλινικά παραδείγματα. Το ενδιαφέρον που αναδεικνύεται μέσα από τέτοιου είδους θεραπεία, αφορά την καλλιτεχνική φύση των ατόμων, τα οποία μέσα από την προσωπική τους δημιουργία αισθάνονται ολοκλήρωση.

«Η μουσική απευθύνεται στην πολυδιάστατη φύση του ανθρώπου και τον επηρεάζει σε διάφορα επίπεδα συνείδησης και με αυτό τον τρόπο η μουσικοθεραπεία μπορεί να λειτουργήσει ως ψυχοθεραπευτική προσέγγιση σε όλα τα επίπεδα» γράφει η Rugenstein (1996:9-10). Μερικά χρόνια πριν, ο Bruscia (1989) διατύπωσε την γνώμη ότι η μουσικοθεραπεία είναι και τέχνη και επιστήμη και είναι απαραίτητες οι γνώσεις ψυχολογίας, ψυχοθεραπείας και μουσικής, για να ασκηθεί το συγκεκριμένο επάγγελμα, καθ' ότι ο σωστός επαγγελματίας μουσικοθεραπευτής αποτελεί τη γέφυρα του κόσμου της επιστήμης και της τέχνης.

Δεν υπάρχουν δηλαδή συγκεκριμένα μονοπάτια που ακολουθούνται αλλά μονοπάτια που ανοίγονται με την πάροδο του χρόνου διότι η μουσική είναι έκφραση δημιουργικότητας με στόχο να εξωτερικεύει και να μορφοποιεί τα πιο κρυφά και εσωτερικά συγκινησιακά συναισθήματα του ατόμου. Είναι το μέσο του θεραπευτή προκειμένου να αναδείξει τις ανάγκες του έγκλειστου ώστε να οδηγηθεί σε σχέση εμπιστοσύνης. Η θεραπεία δημιουργείται μαζί με τον παθόντα χωρίς να ακολουθείται συγκεκριμένη πορεία σύμφωνα με τις υπάρχουσες εμπειρίες και ουσιαστικά προκύπτει ανάλογα με τις ανάγκες. Έτσι λοιπόν, και οι δύο πλευρές βασίζονται σε μεγάλο ποσοστό στον μουσικό αυτοσχεδιασμό.

Η επιστήμη της κοινωνικής ψυχολογίας ορίζει τη μουσική ως μορφή επικοινωνίας. Η σχεσιακή αμοιβαιότητα των δύο πλευρών αποτελεί τον στόχο για την επικοινωνιακή ανταλλαγή των πληροφοριών. Αυτή η θεωρία της επικοινωνίας βασίζεται στη θεωρία του συστήματος. Το σύστημα έχει ποικίλα χαρακτηριστικά και γίνεται αναφορά με τέτοιους τρόπους ώστε να διερευνάται η αλληλεπίδραση της σχέσης. Αντίστοιχα, η γλώσσα της μουσικής, σαν τις φυσικές γλώσσες, διαθέτει τα δικά της στοιχεία που λειτουργούν ως το μέσο της επικοινωνίας των ανθρώπων. Όπως ανέφερε και ο Schaff (1973) «θα πρέπει να θεωρούμε λοιπόν τη μουσική σαν συστατικό της επικοινωνιακής διαδικασίας».

Η ουσία της επικοινωνίας έχει δύο όψεις, την ψηφιακή και την αναλογική. Σύμφωνα με τον Watzlawick et al (1967), η πρώτη αφορά τη σχέση της λέξης με τον τρόπο έκφρασης και είναι άσκοπη και ατεκμηρίωτη με μόνο άξονα τη συμφωνία σήμανσης. Στην δεύτερη όψη της, είναι υπαρκτή ή υπάρχει ταύτιση μεταξύ του αντικειμένου και της ονομασίας του. Από την περίοδο ακόμα της αρχικής ανάπτυξης, η αναλογική μορφή είναι παρούσα και επισκιάζει την ψηφιακή εξαιτίας της εγκυρότητας που τη διακατέχει.

Επιπρόσθετα, η επικοινωνία χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, την συναισθηματική και την αντικειμενική. Ο συγκεκριμένος διαχωρισμός επιβεβαιώνει τη παρουσία της ψηφιακής και αναλογικής επικοινωνίας και την αλληλοσυμπλήρωσή τους. Η αναλογική φύση των σχέσεων αποδεικνύει ότι η ψηφιακή επικοινωνία είναι ήσσονος σημασίας. Για παράδειγμα, η έκφραση ότι μια εικόνα ισούται με χίλιες λέξεις ταιριάζει ακριβώς για να εξηγήσει την προηγούμενη πρόταση. Αντίστοιχα, ο τρόπος που κινείται κάποιος εκδηλώνει περισσότερο από τις λέξεις που χρειάζεται για να αποτυπώσει τη σκέψη του. Στον τομέα της μουσικοθεραπείας, η αναλογική όψη είναι το μέσο διαπροσωπικών σχέσεων.

Η έκφραση μέσα από τη μουσική ως σύστημα επικοινωνίας καταφέρνει να μεταδίδει συναισθηματικό πληροφοριακό υλικό. Κατά τον Schwabe (1977), αποτελεί ένα ποικίλο μέσο έκφρασης βαθύτερων νοημάτων συναισθήματος. Το ξεχωριστό συγκριτικά με τα υπόλοιπα συστήματα επικοινωνίας επαφίεται στο ότι τα συναισθήματα μεταφέρονται με κωδικοποιημένα νοητικά μηνύματα. Οι αποχρώσεις της μουσικής δίνονται μέσα από μουσικά σχήματα και σχέσεις, ντύνοντας ουσιαστικά τις ανθρώπινες επαφές.

Οι σχέσεις παραμένουν σε συγκεκριμένα πλαίσια και με συγκεκριμένη μορφή, ώστε να επιτευχθεί η προσδοκώμενη αποδοχή. Τα πλαίσια αυτά προσφέρουν την ασφάλεια και την σιγουριά που τα άτομα αναζητούν. Με αυτό τον τρόπο ο οποιοσδήποτε μπορεί να δει τον εαυτό του στη σχέση και να εκφράσει όσα αισθάνεται χωρίς να απειλείται η εσωτερική του ασφάλεια. Έτσι, ολοκληρώνεται το αίσθημα της επιβεβαίωσης και πραγματοποίησης των προσωπικών του αναγκών, με το αίσθημα της ευθύνης παρόν για τους άλλους αλλά και για το κοινό κίνητρο (Schwabe, 1983).

Βασική προϋπόθεση για να μπορέσει να χρησιμοποιηθεί το μουσικό υλικό στη μουσικοθεραπεία είναι η πλούσια ύλη και το λειτουργικό πλαίσιο. Στην πράξη, αν

ληφθούν υπόψη δύο ασθενείς που θέλουν να δείξουν την αλληλεπίδραση της επαφής τους χρησιμοποιώντας από ένα τύμπανο εκατέρωθεν, στα αυτιά των περισσότερων εκτός της σχέσης τους, οι ήχοι τους θα ακούγονται ξένοι και ασύνδετοι. Μεταξύ τους όμως, η μουσική λειτουργεί διαφορετικά. Η ερμηνεία και η περισυλλογή, όπως και συζήτηση, τους δίνει μια ξεχωριστή νότα αποκρυπτογράφησης του νοήματος (Schwabe,1983), κυρίως με βάση τον αυτοσχεδιασμό, πέρα από τις θεωρίες και τις έρευνες, που είναι και η ουσία της μουσικοθεραπείας.

Η χρήση της μουσικής γίνεται κατά κύριο λόγο αναλογικά με τις ανάγκες των παθόντων, τις μεθόδους που κρίνονται απαραίτητες και τα σχέδια θεραπείας είτε σε ομαδικό είτε σε ατομικό επίπεδο. Η μουσική λειτουργεί ως θεραπευτικό μέσο και συνδυαστικά με τον μουσικοθεραπευτή και τα υλικά που χρησιμοποιείται οδηγείται κανείς στον στόχο, τη θεραπεία (Schwabe,1983). Τα λόγια του Adorno (1956) ότι «Ερμηνεύω τη γλώσσα σημαίνει: κατανοώ τη γλώσσα. Ερμηνεύω τη μουσική σημαίνει: παίζω μουσική» έχουν συνέπεια στην πραγματικότητα.

3.3 Η ευημερία των εγκλειστών μέσω της μουσικής

Η μουσική είναι μια παγκόσμια γλώσσα που μπορεί να λειτουργήσει ως ένα δυνατό εργαλείο για την κοινωνική ένταξη και την προσωπική ευημερία και πρέπει να αναγνωρίζεται ως ένας παράγοντας κοινωνικής ανάπτυξης, στο υψηλότερο μάλιστα σημείο, καθώς μεταδίδει τις σημαντικότερες αξίες όπως η αλληλεγγύη, η αρμονία και η συμπόνια. Όντας εγκλειστος ή απομονωμένος σε μια ξένη χώρα, η μουσική μπορεί να προσφέρει πνευματικές διεξόδους. Έτσι, λοιπόν, στην Ελλάδα μετά το 2015 και το έντονο προσφυγικό κύμα που κατέκλυσε τα ελληνικά σύνορα και την ενδοχώρα, έχουν αναπτυχθεί πολλοί οργανισμοί και εθελοντικές δράσεις για τις βασικές ανάγκες των προσφύγων αλλά και για τις διαπλαστικές λειτουργίες τους, όπως την εκπαίδευση και την πολιτισμική έκφραση.

Μια από αυτές τις δράσεις είναι και το πρόγραμμα κοινωνικής δράσης ElSistema της Βενεζουέλας, το οποίο από το 2016 κι έπειτα έχει αρχίσει να εκπονείται, έχει εισαχθεί σε περισσότερες από 60 χώρες και αναγνωρίζεται ως εργαλείο για την πρόληψη του εγκλήματος των νέων από τη UNICEF. Το ElSistemaGreece είναι ένα έργο

κοινότητας που παρέχει δωρεάν μουσική εκπαίδευση σε παιδιά και νέους στην Ελλάδα και μέσω της μουσικής τους δίνεται μια πλατφόρμα διαλόγου.

Τα παιδιά των προσφύγων-μεταναστών που έχουν υποβληθεί σε εκπατρισμό, τυγχάνουν έλλειψης κοινωνικής ενσωμάτωσης και μέσα από τέτοιου είδους προγράμματα, αναπτύσσεται η έμπνευση και η έκφραση, λαμβάνοντας τα οφέλη που προέρχονται από αυτή την εμπειρία κι έτσι τους δίνεται η ευκαιρία να επιλέξουν με διαφορετικό τρόπο σκέψης και διάθεσης, κρίσιμες επιλογές στη ζωή τους ως αποτέλεσμα αυτής της εκμάθησης.

Ο Γάλλος Ανίς Μπαρνά είναι το άτομο που έφερε στην Ελλάδα την ιδέα, «είχα έρθει πέρυσι το καλοκαίρι ως εθελοντής σε μία ΜΚΟ στη Μόρια της Λέσβου και έμεινα για 2 μήνες. Εκεί μου ήρθε η ιδέα. Σκέφτηκα ότι η μουσική μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά των προσφύγων. Επικοινωνήσα με τους ανθρώπους μας στη Βενεζουέλα και καταφέραμε να βρούμε χρηματοδότηση μέσω του ιδρύματος Hilti που εδρεύει στο Λίχτενσταϊν. Στην Ελλάδα ήρθαμε σε επαφή με το ImpactHub, που συμμετείχε σε διάφορες δραστηριότητες σε σχέση με το προσφυγικό για να καταφέρουμε να λειτουργήσουμε νόμιμα. Επίσης, υπάρχει στήριξη και από την Οργάνωση Γη» (Κωνσταντόπουλος, 2017). Στη συνέχεια, με τη βοήθεια του Ωδείου Αθηνών, οι άνθρωποι του ElSistema βρήκαν τους κατάλληλους δάσκαλους μουσικής στην Ελλάδα ώστε να ξεκινήσει το πρόγραμμα.

Αντίστοιχη δράση και υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης παρέχει και ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. Με τη συμμετοχή των προσφύγων, διδάσκονται θεωρητικά μαθήματα μουσικής και εκμάθησης μουσικών οργάνων και τραγουδιού σε κέντρα κράτησης και κέντρα υποδοχής. Παράλληλα με τα μαθήματα μουσικής παρέχεται η δυνατότητα στους φιλοξενούμενους να συμμετέχουν σε δραστηριότητες οι οποίες καλλιεργούν τις δεξιότητές τους και ενθαρρύνουν την ανοιχτή συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων για θέματα που τους απασχολούν.

Το Τμήμα Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ECHO) χρηματοδοτεί τον Ερυθρό Σταυρό και σε αυτές τις δράσεις ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Ο Ερυθρός Σταυρός εξασφαλίζει τα μουσικά όργανα και τον κατάλληλο χώρο προκειμένου οι μουσικοί της κοινότητας να παραδίδουν τα συγκεκριμένα μαθήματα στους φιλοξενούμενους του Κέντρου. Επιπλέον, ο Ερυθρός Σταυρός υποστηρίζει την καθημερινή διαβίωση των μεταναστών και των προσφύγων

σε έναν μεγάλο αριθμό δομών φιλοξενίας σε όλη την Ελλάδα, διοργανώνοντας μαθήματα ξένων γλωσσών, αθλητικές δραστηριότητες και αγώνες, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές δράσεις.

3.3.1 Η εφαρμογή της μουσικοθεραπείας σε ομάδες

Η μουσικοθεραπεία εφαρμόζεται σε ομάδες, όπου η κάθε ομάδα αποτελεί μια μικρογραφία της ευρύτερης κοινωνικής ομάδας και μας δείχνει πως το άτομο ζει και υπάρχει πάντα σε συνάρτηση με τους συνανθρώπους του. Στη θεραπευτική ομάδα κάθε άτομο έχει τη δυνατότητα να πειραματιστεί πάνω στις ανθρώπινες διαπροσωπικές σχέσεις και τις διάφορες μορφές επικοινωνίας.

Η ομάδα της μουσικοθεραπείας ακολουθεί κάποιες φάσεις. Αρχικά, εκδηλώνεται κάποιο άγχος, μια απομόνωση του κάθε μέλους στον εαυτό του, μια αμφισβήτηση ή, αντίθετα, μια υπερεκτίμηση της προσφοράς του θεραπευτή, ή συχνά, μια άρνηση για επικοινωνία. Η μουσική όμως βοηθάει να ξεπεραστεί γρήγορα αυτό το στάδιο. Η εμφάνιση ενός καινούργιου μέλους προκαλεί έντονο ανταγωνισμό ανάμεσα στα μέλη της ομάδας και επηρεάζει τη δυναμική της εξέλιξη. Για παράδειγμα, ο καθένας παίζει για τον εαυτό του δίχως να ακούει τους άλλους, ή παίζει πολύ δυνατά για να ακουστεί περισσότερο από τους άλλους. Και πάλι όμως, η ίδια η μουσική σε συνδυασμό με την ψυχραιμία, την ηρεμία και τη σταθερότητα του θεραπευτή, βοηθάει να ξεπεραστούν σταδιακά όλες αυτές οι αντιδράσεις και να οδηγηθεί η ομάδα στον αλληλοσεβασμό και την επικοινωνία.

3.4 Συμπεράσματα βιβλιογραφικής ανάλυσης

Η λέξη «μουσικοθεραπεία» είναι σύνθετη, αποτελούμενη από τις λέξεις μουσική και θεραπεία. Μουσική ονομάζεται η αρμονική συναρμολόγηση των ήχων και κατ' αυτή την έννοια είναι η τέχνη που έχει ως υλικό της τους ήχους. Εντούτοις, με τον όρο «μουσική» οι αρχαίοι Έλληνες εννοούσαν κάτι διαφορετικό, σε αυτήν περιλαμβάνονταν τα πάντα (χορός, όργανο, λόγος, νόμος, αρμονία, ρυθμός και μέλος) και τη χρησιμοποιούσαν και για θεραπευτικούς σκοπούς. Η μουσική μπορούσε να εφαρμοστεί και σε συνδυασμό με άλλες θεραπευτικές μεθόδους και να υποβοηθήσει τη διαδικασία της ίασης.

Ένας από τους παλαιότερους ορισμούς της μουσικοθεραπείας παρουσιάστηκε στη Βόρεια Αμερική. Στις ΗΠΑ η μουσικοθεραπεία διδάσκεται στα πανεπιστήμια από τη δεκαετία του 1950 και θεωρείται η επιστημονική εφαρμογή της μουσικής με θεραπευτικό σκοπό. Κάποιοι θεωρητικοί ορίζουν τη μουσικοθεραπεία ως ειδική διαγνωστική μέθοδο της ψυχοθεραπείας, επικεντρωμένη σε ψυχοπαθολογικές ανάγκες, η οποία χρησιμοποιεί ως ειδικό μέσο επικοινωνίας τη μουσική σε σχέση με τον «αποδέκτη» αλλά και ενεργητικά για την επίτευξη θεραπευτικών στόχων σε νευρώσεις, ψυχοσωματικές βλάβες, ψυχώσεις και νευροψυχιατρικές παθήσεις.

Σε συνδυασμό με την εξέλιξη της ψυχοθεραπείας, η μουσικοθεραπεία μπόρεσε να εξελιχθεί ως μορφή θεραπείας. Η εφαρμογή της εξαρτάται κατά πολύ από το ψυχοθεραπευτικό σύνολο στο οποίο πρέπει να ενσωματώνεται. Η μουσική είναι ένας χώρος ο οποίος συνδέεται με διάφορες επιστήμες όπως η ανθρωπολογία, η λαογραφία, η μουσικολογία κι η ψυχολογία. Αν ένας ψυχολόγος θελήσει να εμβαθύνει σε παγκόσμιους τύπους ανθρώπινης συμπεριφοράς μέσω της μουσικής ή να διατυπώσει νόμους που διέπουν τις αντιδράσεις των ανθρώπων προς τη μουσική, τότε πρέπει να γνωρίσει τη μουσική κάθε λαού με τις ιδιαιτερότητές της.

Πολλοί και διαφορετικοί ερευνητές έχουν αποδείξει ότι η έκθεση σε μουσική ακρόαση και συστηματική μουσική διδασκαλία, ιδιαίτερα όταν το άτομο είναι υπό περιορισμό στις μετακινήσεις του και στον τρόπο διαβίωσης του, μπορεί να προκαλέσει στον ανθρώπινο εγκέφαλο την ανάπτυξη περισσότερων και διαφορετικών νευρωνικών οδών, από εκείνες που σχετίζονται αποκλειστικά με το λόγο και τη γλώσσα, ειδικά σε νεαρή ηλικία (Δρίτσας, 2003). Η μουσική διαθέτει τη δύναμη να προκαλεί διανοητικές, συναισθηματικές, σωματικές και πνευματικές αντιδράσεις.

Η μουσική από την ίδια της τη φύση δεν είναι συγκεκριμένη, αλλά εκφράζει γενικές αποχρώσεις διαθέσεων, πάνω στις οποίες μπορεί κανείς να προβάλει ένα πιο συγκεκριμένο συναισθηματικό νόημα. Το συναίσθημα με το οποίο αντιδρά πηγάζει από μέσα του και ο τρόπος αντίδρασης συχνά εξαρτάται από μεταβλητές όπως η διάθεση, η ευημερία κι η καθημερινότητα.

Ο εγκλεισμός αντίστοιχα, είναι μια κατάσταση που ωθεί τον άνθρωπο σε ακραίες συναισθηματικές καταστάσεις. Οι συνθήκες διαβίωσης για τα άτομα που έχουν πάρει τον προσφυγικό δρόμο και αναζητούν ασφαλές καταφύγιο λειτουργούν καταλυτικά στην επιβίωση και η διαμονή σε κέντρα κράτησης είτε μέχρι την λήψη του ασύλου ή

της απόρριψης του αιτήματός τους είναι υποχρεωτική. Έτσι βρισκόμενοι εν μέσω μιας κατάστασης αναμονής η αναζήτηση δραστηριοτήτων όπως η μουσική, μπορεί να αποτελέσει μια παραγωγική διέξοδο.

Όπως επιβεβαιώνεται και από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων στο επόμενο μέρος της παρούσης εργασίας, η αναζήτηση μεμονωμένης μουσικής απασχόλησης ή ομαδικής μουσικής δραστηριότητας, είναι μια οπτική που θα βοηθούσε είτε στην επαφή με τον υπόλοιπο κοινωνικό περίγυρο είτε να έρθουν πιο κοντά με τους υπαλλήλους του κέντρου κράτησης στο οποίο διαμένουν. Έτσι εξηγείται εν μέρει, γιατί η μουσική αποτελεί τόσο ισχυρό εργαλείο της θεραπευτικής διαδικασίας. Επειδή μπορεί να εκφράσει μια απόχρωση διάθεσης, η οποία προκαλεί την εκδήλωση είτε μιας αντίστοιχης διάθεσης, είτε ενός συγκεκριμένου αισθήματος (McClellan, 1997).

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Ερευνητικό μέρος

Κεφάλαιο Τέταρτο: Μεθοδολογία έρευνας

Έπειτα από την επισκόπηση της βιβλιογραφίας σειρά έχει το ερευνητικό μέρος της εργασίας το οποίο χωρίζεται σε δύο βασικά κεφάλαια. Το πρώτο αφορά τη δομή της έρευνας και το δεύτερο τα αποτελέσματα της ανάλυσης των απαντήσεων των υποκειμένων αυτής. Στο πρώτο κεφάλαιο συναντώνται τα υποκεφάλαια του σκοπού της έρευνας, των επιμέρους στόχων της έρευνας, του δείγματος, της δειγματοληψίας, της μεθοδολογίας, των εργαλείων συλλογής δεδομένων, της διαδικασίας συλλογής και ανάλυσης δεδομένων, της ηθικής της έρευνας και των ερευνητικών ερωτημάτων. Στο δεύτερο κεφάλαιο του ερευνητικού μέρους συναντώνται τα υποκεφάλαια των αποτελεσμάτων της ανάλυσης.

4.1 Σκοπός της Έρευνας

Ένα σημαντικό στοιχείο που χαρακτηρίζει μια έρευνα είναι ο σκοπός της. Ο σκοπός είναι ο τελικός σταθμός μιας έρευνας, είναι με άλλα λόγια εκεί που η έρευνα στοχεύει. Παρόλα αυτά, αξίζει να σημειωθεί πως ο σκοπός μπορεί να δηλωθεί σε μια έρευνα είτε άμεσα είτε έμμεσα. Σίγουρα, βέβαια, θα πρέπει να είναι ξεκάθαρος γιατί ουσιαστικά είναι και ο λόγος ύπαρξης της έρευνας. Ο σκοπός μιας έρευνας στην ουσία καθορίζει όλη την έρευνα αλλά και τα στοιχεία που συνδέονται με αυτή όπως ο πληθυσμός και το δείγμα (Finfgeld-Connett, 2018).

Ο σκοπός μιας έρευνας εμπλέκει και την έννοια των μεταβλητών. Μάλιστα σε πολλές περιπτώσεις οι μεταβλητές που συνδέονται με το σκοπό είναι δύο ή περισσότερες. Ο σκοπός, έτσι, μιας έρευνας συνδέεται με την αναζήτηση της σχέσης μεταξύ των μεταβλητών η οποία μπορεί τελικά είτε να υπάρχει είτε να μην υπάρχει. Έτσι, ο σκοπός δεν είναι μια απλή αλλά μια σύνθετη έννοια (Τσιπλητάρης & Μπάμπαλης, 2011).

Παρόλο που σε πολλές έρευνες η ύπαρξη δύο ή περισσότερων μεταβλητών που εμπλέκονται στο σκοπό της είναι δεδομένη, αυτό δεν είναι απαραίτητο να αποτελεί και τον κανόνα. Έτσι, πολλές περιπτώσεις ερευνών δεν εμπλέκουν στο σκοπό τους

μεταβλητές. Τέτοια παραδείγματα ερευνών είναι οι περιγραφικές έρευνες που σκοπός είναι η περιγραφή ενός φαινομένου αλλά πολλές φορές και η επικύρωση ευρημάτων (Αναστασιάδου, 2012).

Ολοκληρώνοντας, ο σκοπός μιας έρευνας θα πρέπει να είναι ξεκάθαρος και να είναι κατανοητός από κάθε αναγνώστη, είτε αυτός σχετίζεται με το θέμα της έρευνας και κατέχει σχετικές γνώσεις είτε όχι. Τέλος, στην περίπτωση που εμπλέκονται μεταβλητές, θα πρέπει και αυτές να είναι ξεκάθαρες και να μπορούν να διερευνηθούν με τα διαθέσιμα μέσα των ερευνητών (Creswell&Creswell, 2017).

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των κρατούμενων παράνομων μεταναστών στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας, σχετικά με τη μουσική και την επιρροή αυτής. Επίσης, στόχος της έρευνας είναι να διερευνηθούν και οι απόψεις των φυλάκων που τους επιβλέπουν, πάνω σε θέματα ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων αλλά και επιρροής της μουσικής στους κρατούμενους.

Ο σκοπός, λοιπόν, της έρευνας θα φέρει νέα στοιχεία στο φως για την επιρροή της μουσικής στη ζωή των παράνομων μεταναστών και παράλληλα κρατούμενων σε κέντρα κράτησης – ένα θέμα που δεν έχει διερευνηθεί εκτενώς από την επιστημονική κοινότητα της Ελλάδας.

4.2 Επιμέρους Στόχοι της Έρευνας

Όπως μπορεί κανείς να παρατηρήσει από τον σκοπό της παρούσας έρευνας, αυτός περιέχει δύο κύριες κατευθύνσεις. Η πρώτη κατεύθυνση σχετίζεται με τους κρατούμενους παράνομους μετανάστες του κέντρου κράτησης της Αμυγδαλέζας. Η δεύτερη κατεύθυνση σχετίζεται με τους φύλακες που απασχολούνται στο κέντρο κράτησης αυτό. Από τη μία, η πρώτη κατεύθυνση θα δώσει φως στις πτυχές της μουσικής και της επιρροής της στους κρατούμενους, σύμφωνα με τη γνώμη αυτών. Από τη άλλη, η δεύτερη κατεύθυνση θα δώσει φως στη μουσική αλλά από την οπτική των μορφών που αυτή παίρνει (αν παίρνει) μέσα στο κέντρο κράτησης και των δραστηριοτήτων στις οποίες εμπλέκεται (αν εμπλέκεται).

Με βάση τις επιμέρους δύο κατευθύνσεις ορίζονται οι βασικοί επιμέρους στόχοι της παρούσας έρευνας:

- Διερεύνηση της επιρροής της μουσικής στη ζωή των κρατούμενων παράνομων μεταναστών στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας.
- Διερεύνηση των απόψεων των κρατούμενων παράνομων μεταναστών στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας πάνω στο θέμα των ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων.
- Διερεύνηση της ύπαρξης μουσικής στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας σύμφωνα με τις απόψεις των φυλάκων.
- Διερεύνηση των απόψεων των φυλάκων στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας σχετικά με την επιρροή της μουσικής στους κρατούμενους.
- Διερεύνηση των απόψεων των φυλάκων στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας πάνω στο θέμα των ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων.

4.3 Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία της παρούσας έρευνας είναι ένας συνδυασμός τόσο ποσοτικής όσο και ποιοτικής μεθοδολογίας και έτσι θεωρείται μεικτή. Η μέθοδος αυτή ξεκίνησε να εμφανίζεται στα μονοπάτια της επιστημονικής κοινότητας στις αρχές του '80 όταν προτάθηκε ως ένα μέσο για να καλύψει τα κενά τόσο της ποσοτικής μεθοδολογίας έρευνας όσο και της ποιοτικής (Cameron, 2009).

Από τη δημιουργία της η μεικτή μεθοδολογία έρευνας χρησιμοποιείται πολλές φορές από τους ερευνητές δημιουργώντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην επιστημονική κοινότητα σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της και την απόδοση που έχει σε θέματα κοινωνικών φαινομένων.

Προσπαθώντας να προσδιορίσει κανείς την μεικτή μεθοδολογία έρευνας, μπορεί να πει πως είναι αυτή η έρευνα στην οποία υιοθετούνται τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά χαρακτηριστικά και προσεγγίσεις, με σκοπό τόσο τα γενικευμένα αλλά και τα ειδικότερα συμπεράσματα πάνω στο θέμα που διερευνάται (Teddlie & Tashakkori, 2009).

Ωστόσο, η μεικτή μεθοδολογία έρευνας μπορεί να χρησιμοποιεί τόσο συνδυασμό ποσοτικών προσεγγίσεων μόνο όσο και συνδυασμό ποιοτικών προσεγγίσεων μόνο. Η μεικτή μεθοδολογία έρευνας παρόλα αυτά δεν είναι μια απλή διαδικασία και χρειάζεται ο κάθε ερευνητής να σχεδιάζει σωστά τη μεθοδολογία ώστε να αποδώσει. (Johnson & Christensen 2019).

Αξίζει στο σημείο αυτό να αναφερθούν ορισμένοι τύποι μεικτής μεθοδολογίας έρευνας οι οποίοι διαχωρίζονται ανάλογα με το σκοπό τους (Greene, Caracelli, & Graham, 1989):

- Συγκλίνουσα παράλληλη: στοχεύει στην επιβεβαίωση ευρημάτων μέσα από διαφορετικές μεθόδους
- Επεξηγηματική διαδοχική: στοχεύει στην συμπλήρωση των αποτελεσμάτων μιας μεθόδου μέσα από τα αποτελέσματα μιας άλλης μεθόδου
- Διερευνητική διαδοχική: στοχεύει στη χρήση των αποτελεσμάτων μιας μεθόδου που έχει τελειώσει σε μια επόμενη μέθοδο
- Μετασχηματιστική: στοχεύει σε νέα δεδομένα και ερευνητικά ερωτήματα μέσα από τα δεδομένα, τα αποτελέσματα και τα ερευνητικά ερωτήματα άλλης μεθόδου
- Πολυφασική: στοχεύει στην ανάπτυξη του εύρους και της εμβέλειας της έρευνας μέσω της χρήσης διαφορετικών μεθόδων για διαφορετικά ζητούμενα της έρευνας

Με βάση την παραπάνω διάκριση η παρούσα μεικτή μεθοδολογία χαρακτηρίζεται ως συγκλίνουσα παράλληλη. Αυτό γιατί από τη μία αναζητούνται οι απόψεις των κρατουμένων για την επιρροή της μουσικής πάνω τους, αλλά και οι απόψεις των φυλάκων για το αντίστοιχο θέμα που όμως αφορά τους κρατουμένους.

4.4 Δείγμα

Το δείγμα της παρούσας έρευνας αποτελείται από δύο τμήματα. Το πρώτο τμήμα αφορά στους παράνομους μετανάστες που κρατούνται στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας. Το δείγμα αυτό εξετάζεται ποσοτικά και με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου όπως θα περιγραφεί παρακάτω και σχετίζεται με τον πρώτο βασικό

στόχο της έρευνας. Αξίζει να σημειωθεί πως στο δείγμα συμμετείχαν μόνο ενήλικες μετανάστες, υγιείς και που δεν είχαν διαγνωσθεί μέχρι τη στιγμή διεξαγωγής της έρευνας με κάποια συναισθηματική ή εγκεφαλική διαταραχή. Οι συμμετέχοντες στο δείγμα αυτό, έφτασαν τους 103.

Το δεύτερο τμήμα του δείγματος της έρευνας αφορά σε φύλακες του κέντρου κράτησης της Αμυγδαλέζας οι απόψεις των οποίων εξετάζονται ποιοτικά και με τη χρήση ημιδομημένης συνέντευξης με στόχο την εξερεύνηση απαντήσεων για το δεύτερο βασικό στόχο της έρευνας. Το τμήμα αυτό διαμορφώθηκε από 2 φύλακες, με τους οποίους πραγματοποιήθηκαν οι δια ζώσης ημιδομημένες συνεντεύξεις.

4.5 Δειγματοληψία

Η δειγματοληψία στην παρούσα έρευνα παρουσιάζει την ιδιαιτερότητα πως δεν είναι μοναδική. Αυτό συμβαίνει γιατί χρησιμοποιήθηκαν διαφορετικοί τύποι δειγματοληψίας κατά την διαδικασία σύστασης του δείγματος μιας και κάθε δείγμα για να συσταθεί έχει τις δικές του απαιτήσεις.

Αναλυτικότερα, στην περίπτωση της σύστασης δείγματος φυλάκων του κέντρο κράτησης Αμυγδαλέζας έγινε χρήση σκόπιμης δειγματοληψίας μιας και το δείγμα στόχος ήταν πολύ συγκεκριμένο και θα έπρεπε να σχετίζεται με το δεύτερο βασικό στόχο της έρευνας. Επίσης, το δείγμα που επιλέχθηκε σκόπιμα, είχε γνώσεις πάνω στο θέμα και όχι απλά επιφανειακές αλλά σε βάθος, κάτι που είναι ζητούμενο στην περίπτωση του δεύτερου στόχου της έρευνας (Wilson, 2016).

Σχετικά με το μέγεθος του δείγματος που χρησιμοποιήθηκε στις ημιδομημένες συνεντεύξεις αλλά και γενικότερα στις ημιδομημένες συνεντεύξεις που σχετίζονται με ποιοτική ανάλυση μπορεί να είναι περιορισμένο και όπως θα φανεί και παρακάτω είναι μικρότερο από το δείγμα της ποσοτικής ανάλυσης δηλαδή αυτό των κρατούμενων παράνομων μεταναστών. Όπως σημειώθηκε και πιο πάνω, αυτό συμβαίνει γιατί στην περίπτωση των ημιδομημένων συνεντεύξεων η ερευνήτρια εστίασε σε συγκεκριμένα άτομα, με εξειδικευμένες γνώσεις πάνω στο θέμα που διερευνήθηκε και φυσικά όπως είναι αναμενόμενο ο χρόνος που απαιτεί για να

ολοκληρωθεί μια ημιδομημένη συνέντευξη είναι μεγαλύτερος από το χρόνο που απαιτείται για να συμπληρωθεί ένα ερωτηματολόγιο.

Ωστόσο, το δείγμα των φυλάκων του κέντρου κράτησης δεν παύει να είναι περιορισμένο, γεγονός που προσθέτει έναν περιορισμό στην έρευνα γενικότερο ο οποίος δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικός γιατί τα δείγματα στις ποιοτικές έρευνες είναι περιορισμένα με τη λογική ότι αναζητούνται βαθύτερα νοήματα και όχι γενικά συμπεράσματα που αναφέρονται στο γενικό πληθυσμό (Liu & Wang, 2019).

Για την σύσταση του δείγματος στο ποσοτικό μέρος της ανάλυσης που σχετίζεται με τους κρατούμενους παράνομους μετανάστες του κέντρου κράτησης Αμυγδαλέζας έγινε χρήση της απλής τυχαίας δειγματοληψίας. Ο τύπος της δειγματοληψίας αυτός ξεχωρίζει στις έρευνες της επιστημονικής κοινότητας γιατί είναι εύκολος να εκτελεστεί και απλός για να κατανοηθεί. Επίσης, θεωρείται ένας από τους πιο δημοφιλείς τύπους δειγματοληψίας ο οποίος χρησιμοποιείται σε πληθώρα ερευνών παγκοσμίως με πολυποίκιλες θεματολογίες. Κατά τη διαδικασία της δειγματοληψίας αυτής, κάθε υποψήφιο υποκείμενο της έρευνας έχει την ίδια πιθανότητα να επιλεγεί στο τελικό δείγμα όσο οποιοδήποτε άλλο στο γενικό πληθυσμό και έτσι το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό (Creswell & Creswell, 2017).

Αξίζει να σημειωθεί, βέβαια, πως η απλή τυχαία δειγματοληψία δεν είναι ένας τύπος δειγματοληψίας ιδανικός για όλες τις περιπτώσεις πληθυσμών και ερευνών. Για παράδειγμα, σε μεγάλα δείγματα όπου ο πληθυσμός είναι ακόμα πιο μεγάλος και προκειμένου να συσταθεί ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα, μια απαίτηση της απλής τυχαίας δειγματοληψίας είναι η σύσταση καταλόγου με τα άτομα όλου του πληθυσμού, μια διαδικασία που όσο ο πληθυσμός μεγαλώνει τόσο περισσότερο κόπο και χρόνο απαιτεί από τους ερευνητές (Vanden Akker et al., 2006).

4.6 Μέθοδος Συλλογής Δεδομένων – Περιγραφή Εργαλείων

Σε αντιστοιχία με τη μέθοδο δειγματοληψίας, έτσι και στην περίπτωση της μεθόδου συλλογής δεδομένων έγινε συνδυασμός εργαλείων συλλογής δεδομένων. Έτσι, από τη μία και στην περίπτωση των κρατούμενων μοιράστηκε δομημένο ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου που ήταν εύκολο να απαντηθούν και από την άλλη

στην περίπτωση των φυλάκων του κέντρου κράτησης Αμυγδαλέζας χρησιμοποιήθηκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις.

Ξεκινώντας από την ποιοτική ανάλυση – δηλαδή στην περίπτωση της εργασίας το τμήμα που αναφέρεται στους φύλακες– αξίζει να σημειωθεί πως τα δημοφιλέστερα μέσα συλλογής δεδομένων είναι οι συνεντεύξεις και η παρατήρηση. Οι συνεντεύξεις χωρίζονται σε δομημένες και ημιδομημένες. Στην πρώτη περίπτωση οι ερευνητές έχουν ετοιμάσει έναν οδηγό ερωτήσεων ο οποίος ακολουθείται πιστά κατά τη συνέντευξη και το κάθε υποκείμενο απαντά όταν του δίνουν λόγο οι ερευνητές.

Στη δεύτερη περίπτωση, οι ερευνητές δημιουργούν και πάλι έναν οδηγό συνέντευξης ο οποίος όμως δεν ακολουθείται πιστά και μάλιστα όχι μόνο μπορεί να αλλάξει η σειρά των ερωτήσεων αλλά και να παραλειφθούν ερωτήσεις αν δεν βοηθούν το υποκείμενο. Παράλληλα μπορούν κατά τη διάρκεια της συνέντευξης να προστεθούν επιπλέον ερωτήσεις μέσω των οποίων η έρευνα θα φέρει αποτελέσματα, πέρα από αυτά που οι ερευνητές πίστευαν αρχικά (Μαντζούκας, 2007).

Τα πλεονεκτήματα της ημιδομημένης συνέντευξης τα οποία συντέλεσαν και στην τελική επιλογή της ως μέσο συλλογής δεδομένων είναι:

1. Οδηγεί σε αποτελέσματα που εισέρχονται σε βάθος στο θέμα που διερευνάται και προσφέρει ποιοτικά δεδομένα προς ανάλυση
2. Υπερτερεί σε σχέση με το ερωτηματολόγιο κυρίως στο θέμα του βάθους στο οποίο φτάνουν τα αποτελέσματα που προσφέρει
3. Μπορεί να διερευνήσει απόψεις σε θέματα όπως αυτό της παρούσας εργασίας σε βάθος και όχι επιφανειακά
4. Μέσω του βάθους των δεδομένων μπορούν να αποκαλυφθούν διαστάσεις του θέματος που μέχρι τώρα οι ερευνητές δεν είχαν σκεφτεί (Rabionet, 2011).

Η ημιδομημένη συνέντευξη βασίστηκε στον οδηγό συνέντευξης που σύνταξε η φοιτήτρια. Ο οδηγός έχει σκοπό την διερεύνηση του δεύτερου σκοπού της έρευνας που είναι οι απόψεις των φυλάκων του κέντρου κράτησης Αμυγδαλέζας για την επιρροή της μουσικής στους κρατούμενους, για τις ομαδικές μουσικές δραστηριότητες και για το αν υπάρχουν μουσικές δραστηριότητες στο κέντρο κράτησης. Στον οδηγό περιλαμβάνονται συνολικά 8 ερωτήσεις ανοιχτού τύπου.

Συνεχίζοντας με την ποσοτική ανάλυση – δηλαδή στην περίπτωση της εργασίας το τμήμα που αναφέρεται στους κρατούμενους – χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο. Η χρήση του ερωτηματολογίου συνίσταται όταν οι ερευνητές επιθυμούν τη συλλογή απόψεων από μεγάλα δείγματα χωρίς μεγάλο κόστος και καλή απόδοση.

Επίσης, το ερωτηματολόγιο, για το οποίο η ανωνυμία είναι εγγυημένη μπορεί να ωθήσει τα υποκείμενα να απαντήσουν ειλικρινά σε κάθε ερώτηση χωρίς να φοβούνται τη λογοκρισία. Επίσης, το γεγονός ότι πολλές φορές οι ερευνητές δεν είναι καν παρόντες κατά τη διαδικασία συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων βοηθάει ακόμη περισσότερο τα υποκείμενα να είναι άνετα και να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις. Έτσι, η έρευνα οδηγείται σε πληθώρα απαντήσεων και κατ' επέκταση πολλαπλών δεδομένων προς ανάλυση (Brace, 2018).

Τα πλεονεκτήματα του ερωτηματολογίου και οι λόγοι που η ερευνήτρια το επέλεξε ως ένα ακόμα μέσο συλλογής δεδομένων είναι:

- Θεωρείται οικονομικό
- Συμπληρώνεται εύκολα
- Η εύκολη αποστολή οδηγεί σε μεγάλα δείγματα ακόμα και από περιοχές μακριά από τους ερευνητές
- Οι ερευνητές δεν χρειάζεται να είναι παρόντες κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου κάτι που θεωρούν θετικό τα υποκείμενα και απαντούν ειλικρινά και χωρίς πίεση
- Τα δεδομένα που παράγονται μπορούν να ερμηνευθούν στατιστικά για την παραγωγή γενικών συμπερασμάτων
- Τα αποτελέσματα είναι έγκυρα καθώς οι ερευνητές δε μπορούν να τα αλλοιώσουν (Τσιώλης, 2014).

Η τελική μορφή του ερωτηματολογίου που αναπτύχθηκε στα πλαίσια της παρούσας έρευνας αποτελείται από τρία βασικά τμήματα. Το πρώτο και εισαγωγικό τμήμα σχετίζεται με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος και σκοπό έχει τη διερεύνηση του προφίλ του δείγματος μέσω 7 ερωτήσεων τόσο κλειστού όσο και ανοιχτού τύπου αλλά με σύντομες απαντήσεις.

Το δεύτερο βασικό τμήμα σχετίζεται με τις απόψεις των κρατούμενων για την επιρροή της μουσικής στη ζωή και τα συναισθήματά τους. Σκοπός του τμήματος αυτού είναι η διερεύνηση των απόψεων των κρατούμενων για το αν τους επηρεάζει είτε θετικά είτε αρνητικά η μουσική. Οι ερωτήσεις στο τμήμα αυτό είναι 4 και είναι όλες κλειστού τύπου με προκαθορισμένες απαντήσεις. Ωστόσο, η 1 ερώτηση είναι πολλαπλής επιλογής.

Το τρίτο και τελευταίο μέρος σχετίζεται με τις απόψεις των κρατούμενων για τις ομαδικές μουσικές δραστηριότητες. Σκοπός του τμήματος αυτού είναι η διερεύνηση των απόψεων των κρατούμενων για την εισαγωγή ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων στο κέντρο κράτησης και κατά πόσο αυτό θα επηρέαζε τη ζωή τους. Όπως και στο προηγούμενο τμήμα, έτσι και σε αυτό έχουν εισαχθεί 4 ερωτήσεις και είναι όλα κλειστού τύπου με προκαθορισμένες απαντήσεις.

4.7 Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Η διαδικασία συλλογής δεδομένων ξεκίνησε επίσημα μετά την έγκριση της τελικής μορφής του ερωτηματολογίου και της τελικής μορφής του οδηγού συνέντευξης από την επιβλέπουσα καθηγήτρια. Επίσης, το ερωτηματολόγιο μεταφράστηκε για να είναι κατανοητό από το δείγμα των κρατούμενων. Η μετάφραση στην περίπτωση του οδηγού συνέντευξης ήταν περιττή μιας και οι φύλακες του κέντρου κράτησης Αμυγδαλέζας ήταν Έλληνες και γνώριζαν Ελληνικά.

Έπειτα από αυτά τα προαπαιτούμενα βήματα ακολούθησε η διανομή των ερωτηματολογίων και η εκτέλεση των συνεντεύξεων. Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν τυχαία και αφού είχε δημιουργηθεί μια λίστα με όλους τους κρατούμενους. Η τελική επιλογή από τη λίστα έγινε μέσω της αντιστοίχισης αριθμών σε κρατούμενους και έπειτα από την κλήρωση των αριθμών αυτών. Τη διανομή των ερωτηματολογίων ανέλαβαν οι φύλακες του κέντρου κράτησης Αμυγδαλέζας καθώς πρόσβαση στους χώρους κράτησης είχε μόνο εξουσιοδοτημένο προσωπικό. Στη συνέχεια οι κρατούμενοι είχαν το χρόνο να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια. Μετά την επιτυχή συμπλήρωση των ερωτηματολογίων, οι φύλακες επέστρεφαν τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια στην ερευνήτρια.

Οι συνεντεύξεις με τους φύλακες έγιναν σε καθορισμένες ημέρες και ώρες έπειτα από συνεννόηση με την ερευνήτρια. Μάλιστα, για να μην δημιουργηθούν προβλήματα, οι συνεντεύξεις έγιναν εκτός του ωραρίου των φυλάκων. Κατά τη συνέντευξη των φυλάκων η ερευνήτρια δημιουργούσε με βάση τον οδηγό, μια συζήτηση πάνω στα θέματα της έρευνας και όλη η συζήτηση καταγράφονταν με έξυπνη κινητή συσκευή (smartphone) σε ψηφιακά αρχεία ήχου, μετά από την σχετική έγκριση των συνεντευξιζόμενων. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της συνέντευξης, η ερευνήτρια ευχαριστούσε τους φύλακες και αποθήκευε το ψηφιακό αρχείο ήχου, τοπικά στην έξυπνη συσκευή.

4.8 Διαδικασία ανάλυσης

Στο κομμάτι των ημιδομημένων συνεντεύξεων, η διαδικασία ανάλυσης απαιτούσε μια προεργασία, αυτή της απομαγνητοφώνησης. Κατά τη διαδικασία αυτή τα ηχητικά μηνύματα – συζητήσεις μετατρέπονταν σε ψηφιακά αρχεία κειμένου. Έτσι, η ερευνήτρια άκουγε με προσοχή τα ηχητικά αρχεία και κατέγραφε σε αρχείο κειμένου τα λεγόμενα των συμμετεχόντων της συζήτησης.

Έπειτα από την επιτυχή απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων η ερευνήτρια μελέτησε καλά τα τελικά αρχεία κειμένου για να κατανοήσει τις απαντήσεις κάθε υποκειμένου ξεχωριστά και να εξοικειωθεί με τα δεδομένα.

Στη συνέχεια, εκτελέστηκε θεματική ανάλυση των δεδομένων έτσι ώστε να προκύψουν θεματολογίες που σχετίζονται με τα ερευνητικά ερωτήματα. Κατά τη διαδικασία της θεματικής ανάλυσης μελετώνται οι απαντήσεις των υποκειμένων και μέσα από αυτές προκύπτουν θεματολογίες που σχετίζονται με την έρευνα. Στη συνέχεια, οι επιμέρους θεματολογίες ομαδοποιούνται και οδηγούν σε γενικά θέματα που αφορούν την εργασία και τα ερευνητικά ερωτήματα (Γαλάνης, 2018).

Αφού δημιουργήθηκαν θεματολογίες και θέματα μέσω της θεματικής ανάλυσης, στη συνέχεια καταγράφηκαν όλα τα σχετικά στοιχεία στα αποτελέσματα της έρευνας καταγράφοντας τις θεματολογίες και τα θέματα τα οποία υποστηρίζονταν με αποσπάσματα των απαντήσεων των υποκειμένων.

Στο κομμάτι των ερωτηματολογίων η διαδικασία ανάλυσης ήταν πιο σύντομη αφού τα δεδομένα των ερωτηματολογίων ποσοτικοποιήθηκαν και μετατράπηκαν σε δεδομένα κατάλληλα για ποσοτική ανάλυση μέσω του στατιστικού πακέτου για κοινωνικές επιστήμες SPSSv.25. Η ανάλυση είχε σκοπό την περιγραφή των δημογραφικών χαρακτηριστικών του δείγματος και την διερεύνηση των απαντήσεων πάνω στο θέμα της επιρροής της μουσικής και των ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων μέσω πινάκων συχνοτήτων και αντίστοιχων διαγραμμάτων.

4.9 Ηθική έρευνας

Η ηθική μιας έρευνας παίζει σημαντικό ρόλο στην αξία αυτής καθώς αν μια έρευνα δεν ακολουθεί κανόνες ηθικής μπορεί να μην ληφθεί υπόψη σοβαρά από την επιστημονική κοινότητα.

Ορισμένα στοιχεία που συνδέονται με μια ηθική έρευνα παρουσιάζονται παρακάτω και κάθε ερευνητική προσπάθεια θα πρέπει να τα λαμβάνει σοβαρά υπόψη (Oldendick, 2012):

- Η έρευνα δεν πρέπει να προκαλεί κακό στα υποκείμενα, είτε πνευματικό είτε σωματικό
- Η έρευνα δε θα πρέπει να εξαπατά τα υποκείμενά της
- Τα υποκείμενα θα πρέπει να συμμετέχουν εθελοντικά και έπειτα από την πλήρη ενημέρωσή τους
- Η ενημέρωσή τους από την άλλη να είναι αναλυτική και όχι παραπλανητική
- Οι ερευνητές θα πρέπει να προστατεύουν τα προσωπικά δεδομένα των υποκειμένων
- Οι ερευνητές θα πρέπει να χρησιμοποιούν τα κατάλληλα μέσα για να αναλύουν αποδοτικά τις απαντήσεις
- Οι ερευνητές θα πρέπει να διατηρούν την ακεραιότητα των δεδομένων των υποκειμένων και να μην τα αλλοιώνουν.

Η παρούσα έρευνα συμμορφώθηκε με όλα τα παραπάνω στοιχεία και έτσι το δείγμα δεν αντιμετώπισε κανένα πρόβλημα είτε σωματικό και είτε πνευματικό. Επίσης, η ενημέρωση των υποκειμένων ήταν αναλυτική και η συμμετοχή τους ήταν εθελοντική.

Η ερευνήτρια σεβάστηκε τα δεδομένα των υποκειμένων, τα οποία διαχειρίστηκε αποκλειστικά η ίδια και μόνο στα πλαίσια της παρούσας έρευνας. Τέλος, χρησιμοποιήθηκαν μόνο τα απαραίτητα και κατάλληλα μέσα για την ανάλυση των δεδομένων, τα οποία με τη σειρά τους χρησιμοποιήθηκαν αυτούσια χωρίς να αλλοιωθούν.

4.10 Ερευνητικά ερωτήματα

Τέλος, στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας δίνονται τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία είναι:

- Ποια η επιρροή της μουσικής στους κρατούμενους παράνομους μετανάστες στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας, σύμφωνα με όσα πιστεύουν;
- Ποια η άποψη των κρατούμενων παράνομων μεταναστών στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας για τις ομαδικές μουσικές δραστηριότητες;
- Σχετίζονται οι κρατούμενοι του κέντρου κράτησης της Αμυγδαλέζας με τη μουσική σύμφωνα με τις απόψεις των φυλάκων;
- Υπάρχουν δραστηριότητες που σχετίζονται με τη μουσική στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας σύμφωνα με τις απόψεις των φυλάκων;
- Ποια η άποψη των φυλάκων στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας για τις ομαδικές μουσικές δραστηριότητες;

4.11 Περιορισμοί έρευνας

Ο βασικός περιορισμός της παρούσας έρευνας ήταν κυρίως τα μέτρα ασφαλείας που επικρατούσαν στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας. Τα μέτρα αυτά δεν έδωσαν δυστυχώς την ευκαιρία να έρθει σε επαφή με τους κρατούμενους και να μοιράσει η ίδια τα ερωτηματολόγια σε αυτούς και παράλληλα να διαμορφώσει και η ίδια μια γνώμη για την επιρροή της μουσικής ως παρατηρητής εντός του κέντρου κράτησης.

Κεφάλαιο Πέμπτο: Αποτελέσματα ποσοτικής ανάλυσης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ποσοτικής ανάλυσης που αφορούν τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο που έδωσαν οι κρατούμενοι του κέντρου κράτησης της Αμυγδαλέζας.

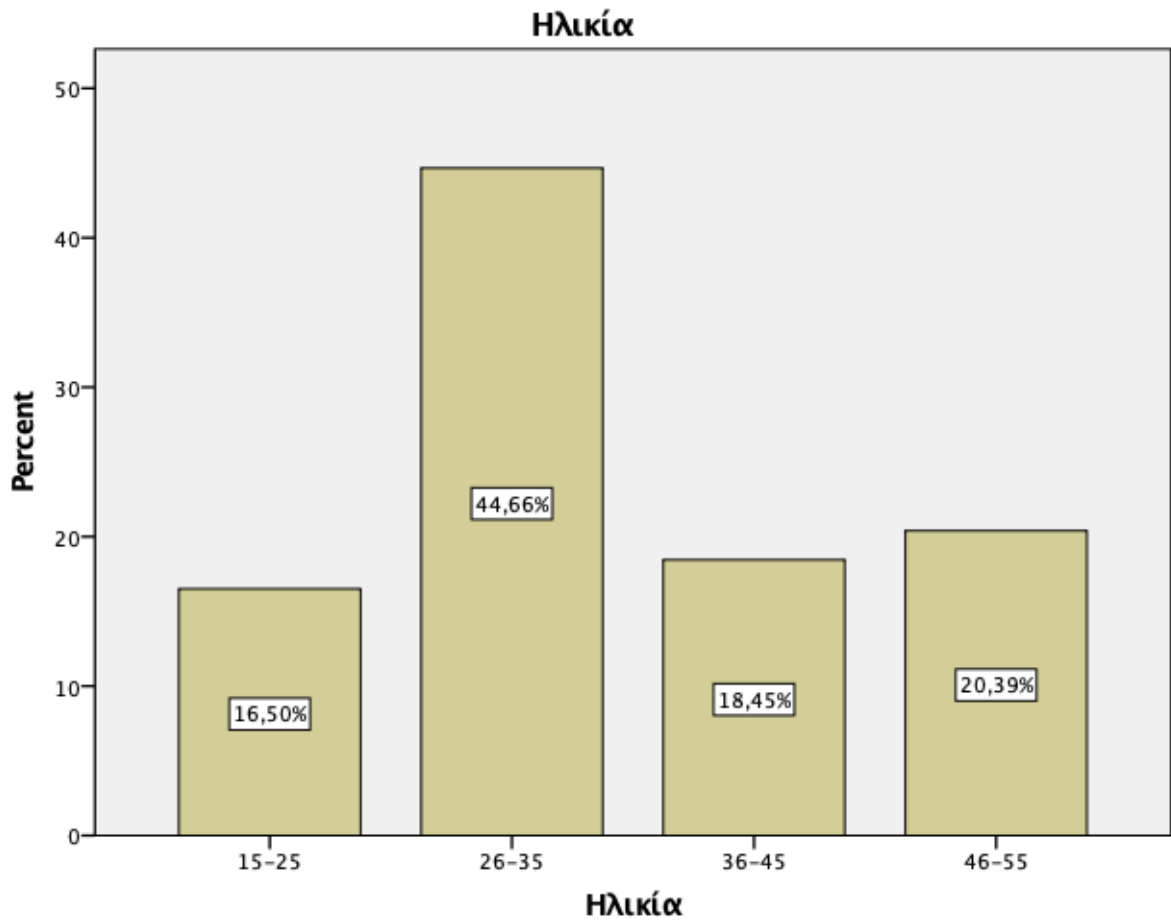
5.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων των δεδομένων των ερωτηματολογίων ξεκινά με τα στοιχεία των δημογραφικών χαρακτηριστικών. Η αρχή γίνεται με το φύλο το οποίο σύμφωνα με τον επόμενο πίνακα δεν σχετίζεται με καμία παρουσία γυναίκας. Αναλυτικότερα, από τους 103 συμμετέχοντες στο δείγμα και οι 103 ήταν άνδρες.

Πίνακας 1: Κατανομή φύλου

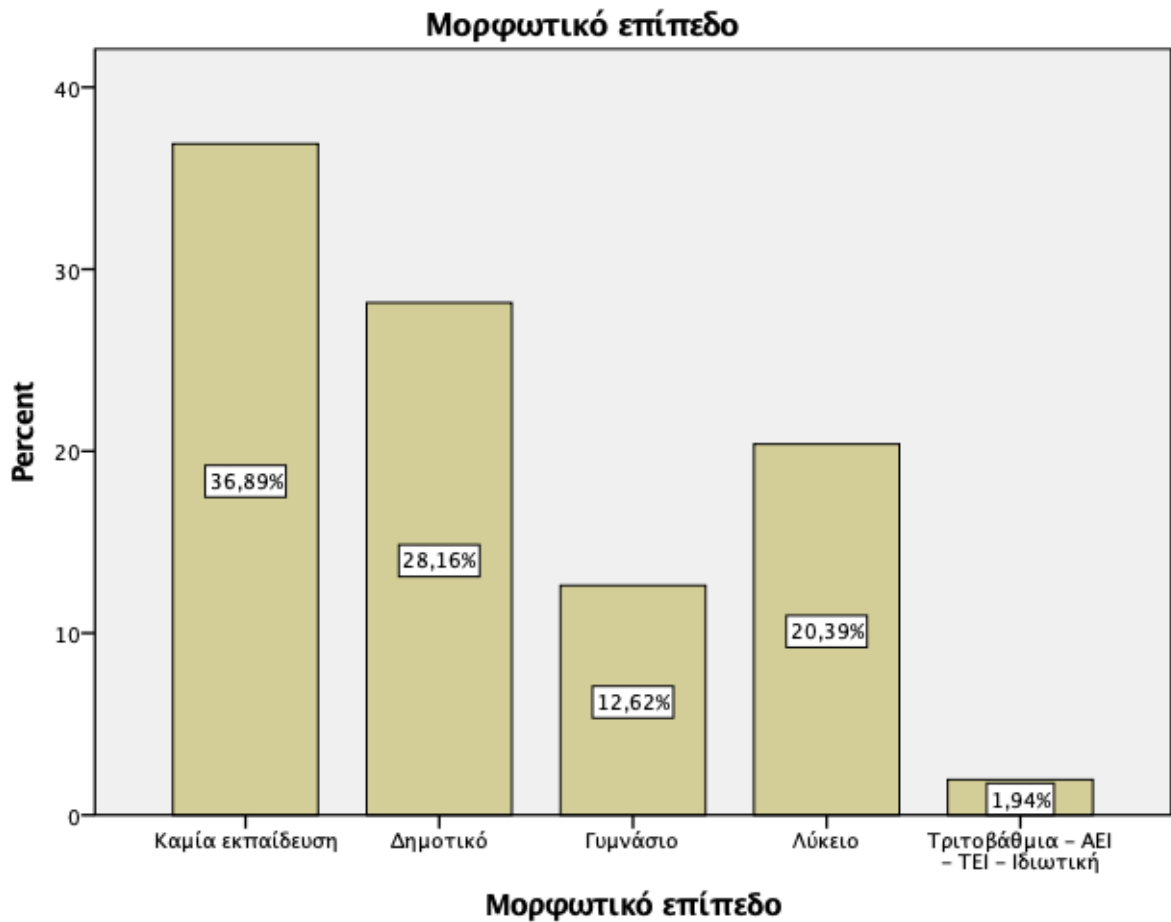
		Φύλο			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άνδρας	103	100,0	100,0	100,0

Σχετικά με την ηλικία των συμμετεχόντων προκύπτει σύμφωνα με το επόμενο γράφημα πως το 44,66% (N=46) του δείγματος ανήκει στις ηλικίες 26-35. Επίσης, το 20,39% (N=21) ανήκει στις ηλικίες 46-55, το 18,45% (N=19) ανήκει στις ηλικίες 36-45 και το 16,5% (N=17) ανήκει στις ηλικίες 15-25.

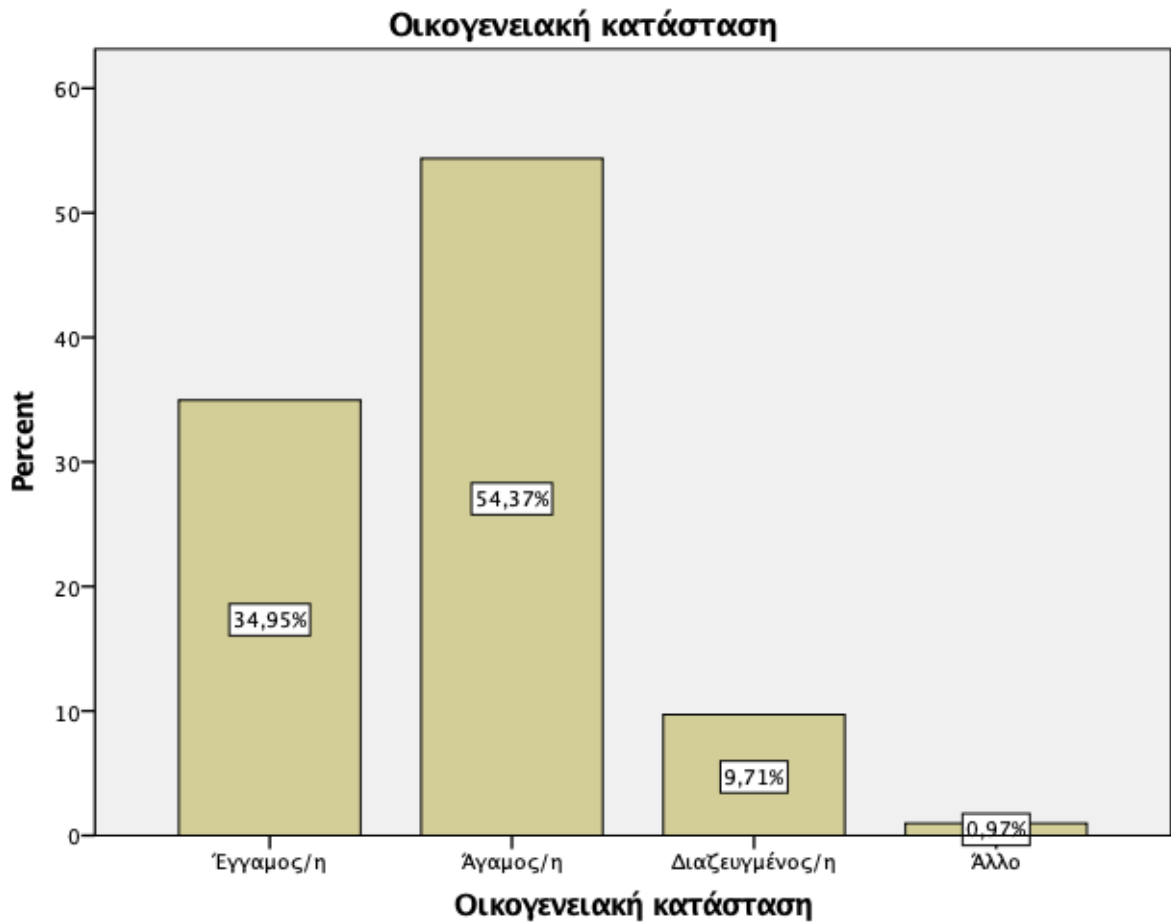
Γράφημα 1: Κατανομή ηλικίας

Από το επόμενο γράφημα συμπεραίνεται πως το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος είναι χαμηλό. Αυτό γιατί το 36,89% (N=38) του δείγματος δεν έχει καμία εκπαίδευση. Επιπλέον, το 28,16% (N=29) έχει ολοκληρώσει το Δημοτικό και το 20,39% (N=21) έχει ολοκληρώσει το Λύκειο.

Γράφημα 2: Κατανομή μορφωτικού επιπέδου

Αναφορικά με την οικογενειακή κατάσταση του δείγματος, σύμφωνα με το επόμενο γράφημα προκύπτει πως στην πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες είναι άγαμοι και αντιστοιχούν στο 54,35% (N=56) του δείγματος. Ωστόσο εντοπίζονται και οι έγγαμοι, που αντιστοιχούν στο 34,95% (N=36) του δείγματος.

Γράφημα 3: Κατανομή οικογενειακής κατάστασης

Η ανάλυση συνεχίζεται με τις χώρες προέλευσης του δείγματος οι οποίες είναι 17 συνολικά και παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα. Ωστόσο η δημοφιλέστερη χώρα με διαφορά από τις υπόλοιπες είναι το Πακιστάν με ποσοστό 19,4% (N=20). Έπειτα ακολουθεί το Μπαγκλαντές με 12,6% (N=13) και η Αλγερία με 10,7% (N=11).

Πίνακας 2: Κατανομή χωρών προέλευσης

		Χώρα προέλευσης			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αίγυπτος	4	3,9	3,9	3,9
	Αλβανία	4	3,9	3,9	7,8
	Αλγερία	11	10,7	10,7	18,4
	Αφγανιστάν	8	7,8	7,8	26,2
	Γεωργία	5	4,9	4,9	31,1
	Γκάνα	1	1,0	1,0	32,0
	Ινδία	2	1,9	1,9	34,0
	Ιράκ	1	1,0	1,0	35,0

Ιράν	6	5,8	5,8	40,8
Κίνα	1	1,0	1,0	41,7
Κουρδιστάν	3	2,9	2,9	44,7
Μαρόκο	4	3,9	3,9	48,5
Μολδαβία	1	1,0	1,0	49,5
Μπανγκλαντές	13	12,6	12,6	62,1
Ουκρανία	6	5,8	5,8	68,0
Πακιστάν	20	19,4	19,4	87,4
Συρία	13	12,6	12,6	100,0
Total	103	100,0	100,0	

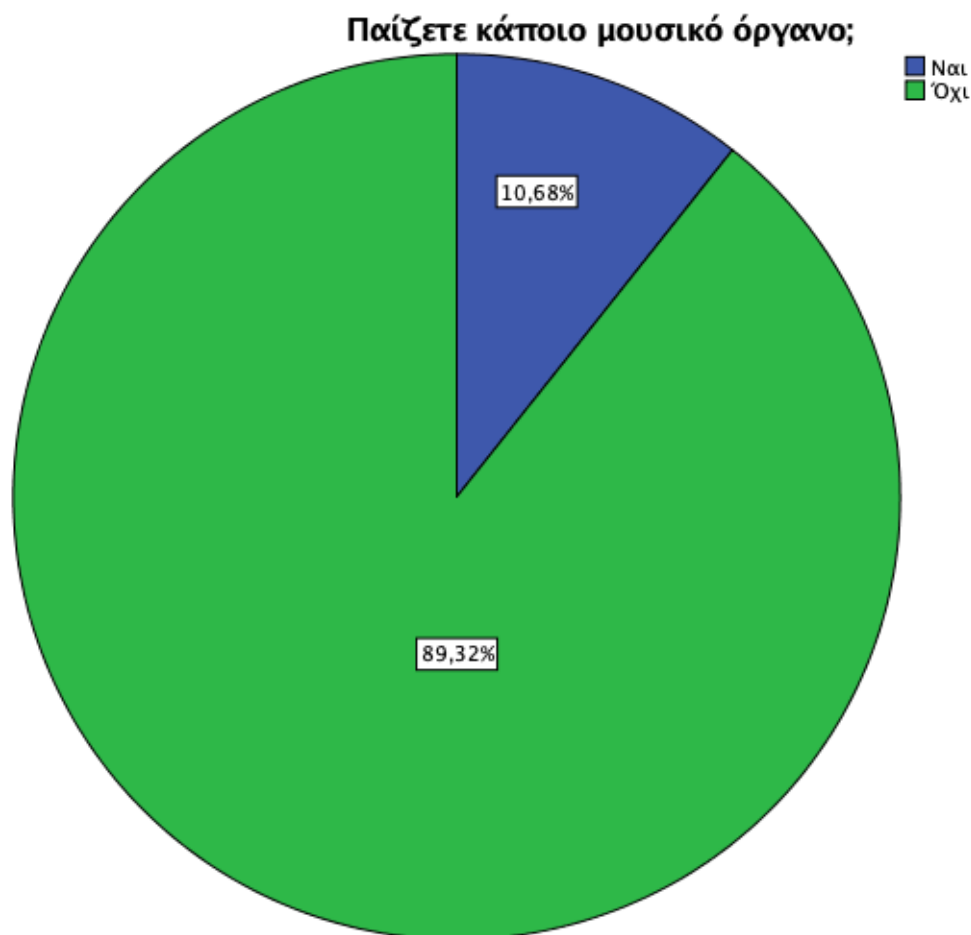
Όπως και στην περίπτωση των χωρών προέλευσης έτσι και στις γλώσσες που μιλάει το δείγμα, εντοπίζεται ένας αριθμός γλωσσών που φτάνει τις 15. Ωστόσο, η δημοφιλέστερη γλώσσα με 29,1% (N=30) ήταν τα Αραβικά. Στη συνέχεια ακολούθησαν τα Ουρντού με 18,4% (N=19) και τα Μπάνγκλα ή Μεγκάλι με 12,6% (N=13).

Πίνακας 3: Κατανομή γλώσσας

Γλώσσα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αγγλικά	3	2,9	2,9	2,9
	Αλβανικά	4	3,9	3,9	6,8
	Αραβικά	30	29,1	29,1	35,9
	Γεωργιανά	5	4,9	4,9	40,8
	Ελληνικά	1	1,0	1,0	41,7
	Κινέζικα	1	1,0	1,0	42,7
	Κουρδικά	3	2,9	2,9	45,6
	Μολδαβικά	1	1,0	1,0	46,6
	Μπάνγκλα ή Μπενγκάλι	13	12,6	12,6	59,2
	Ουκρανικά	6	5,9	4,9	65,0
	Ουρντού	19	18,4	18,4	83,5
	Παστού	1	1,0	1,0	84,5
	Πουντζαμπί	2	1,9	1,9	86,4
	Φαρσί	13	12,6	12,6	99,0
	Χίντι	1	1,0	1,0	100,0
	Total	103	100,0	100,0	

Τελευταία ερώτηση στο τμήμα δημογραφικών χαρακτηριστικών του ερωτηματολογίου ήταν αυτή που σχετιζόταν με το αν παίζει κάποιο μουσικό όργανο το δείγμα. Από το επόμενο γράφημα προκύπτει πως το 89,32% (N=92).

Γράφημα 4: Κατανομή δεξιοτήτας χρήσης μουσικών οργάνων

5.2 Μουσική

Η παράγραφος αυτή είναι αφιερωμένη στο τμήμα του ερωτηματολογίου που αφορούσε τη μουσική και την επίδρασή της στους συμμετέχοντες. Η πρώτη ερώτηση αφορούσε την πρόκληση όμορφων αναμνήσεων από τη μουσική. Οι απαντήσεις κινήθηκαν σε μια 5βαθμη κλίμακα Likert από το 1 που αντιστοιχούσε στο διαφωνώ απόλυτα έως το 5 που αντιστοιχούσε στο συμφωνώ απόλυτα. Από τον επόμενο πίνακα προκύπτει πως ο μέσος όρος των απαντήσεων έφτασε τις 4,70 μονάδες, με τυπική απόκλιση κοντά στη μισή μονάδα, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα πως η μουσική από τον τόπο των συμμετεχόντων τους προκαλεί όμορφες αναμνήσεις.

Πίνακας 4: Κατανομή απαντήσεων ερώτησης πρόκλησης όμορφων αναμνήσεων από τη μουσική

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Η μουσική που έρχεται από τον τόπο μου, μου προκαλεί όμορφες αναμνήσεις	103	1	5	4,70	,752
Valid N (listwise)	103				

Η ίδια λογική ανάλυσης ακολουθήθηκε και στην ερώτηση που σχετιζόταν με την πρόκληση όμορφων συναισθημάτων από τη μουσική. Από τον επόμενο πίνακα προκύπτει πως ο μέσος όρος των απαντήσεων έφτασε τις 4,74 μονάδες, με τυπική απόκλιση κοντά στη μισή μονάδα, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα πως η μουσική από τον τόπο των συμμετεχόντων τους προκαλεί όμορφα συναισθήματα.

Πίνακας 5: Κατανομή απαντήσεων ερώτησης πρόκλησης όμορφων συναισθημάτων από τη μουσική

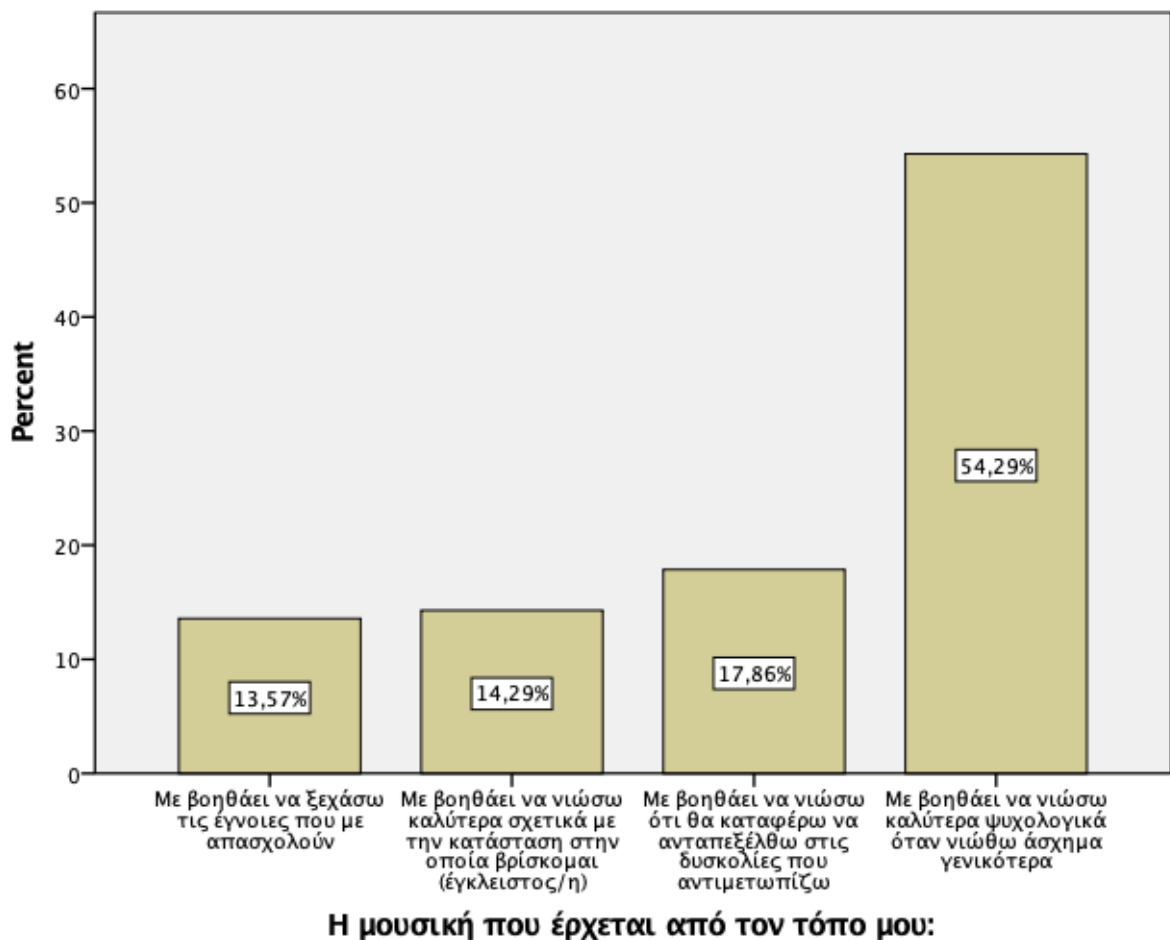
Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Η μουσική που έρχεται από τον τόπο μου, μου προκαλεί όμορφα συναισθήματα	103	2	5	4,74	,671
Valid N (listwise)	103				

Όμοια ερώτηση ακολούθησε για τη δυνατότητα έκφρασης των συμμετεχόντων μέσω της μουσικής από τον τόπο τους. Από τον επόμενο πίνακα προκύπτει πως ο μέσος όρος των απαντήσεων έφτασε τις 4,56 μονάδες, με τυπική απόκλιση κοντά στη 1 μονάδα, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα πως η μουσική από τον τόπο των συμμετεχόντων τους βοηθάει να εκφραστούν στην πλειοψηφία τους.

Πίνακας 6: Κατανομή απαντήσεων ερώτησης έκφρασης μέσω της μουσικής

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Η μουσική που έρχεται από τον τόπο μου, με βοηθάει να εκφραστώ	103	1	5	4,56	,997
Valid N (listwise)	103				

Έπειτα, ακολούθησε μια ερώτηση πολλαπλής επιλογής σχετικά με διάφορες επιδράσεις της μουσικής. Συγκεκριμένα οι επιδράσεις αναφέρονταν στην βοήθεια της μουσικής να ξεχάσει κανείς τις έγνοιες, να νιώσει καλύτερα σχετικά με το γεγονός ότι είναι έγκλειστος, να νιώσει ότι θα ανταπεξέλθει στις δυσκολίες και να νιώσει καλύτερα ψυχολογικά όταν νιώθει άσχημα. Από τις 4 παραπάνω επιδράσεις και σύμφωνα με το επόμενο γράφημα, η δημοφιλέστερη που επιλέχθηκε από το 54,29% (N=76) ήταν ότι η μουσική από τον τόπο των συμμετεχόντων τους βοηθά να νιώσουν καλύτερα ψυχολογικά όταν νιώθουν άσχημα γενικότερα.

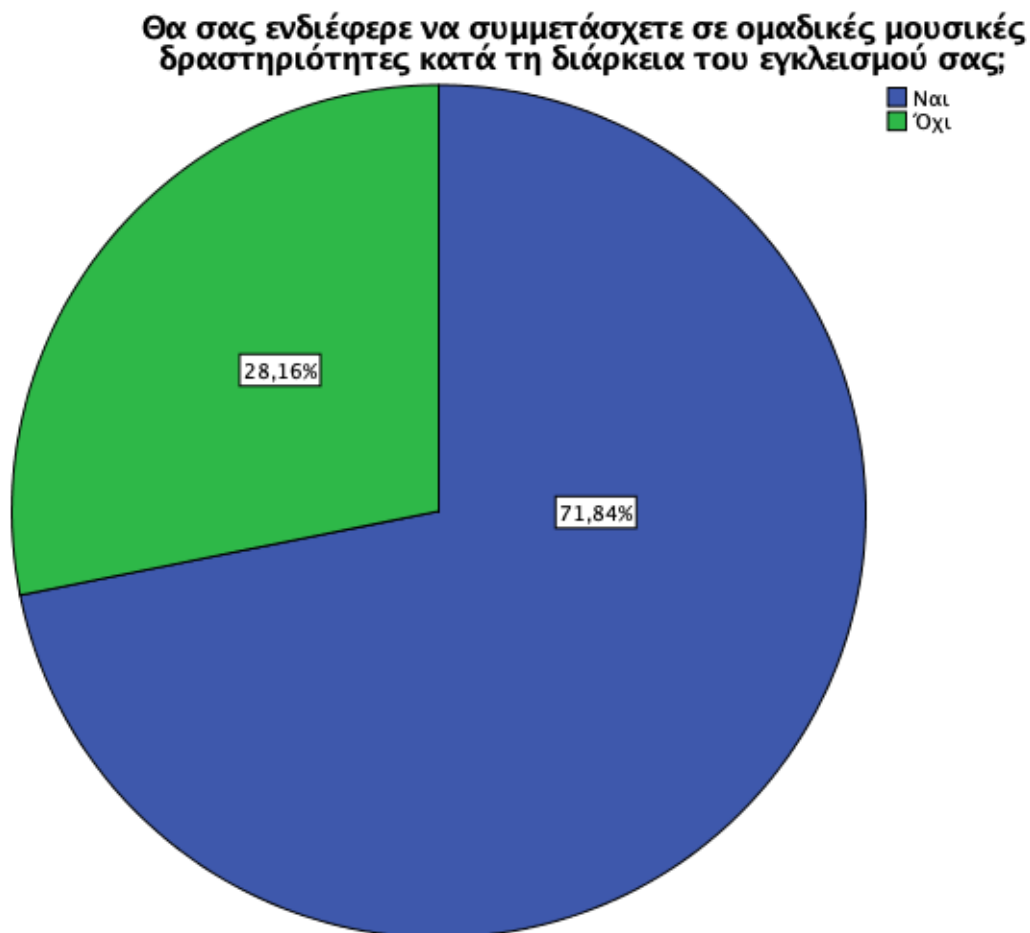

Γράφημα 5: Κατανομή επιδράσεων μουσικής

5.3 Μουσική δραστηριότητα

Η παράγραφος αυτή είναι αφιερωμένη στο τμήμα του ερωτηματολογίου που εξέταζε τη γνώμη των συμμετεχόντων για τις ομαδικές μουσικές δραστηριότητες στα πλαίσια του εγκλεισμού. Πρώτη ερώτηση προς ανάλυση, είναι αυτή που σχετιζόταν με τη

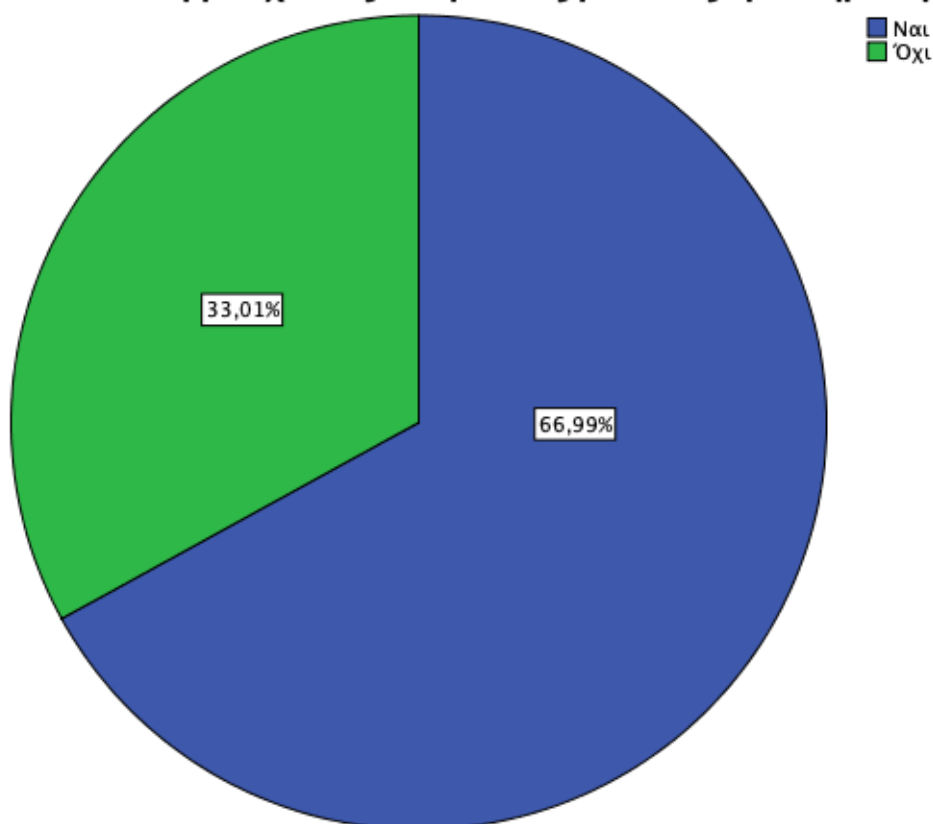
συμμετοχή των έγκλειστων ατόμων σε ομαδικές μουσικές δραστηριότητες. Από το επόμενο γράφημα συμπεραίνεται πως το 71,84% (N=74) του δείγματος ενδιαφέρεται να συμμετέχει σε ομαδικές μουσικές δραστηριότητες.

Γράφημα 6: Κατανομή συμμετοχής σε μουσικές δραστηριότητες

Όμοια στάση κρατά το δείγμα και στην ερώτηση σχετικά με την ενασχόληση με τη μουσική στα πλαίσια ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού του. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το επόμενο γράφημα, το 66,99% (N=69) του δείγματος ενδιαφέρεται με την ενασχόληση με τη μουσική στα πλαίσια ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού του.

Θα σας ενδιέφερε να ασχοληθείτε με τη μουσική (να μάθετε κάποιο όργανο, ρυθμό, θεωρίες) κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού σας, συμμετέχοντας σε ομαδικές μουσικές δραστηριότητες;

Γράφημα 7: Κατανομή συμμετοχής ενδιαφέροντος ενασχόλησης με τη μουσική

Έπειτα, ακολούθησαν 2 ακόμα ερωτήσεις διαβαθμισμένες σε 5βαθμη κλίμακα Likert με την απάντηση «Διαφωνώ απόλυτα» να αντιστοιχεί στο 1 και την απάντηση «Διαφωνώ απόλυτα» να αντιστοιχεί στο 5. Η πρώτη ερώτηση αφορούσε το αν οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι οι ομαδικές δραστηριότητες θα τους βοηθήσουν να έρθουν πιο κοντά με τους άλλους μετανάστες. Από τον επόμενο πίνακα προκύπτει πως ο μέσος όρος των απαντήσεων έφτασε τις 4,50 μονάδες, με τυπική απόκλιση κοντά στη 1 μονάδα, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα πως οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι όντως οι ομαδικές δραστηριότητες θα τους βοηθήσουν να έρθουν πιο κοντά με τους άλλους μετανάστες.

Πίνακας 7: Κατανομή απαντήσεων ερώτησης σύνδεσης μεταναστών μέσω ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων

Descriptive Statistics

N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
---	---------	---------	------	----------------

Πιστεύετε ότι οι ομαδικές μουσικές δραστηριότητες θα σας βοηθήσουν να έρθετε πιο κοντά με τους άλλους μετανάστες;	103	1	5	4,50	1,110
Valid N (listwise)	103				

Τέλος, ακολούθησε η ερώτηση σχετικά με το αν οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι οι ομαδικές δραστηριότητες θα τους βοηθήσουν να έρθουν πιο κοντά με τους υπαλλήλους του κέντρου κράτησης Αμυγδαλέζας. Από τον επόμενο πίνακα προκύπτει πως ο μέσος όρος των απαντήσεων έφτασε τις 4,34 μονάδες, με τυπική απόκλιση κοντά στη 1 μονάδα, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα πως οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι όντως οι ομαδικές δραστηριότητες θα τους βοηθήσουν να έρθουν πιο κοντά με τους υπαλλήλους του κέντρου κράτησης Αμυγδαλέζας.

Πίνακας 8: Κατανομή απαντήσεων ερώτησης σύνδεσης μεταναστών μέσω ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων με τους υπαλλήλους του κέντρου κράτησης

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Πιστεύετε ότι οι ομαδικές μουσικές δραστηριότητες θα σας βοηθήσουν να έρθετε πιο κοντά με τους υπαλλήλους που εργάζονται στη δομή που κρατείστε;	103	1	5	4,34	1,280
Valid N (listwise)	103				

5.4 Συμπεράσματα ποσοτικής ανάλυσης

Από το δείγμα 103 ανδρών μεταναστών που είναι έγκλειστοι στο κέντρο κράτησης Αμυγδαλέζας προέκυψε πως η πλειοψηφία χαρακτηρίζεται από χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και απουσία έγγαμου βίου. Επίσης, προέκυψε πως η πλειοψηφία δε γνωρίζει να παίζει κάποιο μουσικό όργανο.

Ωστόσο, η στάση του δείγματος απέναντι στη μουσική ήταν ιδιαίτερα θετική αφού υπάρχει η τάση στο δείγμα να συμφωνεί με το ότι η μουσική από τον τόπου του, του προκαλεί όμορφα συναισθήματα, του επιτρέπει να εκφραστεί ενώ παράλληλα το βοηθά να νιώσει καλύτερα ψυχολογικά όταν δε νιώθει καλά γενικότερα. Αξίζει να τονιστεί πως οι τάσεις αυτές προέρχονται από δείγμα που δεν έχει εμπειρία με κάποιο μουσικό όργανο στην πλειοψηφία του.

Επίσης, σε σχέση με τις ομαδικές μουσικές δραστηριότητες στα πλαίσια του εγκλεισμού και πάλι το δείγμα φανερώνει μια θετική στάση. Πιο αναλυτικά, το δείγμα ενδιαφέρεται να συμμετέχει σε τέτοιες δραστηριότητες, ενδιαφέρεται να ασχοληθεί με τη μουσική και παράλληλα πιστεύει πως τέτοιες δραστηριότητες θα το φέρουν κοντά τόσο με τους άλλους μετανάστες όσο και με τους υπαλλήλους του κέντρου κράτησης Αμυγδαλέζας.

Συνεπώς ως προς το ερευνητικό ερώτημα «Ποια η επιρροή της μουσικής στους κρατούμενους παράνομους μετανάστες στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας, σύμφωνα με όσα πιστεύουν;», συμπεραίνεται πως όντων η επιρροή υπάρχει και είναι θετική. Επίσης, ως προς το ερευνητικό ερώτημα «Ποια η άποψη των κρατούμενων παράνομων μεταναστών στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας για τις ομαδικές μουσικές δραστηριότητες;» συμπεραίνεται πως η άποψη των κρατούμενων είναι θετική και θα τους ενδιέφερε να συμμετέχουν σε τέτοιες δραστηριότητες και να ενασχοληθούν με τη μουσική μέσω αυτών.

Κεφάλαιο Έκτο: Αποτελέσματα ποιοτικής ανάλυσης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ποιοτικής ανάλυσης που αφορούν τις ημιδομημένες συνεντεύξεις με τους φύλακες του κέντρου κράτησης της Αμυγδαλέζας. Το κεφάλαιο αυτό χωρίζεται σε θεματικές ενότητες ανάλογα με τη θεματολογία των απαντήσεων που εντοπίστηκαν κατά την ανάλυση.

6.1 Μουσική και κρατούμενοι

Η πρώτη θεματική της ποιοτικής ανάλυσης σχετίζεται με τη μουσική γενικά και τους κρατούμενους. Μια πρώτη ενότητα στη θεματική ήταν τα μουσικά όργανα. Σύμφωνα με τις απόψεις των φυλάκων υπάρχουν όντως κρατούμενοι οι οποίοι θέλουν να ασχοληθούν με τη μουσική όσο βρίσκονται στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας και να παίξουν κάποιο μουσικό όργανο. Ωστόσο, στο κέντρο κράτησης δεν υπάρχει σχετική δυνατότητα. Ο Α1 αναφέρει:

«Κάποιοι από τους νεοεισερχόμενους όταν έρχονται μέσα ζητάνε αν υπάρχει αυτή η δυνατότητα αλλά δυστυχώς δεν παρέχεται αυτή η δυνατότητα από το Κέντρο Κράτησης της Αμυγδαλέζας.»

Από την άλλη πλευρά, συναντώνται και περιπτώσεις όπου οι φύλακες δεν ήρθαν αντιμέτωποι με τη χρήση μουσικών οργάνων στο κέντρο κράτησης. Ο Α2 σχολιάζει:

«Όχι, δεν έχει έρθει κανένας ποτέ να μου πει κάτι, όσο καιρό είμαι εδώ».

Εξετάζοντας τη μουσική και τη σχέση με τους κρατούμενους εξετάστηκε και η χρήση μουσικών συσκευών όπως τα φορητά mp3 players και τα ραδιόφωνα ως μια επόμενη ενότητα στη θεματική μουσικής και κρατουμένων. Οι φύλακες στη θεματική αυτή υποστήριξαν πως οι μουσικές συσκευές δεν είναι απαραίτητο να παρέχονται από το κέντρο κράτησης αφού οι κρατούμενοι μπορούν να φέρουν πάνω τους αυτές τις συσκευές ακόμα και μέσα στα κέντρα κράτησης. Έτσι, οι κρατούμενοι εισέρχονται στο κέντρο κράτησης με δικές τους συσκευές. Ο Α2 σημειώνει:

« ... συνήθως έχουν μαζί τους γιατί επιτρέπονται στο κέντρο, επιτρέπονται και τα κινητά και τα ραδιόφωνα. Οπότε έχουν οι ίδιοι τις συσκευές, με το που έρχονται δηλαδή τις έχουν μαζί τους».

Από τις απαντήσεις των φυλάκων για τη μουσική και τους κρατούμενους προέκυψε και μια επόμενη ενότητα που είναι η τηλεόραση. Όπως σημείωσαν οι φύλακες, η τηλεόραση είναι ακόμα ένα μέσο που οι κρατούμενοι έρχονται σε επαφή με τη μουσική και μάλιστα σε διαφορετικές ώρες της ημέρας. Για παράδειγμα το πρωί με τη συνοδεία του καφέ τους συνηθίζεται η ακρόαση μουσικής μέσω της τηλεόρασης. Ο Α2 αναφέρει σχετικά:

« ... έχω παρατηρήσει πολλές φορές και τα πρωινά συνήθως που πίνουν ας πούμε τον καφέ τους στη τηλεόραση να βλέπουνε ας πούμε κάποιο κανάλι που έχει μουσική, και βλέπουνε μουσική.».

Παράλληλα, βέβαια, η ακρόαση μουσικής μέσω της τηλεόρασης γίνεται και τις βραδινές ώρες, ίσως λιγότερο συχνά, όταν δεν υπάρχει κάποιο άλλο πρόγραμμα στην τηλεόραση όπως οι ποδοσφαιρικοί αγώνες. Σύμφωνα με τον Α1:

«Καμιά φορά ίσως όταν δεν υπάρχει ποδοσφαιρικός αγώνας ή κάτι άλλο βάζουν κάποια μουσικά κανάλια και ακούν μουσική το βράδυ πριν πάνε να πέσουν για ύπνο.».

6.2 Επιρροή της μουσικής στους κρατούμενους

Η δεύτερη θεματική της ποιοτικής ανάλυσης σχετίζεται με τη μουσική και την επιρροή αυτής στους κρατούμενους. Μια πρώτη ενότητα που ξεχώρισε από τις απαντήσεις των φυλάκων ήταν η άποψη των φυλάκων πάνω στην επιρροή αυτή η οποία καθώς φαίνεται είναι θετική. Αναλυτικότερα οι φύλακες υποστήριξαν πως η μουσική είναι ένα μέσο για την δημιουργία θετικού κλίματος στο κέντρο κράτησης – κλίμα που βοηθά τους κρατούμενους να ξεφύγουν από τη δύσκολη κατάσταση στην οποία βρίσκονται. Ο Α2 σχολιάζει:

«Ναι βεβαίως πιστεύω ότι θα βοηθούσε πάρα πολύ, διότι με τη μουσική ξεχνιέσαι ας πούμε. Είναι κάτι το οποίο πιστεύω θα τους έκανε να ξεχάσουν όλα αυτά τα προβλήματα τα οποία που έχουνε και είναι κάτι καλό πιστεύω, ναι.».

Μάλιστα, η επιρροή της μουσικής στον άνθρωπο γενικότερα έχει εκφραστεί και μέσα από ρητά τα οποία χρησιμοποιούνται ακόμη και σήμερα και χρησιμοποιήθηκαν ακόμα και από τους φύλακες. Ο Α1 ανέφερε:

«Όπως λέει αυτό ότι η μουσική εξημερώνει τα ήθη πιστεύω, πως ναι.».

Μια δεύτερη ενότητα της επιρροής της μουσικής στους κρατούμενους ήταν τα συναισθήματα. Από τις απαντήσεις των φυλάκων, προέκυψε πως οι κρατούμενοι χρησιμοποιούν τη μουσική σε στιγμές χαράς όπως είναι οι γιορτές. Ο Α1 σχολιάζει:

«Συνήθως σε γιορτές, όταν έχουν στις χώρες τους βάζουν συνήθως παραδοσιακή μουσική στα ραδιόφωνα τους ή στα mp3 τους ...».

Μάλιστα, η μουσική δε σταματά μόνο σε στιγμές χαράς και γιορτής και επεκτείνεται και σε άλλες στιγμές χαράς όπως η αποδέσμευση ενός κρατούμενου. Ο Α2 αναφέρει:

«Πολλές φορές όταν κάποιος φεύγει σαν ας πούμε τον γιορτάζουνε επειδή απελευθερώνεται ...».

6.3 Ομαδικές δραστηριότητες

Η τρίτη θεματική της ποιοτικής ανάλυσης σχετίζεται με τη μουσική και τις ομαδικές μουσικές δραστηριότητες. Μια πρώτη ενότητα που ξεχώρισε από τις απαντήσεις των φυλάκων ήταν οι ομαδικές δραστηριότητες εντός του κέντρου κράτησης οι οποίες οργανώνονται από το ίδιο το κέντρο κράτησης. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με τους φύλακες δεν υπάρχει κάποια οργανωμένη ομαδική μουσική δραστηριότητα. Ο Α1 σχολιάζει:

«Μουσική στο χώρο μόνο από τους ίδιους υπάρχει με ραδιόφωνο ή με mp3 player. Εμείς δεν έχουμε δυνατότητα να τους παρέχουμε κάποια δυνατότητα με μουσική σε δομή.».

Παρόλα αυτά, οι κρατούμενοι πολλές φορές, ίσως αυθόρμητα, συμμετέχουν σε ανεπίσημες μουσικές δραστηριότητες σε ορισμένες στιγμές της καθημερινότητάς τους μέσα στο κέντρο κράτησης όπως για παράδειγμα στο φαγητό. Ο Α2 αναφέρει σχετικά:

«Πολλές φορές μόνοι τους ας πούμε τραγουδάνε ή παίρνουν ας πούμε και τα μπολάκια από το φαγητό και τα χτυπάνε σαν αυτοσχέδιο τουμπερλέκι ή μπορεί να παίρνουν τα τελάρα που τους φέρνουμε και να τα χτυπάνε, να δημιουργήσουν έτσι έναν θόρυβο και όλοι μαζί τραγουδάνε».

Μια ακόμα ενότητα που ξεχώρισε στις ομαδικές δραστηριότητες των έγκλειστων ήταν οι γιορτές. Μπορεί μεν, να μην υπάρχουν επίσημες ομαδικές μουσικές δραστηριότητες, υπάρχουν δε, περιπτώσεις όπως οι γιορτές στις οποίες οι έγκλειστοι οργανώνονται και χορεύουν ομαδικά. Ο Α1 σχολιάζει:

« ...χορεύουν και μεταξύ τους οι ομοεθνείς, συνήθως, όταν έχουν κάποια γιορτή κάποια χαρά, ή κάτι ...».

Αξίζει να σημειωθεί πως ο χορός σε πολλές περιπτώσεις είναι συγκεκριμένος και πολύ οργανωμένος με συγκεκριμένες κινήσεις και ήχους. Ο Α2 μιλώντας για το χορό σημειώνει:

« ... έχει τύχει σε γιορτές να χορεύουν, να είναι στη σειρά ας πούμε και να χτυπάνε παλαμάκια και να κινούνται σα σε ρυθμούς ας πούμε σαν στρατιωτικούς ρυθμούς πολλές φορές να χτυπάνε τα πόδια τους ταυτόχρονα και να χτυπάνε τα χέρια τους και να τραγουδάνε και να ... και είχα ρωτήσει μια φορά και μου είχαν πει ότι λέγαν ψαλμωδίες της θρησκείας τους ας πούμε ... έχω ακούσει να βγάζουν σαν έτσι ιαχές ας πούμε ...».

Παράλληλα, στις περιπτώσεις των εορτών, οι έγκλειστοι οργανώνονται και πάλι και συμμετέχουν σε ομαδικά τραγούδια και μουσικές με αυτοσχέδια μουσικά όργανα εφόσον δεν υπάρχουν κανονικά. Ο Α2 αναφέρει:

«Χρησιμοποιούν πολλές φορές τη μουσική στις γιορτές τους που έχουνε, όταν γιορτάζει κάποιος πάλι χρησιμοποιούν τη μουσική ας πούμε τραγουδάνε όλοι μαζί και χτυπάνε όπως σας είπα και πιο πριν κάποια αυτοσχέδια ας πούμε όργανα ...».

Πάνω στα αυτοσχέδια όργανα, μάλιστα, ο Α1 σημειώνει:

« ...χρησιμοποιούν μουσική και με κάποια αυτοσχέδια αντικείμενα που έχουν εκεί στο κέντρο έχουνε φτιάξει ταμπούρλα και τέτοια, παίζουνε κιάλας και χαίρονται όλοι μαζί».

6.4 Μουσικά προγράμματα στα κέντρα κράτησης

Η τέταρτη και τελευταία θεματική της ποιοτικής ανάλυσης σχετίζεται με την πρόσληψη εξειδικευμένης ομάδας μουσικών που κάνουν μουσική στα κλειστά κέντρα κράτησης όπως συμβαίνει στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην MID. Η άποψη των φυλάκων στο θέμα αυτό είναι ξεκάθαρα θετική καθώς υποστήριζαν πως η μουσική είναι ένα μέσο για ένα υψηλότερο επίπεδο διαβίωσης για τους κρατούμενους και κατ' επέκταση ένα ισχυρό μέσο για τη διευκόλυνση του έργου των φυλάκων. Ο A1 σχολιάζει:

«Η γνώμη μου, πιστεύω είναι ότι είναι προς στην καλύτερη διαβίωση των κρατουμένων, θα ήταν ευπρόσδεκτο και φυσικά και στη δομή, εδώ πέρα, δεν μπορούμε να παρέχουμε συγκεκριμένες διευκολύνσεις στους κρατούμενους και θα ναι πολύ σημαντικό έργο για μας που τους φυλάμε σε αυτό το κέντρο.»

Αξιοσημείωτο είναι πως μια εξειδικευμένη μουσική ομάδα θα βοηθούσε κατά πολύ, όσους ήδη ασχολούνταν με τη μουσική πριν εισαχθούν στο κέντρο κράτησης. Η μουσική, που ήδη ήταν μέρος της ζωής τους έξω από το κέντρο κράτησης, θα επιδρούσε θετικά έτσι ώστε να βοηθήσει τους έγκλειστους αυτούς να ξεφύγουν από το περιβάλλον του κέντρου κράτησης. Ο A2 αναφέρει:

«Ναι, πιστεύω θα ήταν πολύ θετικό γιατί υπάρχουν και άνθρωποι μετανάστες οι οποίοι ασχολούνται με τη μουσική. Θα υπήρχε, θα ασχολούνταν με τη μουσική αν πούμε θα ξεχνούσαν τα προβλήματά τους και πιστεύω θα ήταν κάτι θετικό, θα διασκεδάζαν περισσότερο.»

6.5 Συμπεράσματα ποιοτικής ανάλυσης

Η ποιοτική ανάλυση των ημιδομημένων συνεντεύξεων με τους δύο φύλακες του κέντρου κράτησης Αμυγδαλέζας, επέστρεψε τέσσερις βασικές θεματικές από τις οποίες προέκυψαν ορισμένα συμπεράσματα.

Η πρώτη θεματική ήταν η μουσική και οι κρατούμενοι στην οποία προέκυψε ότι πολλοί κρατούμενοι ασχολούνταν με τη μουσική πριν εισέλθουν στο κέντρο

κράτησης και κατά την είσοδό τους ζήτησαν όντως κάποια ενασχόληση με μουσικά όργανα. Ωστόσο, στο κέντρο κράτησης δεν υπάρχει σχετική δυνατότητα. Παρόλα αυτά, οι κρατούμενοι είναι ελεύθεροι να φέρουν μαζί τους εντός του κέντρου κράτησης τα προσωπικά τους μέσα για να ακούν μουσική όπως mp3 players. Επίσης, εφόσον το κέντρο κράτησης διαθέτει τηλεόραση, οι κρατούμενοι έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν αντίστοιχα μουσικά προγράμματα – γεγονός που πραγματοποιείται κυρίως τα πρωινά ή όταν δεν προβάλλονται άλλα προγράμματα όπως αθλητικά γεγονότα.

Η δεύτερη θεματική ήταν η επιρροή της μουσικής στους κρατούμενους η οποία τους βοηθά να ξεφύγουν από τη δύσκολη κατάσταση στην οποία βρίσκονται. Μάλιστα, η μουσική είναι παρούσα, τόσο στην καθημερινότητα των κρατούμενων όσο και σε ειδικότερες περιπτώσεις όπως για παράδειγμα σε γιορτές και σε ημέρες που κάποιος κρατούμενος απελευθερώνεται. Στις περιπτώσεις αυτές, οι κρατούμενοι βάζουν συνήθως παραδοσιακή μουσική στα ραδιόφωνα τους ή στα mp3 players τους και εκφράζουν έντονα το συναίσθημα της χαράς.

Η τρίτη θεματική ήταν οι ομαδικές μουσικές δραστηριότητες για τις οποίες προέκυψε ότι δεν υπάρχει κάποια οργανωμένη ομαδική μουσική δραστηριότητα που διοργανώνεται από το κέντρο κράτησης. Ωστόσο, οι κρατούμενοι πολλές φορές οργανώνουν μουσικές δραστηριότητες με αυτοσχέδια όργανα σε ορισμένες στιγμές της καθημερινότητάς τους μέσα στο κέντρο κράτησης όπως για παράδειγμα στο φαγητό και σε γιορτές.

Η τέταρτη και τελευταία θεματική ήταν τα μουσικά προγράμματα στα κέντρα κράτησης όπως συμβαίνει στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην MID όπου μουσικοί αναλαμβάνουν ενεργό δράση. Πάνω σε αυτό προέκυψε ότι η μουσική απαλύνει τον πόνο των κρατούμενων ενώ παράλληλα, διευκολύνει το έργο των φυλάκων.

Συμπεράσματα

Ο βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η αναζήτηση της ενσωμάτωσης της μουσικής στη ζωή των κρατούμενων παράνομων μεταναστών στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας, η γνώμη των εγκλείστων και των ατόμων που ακούσια παραμένουν στο συγκεκριμένο κέντρο κράτησης, εξετάζοντας παρόμοιες συνθήκες και παραδείγματα πάνω στο θέμα των ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων και της ύπαρξης της μουσικής σε καθημερινή βάση σε διάφορα κέντρα κράτησης σε παγκόσμια κλίμακα.

Η πραγματοποίηση των μουσικοθεραπευτικών προγραμμάτων όπως εξετάζονται στην εργασία στο πρώτο μέρος της, δίνει φερέλιδα αποτελέσματα στο περιβάλλον όπου έχουν γίνει και αποτελούν φωτεινά παραδείγματα ώστε να λάβουν χώρα και στο ελληνικό έδαφος. Υπάρχουν κάποιες περιπτώσεις που πραγματοποιήθηκαν σε φυλακές κράτησης, όμως η παρουσία της μουσικής με στόχο την ψυχολογική θεραπεία στα κέντρα κράτησης, αποτελεί ακόμα μία πιο προοδευτική οπτική που δεν έχει βρει την οικονομική διέξοδο για να υλοποιηθεί. Όσες προσπάθειες έχουν γίνει μέχρι σήμερα, αποτέλεσαν πράξη, μερικώς χρηματοδοτούμενες από το κράτος και κυρίως αφορούσαν ιδιωτικές πρωτοβουλίες από οργανισμούς και ιδρύματα που θέλουν να προσδώσουν μια αισιόδοξη νότα προοδευτικότητας.

Η έρευνα αφορά το κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας, το οποίο είναι από τα πρώτα σε αυτό το καθεστώς λειτουργίας και μπορεί να αποτελέσει το πρότυπο για τα υπόλοιπα κέντρα κράτησης που βρίσκονται κατά μήκος της ελληνικής επικράτειας, με στόχο την βελτίωση μέσω της μουσικής των συνθηκών διαβίωσης στα κέντρα κράτησης. Η επεξεργασία του διαθέσιμου υλικού, έδωσε το αποτέλεσμα ότι η ομαλή λειτουργία σε τέτοιες συνθήκες συμβίωσης μπορεί να επιτευχθεί μέσω της μουσικής και την ενασχόληση με τα μουσικά όργανα, δραστηριότητα που μπορεί να βοηθήσει τους εγκλείστους και την ψυχολογική τους κατάσταση, έχοντας ήδη περάσει από κάποια τραυματική εμπειρία. Φυσικά, η έρευνα στοχεύει να βοηθήσει και τα στελέχη που εργάζονται στους συγκεκριμένους χώρους, όπως το πολιτικό προσωπικό και κυρίως το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό και τους αστυνομικούς φύλακες που έρχονται σε άμεση επαφή με τους κρατούμενους.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η επιστήμη της ψυχολογίας έχει τη δυνατότητα να εμβαθύνει στην ανθρώπινη συμπεριφορά, τότε για να μπορέσει να αποδώσει ο ψυχολόγος την ίδια εμβάθυνση σε παγκόσμια κλίμακα, χρειάζεται να γνωρίσει τη μουσική κάθε λαού με τις ιδιαιτερότητές του. Έτσι, λοιπόν, στην παρούσα εργασία, η ερευνήτρια, προσπάθησε να λάβει γνώση και πληροφορίες μέσω των μουσικών ακουσμάτων των συμμετεχόντων με σκοπό να διατυπώσει άποψη και να βγάλει ορθά και επιστημονικά συμπεράσματα. Γι' αυτό τον λόγο, πέραν των ερωτηματολογίων, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ημιδομημένης συνέντευξης ώστε να υπάρχει το περιθώριο της επιπλέον αντίδρασης και της προσωπικής επαφής με τους συμμετέχοντες. Εδώ κρίνεται απαραίτητο να αναφερθεί ότι η ίδια η ερευνήτρια δεν μπόρεσε να έρθει σε άμεση επαφή με τους ερωτηθέντες εξαιτίας της παρουσίας του COVID-19, και ακολουθήθηκε ειδικό πρωτόκολλο συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων για να είναι αξιόπιστη η έρευνα. Αντίστοιχα, τα ερωτηματολόγια που δόθηκαν δεν μεταφράστηκαν στις έξι βασικές γλώσσες καταγωγής που εντοπίστηκαν στο σύνολο των συμμετεχόντων.

Όπως αναφέρθηκε εντός της βιβλιογραφικής επισκόπησης, η απόδειξη ότι η έκθεση σε μουσική ακρόαση και συστηματική μουσική διδασκαλία, ειδικά όταν το άτομο αυτό είναι υπό περιορισμό στις μετακινήσεις του και στον τρόπο διαβίωσης του, έχει την συνέπεια να προκαλεί στον ανθρώπινο εγκέφαλο την ανάπτυξη περισσότερων και διαφορετικών νευρωνικών οδών, από εκείνες που σχετίζονται αποκλειστικά με το λόγο και τη γλώσσα, ειδικά σε νεαρή ηλικία, γεγονός που δείχνει ότι η μουσική διαθέτει τη δύναμη να προκαλεί διανοητικές, συναισθηματικές, σωματικές και πνευματικές αντιδράσεις. Αυτές οι αντιδράσεις έγιναν αντιληπτές από τους συμμετέχοντες στο ερωτηματολόγιο, οι οποίοι όλοι συμφώνησαν ότι η παρουσία της μουσικής στην καθημερινότητα τους, θα έχει θετική επίδραση και την αποζητούν.

Επιπλέον, τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα απάντησαν ότι αναζητούν την παραδοσιακή μουσική της χώρας τους, όχι μόνο για συγκεκριμένους εορτασμούς, αλλά και προς καθημερινή τέρψη. Άλλωστε η μουσική, από τη φύση της, δεν είναι συγκεκριμένη, αλλά εκφράζει γενικές αποχρώσεις διαθέσεων, πάνω στις οποίες μπορεί κανείς να προβάλει ένα πιο συγκεκριμένο συναισθηματικό νόημα. Η συνθήκη του εγκλεισμού είναι αυτή που μπορεί να προσδώσει διαφορετική χροιά στο άκουσμα

της ίδιας μουσικής και να λειτουργήσει καταλυτικά στην ψυχολογία και την ευημερία της ψυχής, έχοντας πιο παραγωγικά αποτελέσματα.

Έτσι, διερευνώντας τα αποτελέσματα των απαντήσεων για την επιρροή της μουσικής στη ζωή των κρατούμενων παράνομων μεταναστών στο κέντρο κράτησης της Αμυδαλέζας και των απόψεων τους πάνω στο θέμα των ομαδικών μουσικών δραστηριοτήτων σε συνδυασμό με την θεωρητική βάση στο πρώτο μέρος της εργασίας, συμπεραίνει κανείς ότι η μουσική μπορεί να αποτελέσει ένα από τους βασικούς πυλώνες ψυχοθεραπείας και βελτίωσης συμπεριφοράς των εγκλείστων. Από την πλευρά της κρατικής φύλαξης, οι φύλακες δίνουν την δική τους οπτική η οποία συμφωνεί σε μεγάλο ποσοστό με την άποψη των κρατουμένων, ότι η ενσωμάτωση μουσικής δραστηριότητας μπορεί να φέρει θετικά αποτελέσματα στην καθημερινή διαβίωση και στην συνύπαρξη τόσων ατόμων σε μόλις λίγα τετραγωνικά.

Οι απόψεις των κρατούμενων για την θετική επιρροή της μουσικής στη ζωή και τα συναισθήματά τους έδωσε συντριπτική θέση στην καταφατική απάντηση όπως και για τις ομαδικές μουσικές δραστηριότητες. Εξετάζονται παραπάνω περιπτώσεις επιτυχημένων παραδειγμάτων που έλαβαν χώρα στη Μ. Βρετανία και δράσεις οι οποίες έγιναν σε ελληνικό έδαφος όμως με ξένη χρηματοδότηση άμεσα ή έμμεσα μέσω κάποιας ΜΚΟ. Το ερευνητικό ερώτημα σχετικά με τη συσχέτιση των μεταναστών με τη μουσική πριν τον εγκλεισμό τους, έχει σχετικά περιορισμένες θετικές απαντήσεις όμως όλοι οι εγκλειστοί αναζητούν μουσικά ακούσματα κατά τη διάρκεια της ημέρας και ορισμένοι από αυτούς αποσκοπούν στην εκμάθηση κάποιου μουσικού οργάνου γεγονός που θα τους βοηθήσει να εργαστούν στο μέλλον.

Συνδυάζοντας τις πληροφορίες που έχουν καταγραφεί από περιπτώσεις ένταξης της μουσικοθεραπείας σε κρατικές φυλακές άλλων ευρωπαϊκών χωρών σε σχέση με τις απαντήσεις των εγκλείστων στο κέντρο κράτησης της Αμυδαλέζας, αποδεικνύεται ότι οι κρατούμενοι που ασχολούνται με τη μουσική ως συνέχεια του εαυτού τους, προσέχουν και φροντίζουν περισσότερο τον εαυτό τους και απομακρύνονται από τον θυμό και τις έριδες. Έτσι, φαίνεται ότι η υποστήριξη της καθημερινής μουσικής στη φυλακή μέσω της μουσικοθεραπείας ενθαρρύνει μια θεραπευτική μουσική κατάσταση και βοηθάει στη βελτίωση της ψυχολογίας τους.

Όπως καταγράφεται και στις απαντήσεις των ερωτηθέντων, η αναζήτηση μεμονωμένης μουσικής απασχόλησης ή ομαδικής μουσικής δραστηριότητας,

αποτελεί βασική οπτική που βοηθάει στην επαφή με τον κοινωνικό περίγυρο στο κέντρο κράτησης και φέρνει πιο κοντά τους κρατούμενους με τους υπαλλήλους του κέντρου κράτησης στο οποίο διαμένουν. Έτσι λοιπόν, εξηγείται εν μέρει, ο λόγος που η μουσική αποτελεί ένα τόσο ισχυρό εργαλείο της θεραπευτικής διαδικασίας. Αντίστοιχα, η ποιοτική ανάλυση των ημιδομημένων συνεντεύξεων με τους δύο φύλακες του κέντρου κράτησης Αμυγδαλέζας, έδωσε επιπρόσθετες θεματικές ενότητες από τις οποίες προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα :α) πολλοί κρατούμενοι ασχολούνταν με τη μουσική πριν εισέλθουν στο κέντρο κράτησης και κατά την είσοδό τους ζήτησαν όντως κάποια ενασχόληση με μουσικά όργανα, β) η επιρροή της μουσικής στους κρατούμενους η οποία τους βοηθά να ξεφύγουν από τη δύσκολη κατάσταση στην οποία βρίσκονται, γ) δεν υπάρχει κάποια οργανωμένη ομαδική μουσική δραστηριότητα που διοργανώνεται από το κέντρο κράτησης και οι κρατούμενοι πολλές φορές οργανώνουν μουσικές δραστηριότητες με αυτοσχέδια όργανα σε ορισμένες στιγμές της καθημερινότητάς τους μέσα στο κέντρο κράτησης και δ) το έργο των φυλάκων διευκολύνεται όταν μουσικοί αναλαμβάνουν ενεργό δράση όπως γίνεται με τα μουσικά προγράμματα στα κέντρα κράτησης όπως συμβαίνει στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην MID.

Μέσα από τις παραπάνω απαντήσεις γίνεται φανερό ότι είναι πλέον απαραίτητο ο κρατικός μηχανισμός να λάβει σοβαρά υπόψη τα καταγεγραμμένα συμπεράσματα και να υπάρχει η σχετική δυνατότητα της μουσικής ενασχόλησης και της δραστηριοποίησης. Μπορεί οι κρατούμενοι να είναι ελεύθεροι να φέρουν μαζί τους εντός του κέντρου κράτησης τα προσωπικά τους μέσα για να ακούν μουσική, όπως mp3players, να διατίθεται τηλεόραση, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν αντίστοιχα μουσικά προγράμματα, παρόλα αυτά η οργανωμένη μουσική εξάσκηση με την παρουσία κάποιου μουσικού δασκάλου σε συνδυασμό με την ψυχολογική υποστήριξη, μπορεί να αποτελέσει την εναρκτήρια βάση με προϋποθέσεις και κριτήρια αποδίδοντας επιστημονικά συμπεράσματα.

Βιβλιογραφία

Adorno, T. W. (1956). «*Fragmentüber Musik und Sprache*», Musikalische Schriften I-II, Suhrkamp, Frankfurt 1978.

Austin, D. (1996).«*The role of Improvised Music in Psychodynamic Music Therapy with Adults*», Journal of the American Association for Music Therapy, 14(1)

Ansdell, G (2002). «*Community music therapy and the winds of change*», Voices: A World Forum for Music Therapy 2(2). doi:10.15845/voices.v2i2.83.

Banks, J. (2004). «*Εισαγωγή στην πολυπολιτισμική εκπαίδευση*» (Ε. Κουτσουβάνου, Επιμ.· Ν. Σταματάκης, Μτφρ.). Αθήνα: Παπαζήση.

Brace, I. (2018). «*Questionnaire design: How to plan, structure and write survey material for effective market research*», London, England: Kogan Page Publishers.

Cameron, R. (2009). «*A sequential mixed model research design: Design, analytical and display issues. International journal of multiple research approaches*», 3(2), 140-152.

Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). «*Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*». Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.

Crewe, Ben & Liebling, Alison & Hulley, Susie. (2011). «*Staff Culture, Use of Authority and Prisoner Quality of Life in Public and Private Sector Prisons*». Australian and New Zealand Journal of Criminology - AUST N Z J CRIMINOL. 44.

Cummins, J. (2005). «*Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση: εκπαίδευση με σκοπό την ενδυνάμωση σε μία κοινωνία της ετερότητας*» (Σ. Αργύρη, Μτφρ.) Αθήνα: Gutenberg.

Finfgeld-Connett, D. (2018). «*Research Purpose, Topic, Questions, and Hypotheses. In A Guide to Qualitative Meta-synthesis*». London, CA: Routledge.

Greene, J. C., Caracelli, V. J., & Graham, W. F. (1989). «*Toward a conceptual framework for mixed-method evaluation designs. Educational evaluation and policy analysis*», 11(3).

- Johnson, R. B., & Christensen, L. (2019). *«Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches»*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Julie P. Sutton (2002). *«Music, Music Therapy and Trauma: International Perspectives»*, Jessica Kingsley Publishers.
- Kroeber, A.L. and Kluckhohn, C. (1952) *«Culture: A Critical Review of Concepts and Definitions»*. Peabody Museum, Cambridge, MA, 181. Kroeber, A.L. and Kluckhohn, C. (1952) *Culture: A Critical Review of Concepts and Definitions*. Peabody Museum, Cambridge, MA.
- Liu, X., & Wang, L. (2019). *«Sample Size Planning for Detecting Mediation Effects: A Power Analysis Procedure Considering Uncertainty in Effect Size Estimates»*. *Multivariate behavioral research*, 1-18.
- McClellan, R. (1997). *«Οι θεραπευτικές δυνάμεις της μουσικής : Ιστορία, θεωρία και πρακτική»*, μετάφραση Εύα Πέππα. - 2η έκδ. - Αθήνα: Fagotto
- Mills, J. F., & Kroner, D. G. (2005). *«An Investigation Into the Relationship Between Socially Desirable Responding and Offender Self-Report»*. Psychological Services.
- Oldendick, R. W. (2012). *«Survey research ethics. In Handbook of survey methodology for the social sciences»*. New York: Springer.
- Priestley, M. (1975). *Music therapy in action*. London: Constable & Co.
- Rabionet, S. E. (2011). *«How I Learned to Design and Conduct Semi-Structured Interviews: An Ongoing and Continuous Journey»*. *Qualitative Report*, 16(2), 563-566.
- Scheiby, B.(1991).*«Mia's fourteenth»*. In Kenneth A. Bruscia (Ed), *Case studies in music therapy*. Phoenixville, PA, Barcelona Publishers.
- Schwabe,C.(1977). *«Methodik der Musik therapie und deren theoretische Grundlagen»*. Johann Ambrosius Barth, Leipzig 1980.
- Sykes, G. (1958) *«The Society of Captives: A Study of Maximum Security Prisons»*. Princeton University Press, Princeton.

Teddlie, C., & Tashakkori, A. (2009). «*Foundations of mixed methods research: Integrating quantitative and qualitative approaches in the social and behavioral sciences*». Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.

Van den Akker, J., Gravemeijer, K., McKenney, S., & Nieveen, N. (Eds.). (2006). Educational design research. London, CA: Routledge.

Wilson, V. (2016). Research Methods: Design, Methods, Case Study... oh my!. Evidence Based Library and Information Practice, 11(1), 39-40.

Αναστασιάδου, Σ. Δ. (2012). «*Στατιστική και μεθοδολογία έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*». Αθήνα: Κριτική.

Γαλάνης, Π. (2018). «*Ανάλυση δεδομένων στην ποιοτική έρευνα Θεματική ανάλυση*». Archives of Hellenic Medicine/ Arheia Ellenikes Iatrikes, 35(3), 416-421.

Γεωργαράκης, Ν. (2009). «*Η μεταναστευτική πολιτική: στάσεις και αντιστάσεις στην ελληνική διοίκηση*», Χρ. Βαρουξή, Ν. Σαρρής, & Α. Φραγκίσκου (Επιμ.), Όψεις μετανάστευσης και μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα σήμερα (σσ. 33-60). Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

Γεωργογιάννης, Π. (2008).«*Διαπολιτισμικότητα και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*», Π. Γεωργογιάννης, (επιμ.), Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, τομ.7., Πάτρα. σ.30.

Γρίβας, Κ.(1985), «*Δίκαιο και Ψυχιατρική*», Τετράδια Ψυχιατρικής τεύχος 10

Διεθνής Οργανισμός Μεταναστεύσεων, Εύξεινη Πόλη (2004). «*Οδηγός για τον Μετανάστη και τον Πρόσφυγα*», Αθήνα.

Διονυσίου, Ζ. (2009). «*Συμβολή στη Διδακτική της Μουσικής*», Ξ. Παπαπαναγιώτου (Επιμ.), Ζητήματα μουσικής παιδαγωγικής. (σσ.287-315).Θεσσαλονίκη: Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ε. Ε. Μ. Ε).

Δρίτσας, Θ., (2003).«*Η μουσική ως φάρμακο : Κείμενα και σχόλια πάνω στις θεραπευτικές δυνατότητες της μουσικής*», 1η έκδ. - Αθήνα : Info Health -Τεθλασμένη

Καλαντζή, Έ. (2001). «*Οι πρόσφυγες του κόσμου 2000 : πενήντα χρόνια ανθρωπιστικής δράσης*», Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα

Μαντζούκας, Σ., (2007). «Ποιοτική έρευνα σε έξι εύκολα βήματα. Η επιστημολογία, οι μέθοδοι, και η παρουσίαση», Νοσηλευτική, 46 (1) σελ.88-98.

Νικολάου, Γ., (2011)«Διαπολιτισμικότητα – Διαπολιτισμική Εκπαίδευση», <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/1417/260.pdf>

Παπαδοπούλου, Δ., Μπαγκαβός, Χ., (2002) Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ/ ΑΔΕΔΥ. «Μεταναστευτικές τάσεις και Ευρωπαϊκή Μεταναστευτική Πολιτική», Αθήνα.

Τσιπλητάρης, Α. Φ., & Μπάμπαλης, Θ. Κ., (2011). «Δέκα παραδείγματα μεθοδολογίας επιστημονικής έρευνας: από τη θεωρία στην πράξη». Αθήνα: Διάδραση.

Τσιώλης, Γ. (2014). «Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα». Αθήνα: Κριτική.

Διαδικτυακές πηγές

Bensimon, M., Einat, T., & Gilboa, A. (2015). The Impact of Relaxing Music on Prisoners' Levels of Anxiety and Anger. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 59(4), 406–423, Ανακτήθηκε από <https://doi.org/10.1177/0306624X13511587>

Dialogue and Debate - Conference Proceedings of the 10th World Congress on Music Therapy (2002). «Zharinova-Sanderson, Oksana , *Can Music Help? Music Therapy with Traumatized Refugees and Torture Survivors*», Oxford, England Ανακτήθηκε από http://www.wfmt.info/newsite/wp-content/uploads/2014/03/Proceedings-Oxford_2002.pdf#page=2075

Immigration Removal Centres, Ανακτήθηκε από <https://www.musicindetention.org.uk/>

How Music Can Transform The Lives Of Refugees, Ανακτήθηκε από <https://musicaustralia.org.au/2019/07/how-music-can-transform-the-lives-of-refugees/>

How music and dance are helping refugees integrate in Germany, Ανακτήθηκε από <https://www.unhcr.org/news/videos/2017/11/5a1563984/how-music-and-dance-are-helping-refugees-integrate-in-germany.html>

Holman, B., & Zeidenberg, J. (2006). «*Dangers of detention: The impact of incarcerating youth in detention and other secure facilities*». Ανακτήθηκε από <http://www.justicepolicy.org/research/1947>

Music & Refugees: Improving Lives In Uncertain Times, (2019). Ανακτήθηκε από <https://www.hypebot.com/hypebot/2019/07/music-refugees-improving-lives-in-uncertain-times.html>

Musical allows refugees to shine on Berlin stage, (2017). Ανακτήθηκε από <https://www.unhcr.org/news/stories/2017/11/5a0d9bfd0/musical-allows-refugees-shine-berlin-stage.html>

UNHCR, «ο Νόμος στην Ελλάδα», Ανακτήθηκε από <http://www.unhcr.gr/prostasia/onomos-stin-ellada.html6/07/16>

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (2016). «*Εκθεση σχετικά με τους πρόσφυγες: κοινωνική ένταξη και ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας. Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων*». Ανακτήθηκε από <https://goo.gl/LH4Fxs>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Δελτίο Τύπου, (2007). «*Προσφυγική κρίση: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναλαμβάνει αποφασιστική δράση*», Ανακτήθηκε από [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-15-5597 el.htm27/10/16](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5597_el.htm27/10/16).

Ψαλλιδάκη, Τ. (2015). «*Μετοιμώντας στην πόλη της εξαίρεσης, υλικές και συμβολικές χωρικές οριοθετήσεις των σωμάτων μέσα από το παράδειγμα της Αμυδαλέζας*», Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο Αθήνας, ΔΠΜΣ Αρχιτεκτονική, Σχεδιασμός του Χώρου Πολεοδομία, Χωροταξία, Ανακτήθηκε από <http://dspace.lib.ntua.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/40877/%CE%A8%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B9%CE%B4%CE%AC%CE%BA%CE%B7%20%CE%A4%CE%B9%CE%BC%CF%8C%CE%BA%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%9C%CE%B5%CF%84%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CF%84%CE%B1%CF%82%20%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7%20%CF%84%CE%B7%CF%82%20%CE%B5%CE%BE%CE%B1%CE%AF%CF%81%CE%B5%CF%83%CE%B7%CF%82.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Πεχλίδου, Ε. (2017). «*Διαχείριση του μεταναστευτικού-προσφυγικού και οι αντιδράσεις σε τοπικό επίπεδο ως φαινόμενο NIMBY*», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης, Ανακτήθηκε από http://ikee.lib.auth.gr/record/297465/files/PEHLIDOU_535EE.pdf

Μέρος Ι, «*Τρέλα – Κανονικότητα – Εγκλεισμός: Απόπειρες εξοικείωσης και ερμηνείας*», Ανακτήθηκε από https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=2ahUKEwj95Pj3t_nmAhWM6qQKHf4kDT0QFjAFegQIBRAC&url=https%3A%2F%2Fautonompsycho.espiivblogs.net%2Ffiles%2F2015%2F05%2F-----2.docx&usg=AOvVaw0FWGayfpC099wtq-XvM9UW

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο

Ερωτηματολόγιο με θέμα τη μουσική και τον εγκλεισμό

20/12/2019, 14:01

Ερωτηματολόγιο με θέμα τη μουσική και τον εγκλεισμό

Αγαπητέ κυρία/κύριε,

Κάνω μια έρευνα με θέμα «Μουσική και εγκλεισμός» στα πλαίσια των σπουδών μου και χρειάζομαι τη βοήθειά σας. Συνημμένο θα βρείτε ερωτηματολόγιο που αφορά στην έρευνα αυτή, η διάρκεια συμπλήρωσης του οποίου θα διαρκέσει μόνο λίγα λεπτά. Θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι τα δεδομένα των απαντήσεών σας θα τύχουν επεξεργασίας από εμένα την ερευνήτρια προκειμένου να εξαχθούν στατιστικά στοιχεία. Διατηρείται η πλήρης ανωνυμία κατά την επεξεργασία των δεδομένων η οποία με τη σειρά της γίνεται αποκλειστικά από εμένα, την ερευνήτρια.

Ευχαριστώ πολύ. Ελπίζω να μου συμπαρασταθείτε στην προσπάθειά μου να συγγράψω την πτυχιακή μου εργασία

Με την εκτίμησή μου,
Κωνσταντίνα Αναστασία Κωστοπούλου

* Required

Ερωτηματολόγιο με θέμα τη μουσική και τον εγκλεισμό

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

1. Φύλο *

Mark only one oval.

- Άνδρας
 Γυναίκα

2. Ηλικία *

Mark only one oval.

- 15-25
 26-35
 36-45
 46-55
 56-65
 65+

3. Μορφωτικό επίπεδο **Mark only one oval.*

- Καμία εκπαίδευση
 Δημοτικό
 Γυμνάσιο
 Λύκειο
 Τριτοβάθμια - ΑΕΙ - ΤΕΙ - Ιδιωτική
 Μεταπτυχιακό
 Διδακτορικό

4. Οικογενειακή κατάσταση **Mark only one oval.*

- Έγγαμος/η
 Άγαμος/η
 Χήρος/α
 Διαζευγμένος/η
 Other: _____

5. Χώρα προέλευσης *

6. Γλώσσα που μιλάτε *

7. Παίζετε κάποιο μουσικό όργανο; **Mark only one oval.*

- Ναι
 Όχι

Μουσική**8. Η μουσική που έρχεται από τον τόπο μου, μου προκαλεί όμορφες αναμνήσεις ****Mark only one oval.*

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

9. Η μουσική που έρχεται από τον τόπο μου, μου προκαλεί όμορφα συναισθήματα *

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

10. Η μουσική που έρχεται από τον τόπο μου, με βοηθάει να εκφραστώ *

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

11. Η μουσική που έρχεται από τον τόπο μου: *

Check all that apply.

- Με βοηθάει να ξεχάσω τις έγνοιες που με απασχολούν
- Με βοηθάει να νιώσω καλύτερα σχετικά με την κατάσταση στην οποία βρίσκομαι (έγκλειστος/η)
- Με βοηθάει να νιώσω ότι θα καταφέρω να ανταπεξέλθω στις δυσκολίες που αντιμετωπίζω
- Με βοηθάει να νιώσω καλύτερα ψυχολογικά όταν νιώθω άσχημα γενικότερα

Μουσική δραστηριότητα

12. Θα σας ενδιέφερε να συμμετάσχετε σε ομαδικές μουσικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού σας; *

Mark only one oval.

- Ναι
- Όχι

13. Θα σας ενδιέφερε να ασχοληθείτε με τη μουσική (να μάθετε κάποιο όργανο, ρυθμό, θεωρίες) κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού σας, συμμετέχοντας σε ομαδικές μουσικές δραστηριότητες; *

Mark only one oval.

- Ναι
- Όχι

14. Πιστεύετε ότι οι ομαδικές μουσικές δραστηριότητες θα σας βοηθήσουν να έρθετε πιο κοντά με τους άλλους μετανάστες; *

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

15. Πιστεύετε ότι οι ομαδικές μουσικές δραστηριότητες θα σας βοηθήσουν να έρθετε πιο κοντά με τους υπαλλήλους που εργάζονται στη δομή που κρατείστε; *

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

Οδηγός συνέντευξης

1. Οι κρατούμενοι έχουν ζητήσει ποτέ να ασχοληθούν με κάποιο μουσικό όργανο;
2. Οι κρατούμενοι έχουν ζητήσει ποτέ κάποια ηλ. συσκευή που να σχετίζεται με τη μουσική όπως ραδιόφωνο, mp3player, μουσική από κινητό κλπ;
3. Υπάρχει κάποια δραστηριότητα με μουσική στον χώρο; Την παρέχει η δομή του κέντρου κράτησης ή την δημιουργούν οι ίδιοι, και αν ναι με ποιον τρόπο;
4. Στο κέντρο κράτησης παρέχεται και τηλεόραση. Έχετε παρατηρήσει στην τηλεόραση αν οι κρατούμενοι παρακολουθούν μουσικές εκπομπές, μουσικά δρώμενα κλπ.;
5. Οι κρατούμενοι ερχόμενοι σε αυτή τη δομή, έχουν ένα ιστορικό , πράγμα που προκαλεί εντάσεις. Πιστεύετε η μουσική σε αυτό τον χώρο σε συγκεκριμένα πλαίσια θα ήταν θετικό για τους κρατούμενους. Θα μπορούσε να δημιουργήσει ένα εύρυθμο κλίμα εκατέρωθεν. Δεδομένου ότι «η μουσική εξημερώνει τα ήθη»;
6. Έχετε παρατηρήσει αν οι κρατούμενοι χρησιμοποιούν τη μουσική στο κέντρο κράτησης που διαμένουν, αν ναι συνήθως τότε και με ποιον τρόπο;
7. Στις εορτές τους η σε οποιαδήποτε εκδήλωση, χρησιμοποιούν μουσική και με ποιον τρόπο;
8. Στο Ηνωμένο Βασίλειο η MID διαθέτει μία εξειδικευμένη ομάδα μουσικών που κάνουν μουσική στα κλειστά κέντρα κράτησης. Με αυτόν τον τρόπο οι κρατούμενοι αναζητούν την προσωπική τους έκφραση μέσω της μουσικής. Ποια είναι η γνώμη σας στο να δημιουργηθεί κάτι αντίστοιχο στην υπάρχουσα δομή; Πιστεύετε θα ήταν σημαντικός αρωγός στο έργο που επιτελείται;